JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMA 2026–2030

Lhasa apso

Hyväksytty Lhasa apsot ry:n vuosikokouksessa 14.02.2026

Hyväksytty Suomen Kääpiökoirat ry:n hallituksen kokouksessa 22.04.2026

SKL:n jalostustieteellinen toimikunta hyväksynyt 02.09.2026

Sisällysluettelo

1. YHTEENVETO 4

2. RODUN TAUSTA 7

3. JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA 13

4. RODUN NYKYTILANNE 15

4.1. POPULAATION RAKENNE JA JALOSTUSPOHJA 15

4.1.1. POPULAATION RAKENNE JA SUKUSIITOS 16

4.1.2. JALOSTUSPOHJA 19

4.1.3. RODUN POPULAATIOT MUISSA MAISSA 28

4.1.4. YHTEENVETO POPULAATION RAKENTEESTA JA JALOSTUSPOHJASTA 29

4.2. LUONNE JA KÄYTTÄYTYMINEN SEKÄ KÄYTTÖOMINAISUUDET 30

4.2.1. ROTUMÄÄRITELMÄN MAININNAT LUONTEESTA JA KÄYTTÄYTYMISESTÄ SEKÄ RODUN KÄYTTÖTARKOITUKSESTA 30

4.2.2. JAKAUTUMINEN NÄYTTELY- JA KÄYTTÖLINJOIHIN 31

4.2.3. PEVISA-OHJELMAAN SISÄLLYTETTY LUONTEEN JA KÄYTTÄYTYMISEN JA/TAI KÄYTTÖOMINAISUUKSIEN TESTAUS JA/TAI KUVAUS 31

4.2.4. LUONNE JA KÄYTTÄYTYMINEN PÄIVITTÄISTILANTEISSA 31

4.2.5. KÄYTTÖ- JA KOEOMINAISUUDET 33

4.2.6. KÄYTTÄYTYMINEN KOTONA SEKÄ LISÄÄNTYMISKÄYTTÄYTYMINEN 34

4.2.7. YHTEENVETO RODUN KÄYTTÄYTYMISEN JA LUONTEEN KESKEISIMMISTÄ ONGELMAKOHDISTA SEKÄ NIIDEN KORJAAMISESTA 36

4.3. TERVEYS JA LISÄÄNTYMINEN 36

4.3.1. PEVISA-OHJELMAAN SISÄLLYTETYT SAIRAUDET JA VIAT 36

4.3.2. MUUT RODULLA TODETUT MERKITTÄVÄT SAIRAUDET JA VIAT 37

4.3.3. YLEISIMMÄT KUOLINSYYT 52

4.3.4. LISÄÄNTYMINEN 54

4.3.5. SAIRAUKSILLE JA LISÄÄNTYMISONGELMILLE ALTISTAVAT ANATOMISET PIIRTEET 55

4.3.6. YHTEENVETO RODUN KESKEISIMMISTÄ ONGELMISTA TERVEYDESSÄ JA LISÄÄNTYMISESSÄ 55

4.4. ULKOMUOTO 55
4.4.1. ROTUMÄÄRITELMÄ 55
4.4.2. NÄYTTELYT JA JALOSTUSTARKASTUKSET 58
4.4.3. ULKOMUOTO JA RODUN KÄYTTÖTARKOITUS 60
4.4.4. YHTEENVETO RODUN KESKEISIMMISTÄ ULKOMUOTO- JA RAKENNEONGELMISTA . 60
5. YHTEENVETO AIEMMAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA 62
5.1. KÄYTETYIMPIEN JALOSTUSKOIRIEN TASO 62
5.2. AIEMMAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMINEN 67
6. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS 69
6.1. JALOSTUKSEN TAVOITTEET 69
6.2. SUOSITUKSET JALOSTUSKOIRILLE JA YHDISTELMILLE 70
6.3. ROTUJÄRJESTÖN TOIMENPITEET 73
6.4. UHAT JA MAHDOLLISUUDET SEKÄ VARAUTUMINEN ONGELMIIN 73
6.5. TOIMINTASUUNNITELMA JA TAVOITEOHJELMAN SEURANTA 75
7. LÄHTEET 77

1. YHTEENVETO

Jalostuksen tavoiteohjelman yhteenveto on rodun jalostuksen ”punainen lanka”. Se sisältää rodun tärkeimmät jalostustavoitteet sekä keinot niiden saavuttamiseksi.

Rodun käyttötarkoitus

Lhasa apson rotumääritelmässä rodun käyttötarkoitus on määritetty sanalla ”kääpiökoira”. Lhasa apso kuuluu Kansainvälisen kennelkeskusjärjestön FCI:n roturyhmään 9 seurakoirat ja kääpiökoirat, alaryhmään 5 tiibetiläiset rodut. Vaikka rotumääritelmässä käytetään nimeä ”kääpiökoira”, lhasa apso ei ole perinteisesti kääpiökoira, vaan vanttera ja vahva pieni seurakoira Tiibetistä.

Keskeisimmät jalostustavoitteet sekä toimenpiteet niiden saavuttamiseksi:

Luonne ja käyttäytyminen	
Tavoitteet	**PEVISA, jalostussuositukset, muut toimenpiteet**
Säilytetään lhasa apson luonne iloisena ja itsevarmana. Säilytetään rotu myös valppaana ja vakaana, mutta hieman pidättyväisenä vieraita kohtaan. Lhasa apso ei saa olla vihainen eikä liian arka eikä se saa olla käyttäytymiseltään muutoinkaan epänormaali.	Lhasa apsolle ei ole vahvistettu luonteeseen tai käyttäytymiseen liittyvää PEVISA-ohjelmaa. Jalostukseen ei saa käyttää lhasa apsoa, joka on arka tai vihainen. Jalostukseen käytettävän lhasa apson tulee olla luonteeltaan mahdollisimman lähellä rotumääritelmässä kuvattua ihannetta.

Terveys	
Tavoitteet	**PEVISA, jalostussuositukset, muut toimenpiteet**
Rotumääritelmän mukaisella lhasa apsolle ei ole erityisiä sairauksille ja hyvinvointiongelmille altistavia anatomisia piirteitä. Liioiteltujen piirteiden esilletuloa on vältettävä myös tulevaisuudessa.	Lhasa apsolle ei ole vahvistettu terveyteen liittyvää PEVISA-ohjelmaa. Jalostuksessa tulee kiinnittää huomiota napatyrän esiintyvyyden vähentämiseen. Jalostukseen käytettäville lhasa apsoille suositellaan tehtäväksi viralliset polvilumpioluksaatio- ja silmätutkimukset ja tarpeen mukaan PRA4 -geenitesti. Ulkomuodolliset seikat ovat toisarvoisia verrattuna rodun geenipohjaan ja terveyteen. Rodun terveyden ylläpitäminen on ensisijaisen tärkeää.

Lisääntyminen	
Tavoitteet	**PEVISA, jalostussuositukset, muut toimenpiteet**
Rotumääritelmän mukaisella lhasa apsolla ei ole erityisiä lisääntymisongelmille altistavia piirteitä. Tavoitteena on säilyttää tämä hyvä tilanne myös tulevaisuudessa.	Lhasa apso -rodulle ei ole vahvistettu lisääntymiseen liittyvää PEVISA-ohjelmaa. Jalostuksessa käytetään yksilöitä, joilla ei ole esiintynyt lisääntymisongelmia.

Rakenteen ja anatomian terveys	
Tavoitteet	**PEVISA, jalostussuositukset, muut toimenpiteet**
Lhasa apson rotumääritelmä ei sisällä piirteitä, jotka altistaisivat apsot hyvinvointiin liittyville rakenteellisille tai anatomisille ongelmille. Lhasa apson tulee olla yleisvaikutelmaltaan tasapainoinen ja vankka. Tavoitteena on säilyttää tämä hyvä tilanne myös tulevaisuudessa ilman liioiteltuja piirteitä.	Lhasa apso -rodulle ei ole vahvistettu rakenteen ja anatomian terveyteen liittyvää PEVISA-ohjelmaa. Liioiteltujen piirteiden esille tuloa tulee välttää. Jalostuksessa tulee kiinnittää huomiota napatyrän esiintyvyyden vähentämiseen sekä lhasa apson etujalkojen virheasentojen, turkin laadun, leukojen leveyden ja rotumääritelmän mukaisen hampaiston parantamiseen. Suositaan jalostuksessa mahdollisimman tervepolvisia yksilöitä, joiden raajat ovat rotumääritelmän mukaiset. Oikeaa kokoa tavoitellaan, mutta koko sen tavoittelu on toissijaista verrattuna rodun terveyden ylläpitämiseen. Rodulle on haastavaa saada suoria eturaajoja ja oikean mallisia luuston, rintakehän ja pään piirteitä ilman hieman suurempia koiria. Pieneen kokoon liittyy helposti pyöreä luusto ja kallo, mistä haasteista kasvattajien tulee olla tietoisia.

Käyttöominaisuudet	
Tavoitteet	**PEVISA, jalostussuositukset, muut toimenpiteet**
Lhasa apso on seurakoira, jolla on alkuperämaassaan ollut tehtävä ilmoittaa ympäristön poikkeavuuksista haukkumalla.	Lhasa apso -rodulle ei ole vahvistettu käyttöominaisuuksiin liittyvää PEVISA-ohjelmaa. Lhasa apson ominaisuuksia on vaalittava ottamalla huomioon rodun alkuperä.

Jalostuspohja	
Tavoitteet	**PEVISA, jalostussuositukset, muut toimenpiteet**
Jalostukseen käytettävän lhasa apson tulee olla rodun keskitasoa parempi halutuissa ominaisuuksissa. Lhasa apsojen sukusiitosaste tulee pitää kauttaaltaan maltillisena. Jalostusyhdistelmiä suunniteltaessa on tärkeää ottaa huomioon rodun monimuotoisuuden säilyttäminen ja jalostuspohjan laaja käyttö. Yksittäisen lhasa apson elinikäinen jälkeläismäärä saa olla enintään noin 14–16 pentua. On toivottavaa, että jalostuskäyttö jakautuu usean vuoden ajalle.	Lhasa apso-rodulle ei ole vahvistettu jalostuspohjaan liittyvää PEVISA-ohjelmaa. Lhasa apson elinikäinen jälkeläismäärä ei saisi ylittää viittä prosenttia rodun populaatiossa yhden sukupolven eli neljän vuoden jaksolla rekisteröidyistä pennuista.

Pentueiden rekisteröintiin vaikuttavat ehdot

Lhasa apsolle ei tällä hetkellä ole syytä määritellä sellaisia rekisteröintiin vaikuttavia erityisiä ehtoja, joita ei ole mainittu Suomen Kennelliitto ry:n yleisessä jalostusstrategiassa tai Kennelliiton muissa jalostukseen liittyvissä ohjeissa.

YHTEENVETO JALOSTUKSEN TAVOITTEISTA JA TOTEUTUKSESTA:

Jalostukseen käytettävien lhasa apsojen jalostuspohjaa tulee laajentaa ja sukusiitosprosentti pitää alhaisena. Jalostukseen valittavien koirien tulee olla luonteeltaan tasapainoisia, ei arkoja tai vihaisia. On tärkeää ylläpitää rodun hyvää terveystilannetta sekä yleisellä että yksilötasolla. Jalostukseen käytetään vain koiria, jotka pystyvät lisääntymään luonnollisesti ja hoitamaan synnytyksen sekä pennut asianmukaisesti.

Jalostuksessa tulee vaalia rotumääritelmän mukaista ulkomuotoa ja pyrkiä säilyttämään terve rakenne. Ensimmäistä kertaa astutettavan nartun yläikärajaksi suositellaan viittä vuotta, ja synnytysten välin tulisi olla vähintään 10 kuukautta. Vakavan synnynnäisen vian tai heikkouden vuoksi kirurgisesti korjattuja koiria ei pidä käyttää jalostukseen. Jalostuksesta ei kuitenkaan tule karsia yksilöitä vähäpätöisten ulkomuotoseikkojen vuoksi. Ennen jalostuskäyttöä suositellaan virallisia terveystutkimuksia, eikä jalostukseen saa käyttää koiria, joilla on merkittäviä terveysongelmia. Yhdistys kannustaa kasvattajia ja koiranomistajia hyödyntämään geenitestauksesta saatavaa tietoa osana päätöksentekoa.

Terveyskyselyjen ja virallisten tutkimusten perusteella rodun terveystilanne on suhteellisen hyvä, mutta napatyrän ja hammaspuutosten yleisyyteen tulee kiinnittää huomiota.

Vuoden 2023 kyselyssä nousi esiin myös ensimmäisiä välilevysairauksia, joita voidaan ehkäistä geenitestauksella. Lhasa apsolla ei ole ulkomuotoon liittyviä liioiteltuja piirteitä, mutta kokoon ja raajojen rakenteeseen tulee kiinnittää huomiota rotumääritelmän mukaisuuden säilyttämiseksi.

Lhasa apsoa voidaan tietyissä tapauksissa käyttää jalostukseen, mikäli kyseessä on lievä tai vähämerkityksellinen silmäsairaus tai rakennepoikkeama ja parituskumppani on terve. Vakavasti sairaita yksilöitä, kuten perinnöllistä kaihia, PRA:ta, tRD:tä tai merkittäviä hyvinvointihaittoja aiheuttavia silmämuutoksia sairastavia koiria ei tule käyttää jalostukseen.

Jalostuksessa tulisi suosia tervepolvisia (0/0) yksilöitä, joilla polvilumpio ei luksoidu. Patellaluksaation astetta 1 sairastavia koiria voidaan käyttää jalostukseen, kun ne yhdistetään tervepolvisiin kumppaneihin.

Jalostukseen käytettävillä koirilla tulisi olla virallinen näyttelytulos vähintään maininnalla EH (erittäin hyvä) tai hyväksytty jalostustarkastus.

Suomessa syntyy vuosittain alle 100 lhasa apso -pentua, ja pentuekoko on keskimäärin 3–4. Jalostukseen käytettävien koirien keski-ikä on noin kolme vuotta, ja sukusiitosaste on pysynyt toistaiseksi riittävän alhaisena.

Jalostuksessa turvataan lhasa apso -rodun perinnöllinen monimuotoisuus. Rodun eri yksilöitä ja linjoja käytetään jalostukseen monipuolisesti, eikä yksittäisen lhasa apson jälkeläismäärän anneta kasvaa liian suureksi ja yksittäisen koiran jälkeläismäärä tulisi rajoittaa noin 14–16 pentuun.

Lhasa apsot ry edistää sääntöjensä mukaisesti lhasa apso -rodun harrastusta ja jalostusta Suomen Kääpiökoirat ry:n jäsenjärjestönä. Yhdistys järjestää terveyskyselyitä ja jalostustarkastuksia sekä kannustaa omistajia teettämään koirilleen virallisia terveystutkimuksia.

2. RODUN TAUSTA

ALKUPERÄ JA KÄYTTÖTARKOITUS

Lhasa apso on kotoisin Tiibetin ylängöltä, joka sijaitsee 3 000–5 000 metrin korkeudessa ja tunnetaan ankarasta ilmastostaan ja karusta maastostaan.

Lhasa apsojen historia ulottuu jopa vuoteen 800 eaa. Ensimmäiset kirjalliset maininnat ovat vuodelta 639 ja liittyvät buddhalaisuuden leviämiseen Tiibetiin.

Lhasa apsot ovat aina eläneet ihmisten keskuudessa ja olleet ihanteellisia seurakoiria. Lhasa apso on älykäs, pitkäikäinen, terve ja itsevarma koira. Esi-isiltä peritty vartiointivaisto on tallella ja vieraita ihmisiä kohtaan ne ovat edelleen varautuneita. Apson lähes ihmismäisestä katseesta voi nähdä vanhan itämaisen

viisauden ja sen avulla kulkea historiassa rodun alkulähteille Tiibetiin asti.

Lhasa apsoa pidetään yhtenä vanhimmista tunnetuista koiraroduista. Erään tutkimuksen mukaan lhasa apsoa pidetään myös yhtenä niistä roduista, jotka ovat lähinnä entisaikaista sutta. Muita vastaavia rotuja ovat akita, shiba inu, shar-pei, chow chow, basenji, alaskanmalamuutti, siperianhusky, saluki, afgaaninvinttikoira, kiinanpalatsikoira, shih tzu ja samojedinkoira.

RODUN KEHITYS NYKYISEEN MUOTOONSA

Lhasa apso tuotiin ensimmäisen kerran Iso-Britanniaan 1850-luvulla, mutta rotumääritelmiä ja nimityksiä oli alkuvuosina useita. Ensimmäinen virallinen kuvaus julkaistiin 1901 (liite 2d), ja rotu sai näyttelyoikeudet 1908. Kiinnostus lhasa apsoihin kasvoi 1920–30-luvuilla, kun uusia koiria tuotiin Tiibetistä. Toinen maailmansota keskeytti kasvatuksen Euroopassa, mutta nykyinen rotumääritelmä Iso-Britanniassa päivitettiin vuonna 2009.

Kolmastoista Dalai lama lahjoitti ensimmäiset lhasa apsot 1930-luvulla amerikkalaiselle matkaajalle C. Suydan Cuttingille. Näiden koirien avulla Cutting loi Hamiltonin kennelin. Vuonna 1935 The American Kennel Club hyväksyi lhasa apso -rodun virallisesti terrieriryhmään. Vuonna 1937 Cutting palasi vaimoineen uudelleen Lhasaan, josta he toivat mukanaan vielä muutaman lhasa apson.

Vuoden 1959 jälkeen, kun Kiina valtasi Tiibetin, on tiibetiläistä kulttuuria pyritty järjestelmällisesti häivyttämään. Lhasa apsot, jotka olivat osa perinteistä elämänmuotoa, elivät pitkään puolivilleinä Lhasassa paikallisten ruokkimina. Vuonna 2002 Kiina alkoi tappaa näitä koiria ja vaatia lemmikkien rekisteröintiä, mikä oli monille tiibetiläisille taloudellisesti mahdotonta. Poliittisen tilanteen vuoksi rodun selviytyminen alkuperäisessä kotimaassaan on epätodennäköistä.

Ensimmäiset lhasa apsot tulivat Ruotsiin vuonna 1965 ja vuonna 1966 Tanskaan ja Suomeen. Norjaan ensimmäiset lhasa apsot tulivat 1970-luvun alussa. Samoihin aikoihin lhasa apsoja tuli muuallekin Eurooppaan.

Uusimmat käytettävissä olevat tiedot lhasa apsojen rekisteröinneistä Ruotsissa, Norjassa, Tanskassa, Yhdysvalloissa ja Iso-Britanniassa löytyvät kohdasta 4.1.3.

Samaan aikaan 1980-luvulla, kun lhasa apsojen suosio Yhdysvalloissa oli suurimmillaan, alkoi Euroopassa ja Yhdysvalloissakin herätä huolta siitä, oliko lhasa apsojen kehitys etääntymässä rodun alkuperäisestä tyypistä. Heräsi kysymys, mihin oli kadonnut koruton pieni koira ”maailman katolta”. Rodun ongelmina tuotiin esille muun muassa rodun muuttunut luonne, villamainen tai silkkinen karvanlaatu sekä huomattavasti rotumääritelmässä mainittua kokoa suurempi koko.

Ongelmien poistamiseksi Saksassa aloitettiin Traschi Deleg -kennelissä vuonna 1995 kahdeksan vuotta kestänyt ohjelma, jossa yhdistettiin tiibetiläisiä sukulinjoja parhaisiin yhdysvaltalaisiin sukulinjoihin. Ohjelmasta käytettiin nimitystä ”Tibetan

Line” ja siitä vastasi Internationaler Klub für Tibetische Hunderassen e.V. KTR. Ohjelma oli Saksan kennelliiton Verband für das Deutshe Hundewesen VDH:n ja Kansainvälisen Koiranjalostusliiton FCI:n hyväksymä. Ohjelma päättyi vuonna 2003 ja sitä pidettiin onnistuneena. Ohjelmaa arvioineen kansainvälisen näyttelytuomarin André Cunyn mukaan ohjelma tuotti alkuperäisen tyyppisiä ja oikean kokoisia lhasa apsoja, joilla oli kaunis pää ja ilme, hyvä suu ja rakenne sekä oikeanlainen turkin laatu.

Yhdysvalloissa on perustettu Gompa Lhasa Apso Preservation Program -ohjelma alkuperäisen tiibetiläisen Lhasa Apso -koirarodun säilyttämiseksi. Sana gompa viittaa meditaatioon käytettyyn luostarin osaan. Ohjelman koirat ovat peräisin Drepungin luostarista, ja ne ovat erityisiä, koska munkit jalostivat niitä suljetussa ympäristössä ilman ulkopuolisia risteytyksiä. Koirat ovat pienikokoisia, nopeita, varautuneita mutta uskollisia. Vuonna 2011 American Kennel Club rekisteröi 17 ohjelmaan kuuluvaa koiraa.

Lhasa apsolla on neljä virallista rotumääritelmää: Yhdysvalloissa, Iso-Britanniassa, Kanadassa (liitteet 2a – 2 c) ja FCI:n hyväksymä (4.4.1), jota käytetään myös Suomessa. Vaikka määritelmien sanamuodot ja painotukset vaihtelevat, ne kaikki pyrkivät kuvaamaan rodun ominaispiirteitä tarkasti. Suomessa lhasa apso on vakiintunut sellaiseksi, että se vastaa pääpiirteissään FCI:n määritelmää ja sen eri tulkintoja.

SUKULAISRODUT

Lhasa apson alkuperään liittyvät läheisesti tiibetinspanieli ja tiibetinterrieri. Tiibetiläiset ovat itse kutsuneet lhasa apsoa nimellä apso seng kyi tai apso seng kye, mikä tarkoittaa pitkäkarvaista vartioivaa leijonakoiraa. Tiibetinspanielista on käytetty nimeä jamtse apso, mikä puolestaan tarkoittaa kerittyä koiraa. Vaikka lhasa apson rotupuhtaudesta on varhaisina aikoina pidetty hyvää huolta, on epäilemättä ollut tilanteita, joissa lhasa apso on risteytynyt jonkin muun pienen tiibetiläisen rodun, kuten tiibetinspanielin, kanssa. Tämä saattaa olla yksi syy sille, että joskus harvoin apso-pentueeseen saattaa syntyä pentuja, jotka muistuttavat ulkonäöltään tiibetinspanelia.

ERI LINJAT

Lhasa apso ei ole jakautunut eri linjoihin karvan laadun, koiran koon, käyttötarkoituksen tai muun vastaavan ominaisuuden perusteella.

ENSIMMÄISET KOIRAT SUOMESSA, KOIRAMÄÄRÄN KEHITYS

Suomeen tuotiin ensimmäiset lhasa apsot vuonna 1966 Iso-Britanniasta Mayn kenneliin. Tuolloin Suomeen tuotiin yksi uros- ja yksi narttuapso. Vuonna 1967 Suomeen tuotiin kaikkiaan neljä lhasa apsoa. Kennel Millan toi Suomeen tuolloin Iso-Britanniasta kaksi apsonarttua (Verles Ka-U ja Selala of Kimbers) ja Kennel Riittarin

myös apsonartun (Hardacre Lymbarto Ihakyi) Iso-Britanniasta. Lisäksi Suomeen tuotiin samana vuonna Ruotsista uros Krysants Dhyami. Vuonna 1970 tuotiin Ruotsista apsouros Krysants Ting Lama ja Iso-Britanniasta Cotsvale Yitry -niminen apsouros. Näistä koirista on lähtenyt kehittymään Suomen apsokanta.

Edellä mainituista apsouroksista Krysants Dhyamilla on ollut vuosina 1968–73 kaikkiaan 28 jälkeläistä yhteensä 15 pentueessa. Krysants Ting Lamalla on ollut vuosina 1971–77 kaikkiaan 50 jälkeläistä 24 pentueessa. Cotsvale Yitrylla puolestaan on ollut vuosina 1970–73 kaikkiaan 42 jälkeläistä 18 pentueessa.

Edellä mainituista apsonartuista Verles Ka-Ulla on ollut vuosina 1968–77 kaikkiaan 7 pentuetta, joissa on ollut yhteensä 20 pentua. Selala of Kimbersillä on ollut vuosina 1968–74 kaikkiaan 6 pentuetta, joissa on ollut yhteensä 13 pentua. Hardacre Lymbarto Ihakyillä on ollut vuosina 1967–73 kaikkiaan 4 pentuetta, joissa on ollut yhteensä 12 pentua.

Suomessa rekisteröitiin 20 vuoden mittaisena ajanjaksona vuoteen 1987 mennessä yhteensä 2 321 lhasa apsoa. Rekisteröintien suuri vuosi oli 1984, jolloin rekisteröitiin kaikkiaan 219 lhasa apsoa.

Esimerkiksi vuonna 1985 rekisteröitiin kaikkiaan 163 pentua ja yksi tuontikoira Norjasta. Rekisteröintimäärät vuosilta 1988–1997 löytyvät alla olevassa taulukossa. Myöhemmät rekisteröinnit on esitetty luvussa 4.

Taulukko 1. *Rekisteröinnit vuosina 1988–1997*

	1997	**1996**	**1995**	**1994**	**1993**	**1992**	**1991**	**1990**	**1989**	**1988**
Pennut (kotimaiset)	77	84	80	124	158	192	190	140	186	232
Tuonnit	9	0	3	4	5	10	7	8	9	6
Rekisteröinnit yht.	86	84	83	128	163	202	197	148	195	238
Pentueet	20	27	23	33	38	50	48	38	44	53
Pentuekoko	3,8	3,1	3,5	3,8	4,2	3,8	4,0	3,7	4,2	4,4
Kasvattajat	11	20	20	20	22	35	33	19	25	24

(Lähde: Suomen Kennelliitto ry:n jalostustietojärjestelmä 6/2019)

Vuoden 1988 rekisteröintien kokonaismäärä 238 lhasa apsoa on ollut tiedossa olevien rekisteröintien suurin. Tuolloin on rekisteröity 232 pentua ja kuusi tuontikoiraa. Seuraavan

kerran rekisteröinnit ovat ylittäneet 200 rekisteröinnin määrän vuonna 1992, jolloin pentuja on rekisteröity 192 ja tuontikoiria 10 eli yhteensä 202 lhasa apsoa. Lähes 200 lhasa apsoa on rekisteröity vuonna 1989 (195) ja
vuonna 1991

(197). Yli sata lhasa apsoa on rekisteröity vuosina 1990 (148), 1993 (163), 1994 (128). Lhasa apso on rekisteröintien perusteella pysynyt rotujen suosituimmuusjärjestyksessä noin sijalla 122 viimeisten parin vuosikymmenen ajan.

Vuoden 1996 jälkeen lhasa apso -rodun kasvattajien määrä on vähentynyt huomattavasti. Vuosien 2005–2024 aikana lhasa apsoja on syntynyt kaikkiaan 49 kennelnimelle. Seuraavana olevassa taulukossa on mainittuna ne kennelit, joihin on syntynyt vähintään 10 lhasa apso -pentuetta tarkasteluajanjaksolla. Taulukossa viimeisin huomioon otettu tilastointiajankohta on 5/2025. Luettelo on laadittu pentueiden määrän mukaisessa järjestyksessä suurimmasta pentuemäärästä pienempään.

Taulukko 2. *Suurimmat kennelit ja pentueet vuosina 2005–2024*

Kennel	Pentueet	Pennut	Ens. pentue	Viim. pentue	Emän keskim. jalostusikä	Pentueita keskim. vuodessa	FI MVA
CHIC CHOIX	181	700	1989	2024	3 v 8 kk	5,0	197
MAARIKAN	38	170	1988	2008	3 v 5 kk	1,8	7
TAIVASKATSEEN	30	137	2003	2024	3 v 8 kk	1,4	22
YARMILAN	26	115	2006	2023	3 v 7 kk	1,4	9
NICE CHOICE	23	100	1996	2024	4 v 3 kk	0,8	32
SOLEYDAN	23	95	1992	2013	3 v 2 kk	1,0	11
DIAMELLA	19	78	2004	2023	3 v 8 kk	1,0	31
BENEFIC	13	50	1997	2013	5 v 1 kk	0,8	18
FLY FLY	12	57	2011	2022	3 v 11 kk	1,0	11
COLOMBIAN FRIEND'S	11	43	2016	2024	3 v 8 kk	1,2	6
HEART-BREAKER	11	41	2003	2023	3 v 8 kk	0,5	6

Lähde: Suomen Kennelliitto ry:n jalostustietojärjestelmä 5/2025

Kennelnimet, joille on syntynyt lhasa apso -pentueita vuosina 2020–2024, on lueteltu alla olevassa taulukossa:

Taulukko 3. *Kennelit ja pentuerekisteröinnit 2020–2024.*

Kennel	Pentueet	Pennut	Ens. pentue	Viim. pentue	Emän keskim. jalostusikä	Pentueita keskim. vuodessa	FI MVA
CHIC CHOIX	181	700	1989	2024	3 v 8 kk	5,0	197
TAIVASKATSEEN	30	137	2003	2024	3 v 8 kk	1,4	22
YARMILAN	26	115	2006	2023	3 v 7 kk	1,4	9
NICE CHOICE	23	100	1996	2024	4 v 3 kk	0,8	32
DIAMELLA	19	78	2004	2023	3 v 8 kk	1,0	31
FLY FLY	12	57	2011	2022	3 v 11 kk	1,0	11
COLOMBIAN FRIEND'S	11	43	2016	2024	3 v 8 kk	1,2	6
HEART-BREAKER	11	41	2003	2023	3 v 8 kk	0,5	6
JUULINNAN	6	39	2020	2023	4 v 1 kk	1,5	1
LANGPELZ	6	17	2017	2023	4 v 7 kk	0,9	6
MIONEVEN	4	21	2019	2024	6 v 2 kk	0,7	3
CREBAIN	3	17	2021	2024	3 v 5 kk	0,8	2
ALPSTAR	2	8	2020	2021	6 v 3 kk	1,0	1
APRIL SKY	2	12	2021	2022	3 v	1,0	1
CARACANDA	2	8	2024	2025	3 v 9 kk	1,0	
LINKAJAN	2	7	1991	2024	2 v 6 kk	0,1	
RAKKAUDELLA*	2	16	2020	2022	2 v 11 kk	0,7	
BLACKWHITE-TIBETANS	1	4	2025	2025	2 v 8 kk	1,0	
CHAMBANYA	1	1	2021	2021	5 v 5 kk	1,0	
JATAKABI'S	1	5	2022	2022	5 v 4 kk	1,0	
PRETTY WILD	1	3	2022	2022	4 v 11 kk	1,0	1
TUULENKYNNEN	1	6	2024	2024	2 v 4 kk	1,0	

(Lähde: Suomen Kennelliitto ry:n jalostustietojärjestelmä 5/2025)

Edellä olevien tietojen perusteella voidaan todeta, että useat kennelit ovat kasvattaneet lhasa apsoja pitkäjänteisesti vuosien, jopa vuosikymmenien ajan. Voidaan todeta, että monet lhasa apso -kasvattajat ovat sitoutuneita ja kokeneita, mutta mukaan tulee myös uusia kasvattajia, mikä on hyvä merkki rodun tulevaisuuden kannalta.

Suomen kennelliitto ry on rekisteröinyt 5/ 2025 mennessä 5 491 lhasa apsoa.

YHTEENVETO RODUN TAUSTASTA:

Lhasa apso -koirarotu on ikivanha ja lähtöisin Tiibetin karuista vuoristo-olosuhteista. Tiibetissä lhasa apsoja käytettiin vahti- ja seurakoirina luostareissa ja yksityiskodeissa. Niitä pidettiin arvokkaina ja niiden uskottiin tuottavan onnea ja menestystä. Ensimmäiset lhasa apsot tuotiin 1900-luvulla ensin Iso-Britanniaan ja Yhdysvaltoihin, ja sieltä niitä on edelleen tuotu muihin maihin. Suomeen ensimmäiset apsot saapuivat vuonna 1966. Nykyisin lhasa apsoja kasvatetaan Suomessa useissa kenneleissä. Pentuja rekisteröidään vuosittain keskimäärin alle 100.

3. JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA

NYKYINEN ROTUYHDISTYS

Lhasa apsot ry on rotuyhdistys. Liitteessä 1 on esitetty yhdistyksen säännöt.

Lhasa apsot ry on Suomen Kennelliitto ry:n ja Suomen Kääpiökoirat ry:n jäsen.

Yhdistyksen päätäntävaltaa käyttävät yhdistyskokoukset, joita ovat vuosikokous ja tarvittaessa ylimääräinen yhdistyskokous. Vuosikokous pidetään kerran vuodessa helmikuussa. Vuosikokous valitsee hallituksen puheenjohtajan sekä hallituksen jäsenet erovuoroisten tilalle.

Hallituksen muodostavat puheenjohtaja ja kuusi varsinaista jäsentä. Puheenjohtaja valitaan toimintavuodeksi kerrallaan ja muut jäsenet kahdeksi vuodeksi siten, että kolme varsinaista jäsentä on vuosittain erovuorossa. Hallitus valitsee keskuudestaan varapuheenjohtajan, sihteerin, jäsensihteerin ja rahastonhoitajan. Sihteerit ja rahastonhoitaja voidaan tarvittaessa valita myös hallituksen ulkopuolelta. Hallitus on päätösvaltainen puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan ja kolmen muun hallituksen jäsenen ollessa läsnä.

Hallitus hoitaa yhdistyksen asioita ja taloutta. Hallitus huolehtii muun muassa yhdistyksen kirjeenvaihdosta ja muista juoksevista asioista, kutsuu jäsenet kokouksiin, valmistelee asiat yhdistyskokouksille ja panee toimeen yhdistyskokousten päätökset.

Hallituksella on oikeus käyttää asiantuntijoita ja se voi tarpeen vaatiessa asettaa avukseen erilaisia toimikuntia. Yhdistyksessä onkin vakiintuneesti toiminut jalostustoimikunta, Lhasa apso -lehden toimituskunta ja pentuvälitys.

ROTUA HARRASTAVAN YHDISTYKSEN JÄSENMÄÄRÄ JA SEN KEHITYS

Lhasa apsot ry:n jäsenmäärä on ollut perustamisvuottaan seuraavan vuoden eli vuoden 1981 lopussa 188 jäsentä. Vuoden 1982 lopussa jäsenistön määrä oli kasvanut 247 jäseneen. Alla olevassa taulukossa on lueteltuna yhdistyksen jäsenmäärä vuosina 2007–2024:

Taulukko 4. *Yhdistyksen jäsenmäärä*

Vuosi	Jäsenet	Vuosi	Jäsenet	Vuosi	Jäsenet
2007	145	**2013**	136	**2019**	111
2008	132	**2014**	130	**2020**	128
2009	128	**2015**	125	**2021**	115
2010	136	**2016**	123	**2022**	121
2011	131	**2017**	122	**2023**	134
2012	131	**2018**	108	**2024**	104

(Tiedot Omakoirasta 5/2025)

JALOSTUSORGANISAATION RAKENNE JA JALOSTUSTOIMIKUNNAN TEHTÄVÄT

Lhasa apsot ry:ssä on vakiintuneesti toiminut jalostustoimikunta, joka koostuu rotuun perehtyneistä kasvattajista ja hallituksen jäsenistä. Jalostustoimikunnassa on 3–5 jäsentä.

Lhasa apsot ry:n jalostustoimikunta noudattaa eläinsuojelulakia, Euroopan Neuvoston lemmikkieläinten jalostusta koskevaa päätöslauselmaa, Kennelliiton yleistä jalostuksen tavoiteohjelmaa ja jalostusstrategiaa. Jalostustoimikunta toimii lhasa apsoille laaditun jalostuksen tavoiteohjelman (JTO) ja mahdollisen PEVISA-ohjelman mukaisesti.

Jalostustoimikunnan tehtävänä on turvata rodun jalostuksellinen tulevaisuus seuraamalla rodun kehitystä, jakamalla rotutietoutta ja toimimalla puolueettomasti ja objektiivisesti rodun parhaaksi. Toimikunta seuraa rodussa tapahtuvia muutoksia, tiedottaa niistä rotujärjestölle ja jäsenistölle, ja kantaa päävastuun JTO:n ja PEVISA-ohjelman laatimisesta, päivityksestä ja seurannasta.

YHTEENVETO JÄRJESTÖORGANISAATIOSTA JA SEN HISTORIASTA:

Lhasa apsot ry on rotuyhdistys, joka on perustettu 3.2.1980. Se on Suomen Kennelliitto ry:n, Suomen Kääpiökoirat ry:n ja Helsingin Seudun Kennelpiiri ry:n jäsen. Yhdistyksen ylintä päätäntävaltaa käyttää jokaisen vuoden helmikuussa kokoontuva jäsenistö yhdistyskokouksessa. Yhdistyksen juoksevien asioiden hoidosta vastaa hallitus, jonka muodostavat vuodeksi kerrallaan valittava puheenjohtaja ja kahdeksi vuodeksi valittavat kuusi hallituksen jäsentä. Yhdistyksellä on sihteeri, jäsensihteeri ja rahastonhoitaja. Hallituksen apuna toimivat vakiintuneesti jalostustoimikunta, Lhasa apso -lehden toimituskunta ja pentuvälitys. Yhdistyksen jäsenmäärä vaihtelee jonkin verran ja on noin 100–130 jäsentä.

4. RODUN NYKYTILANNE

4.1. POPULAATION RAKENNE JA JALOSTUSPOHJA

Maatalous- ja metsätieteiden tohtori Katariina Mäki on kuvannut koirapopulaation rakennetta ja koirien jalostuspohjaa artikkelissaan ”Perinnöllinen monimuotoisuus ja jalostuspohja”. Mitä monimuotoisempi rotu on, sitä useampia erilaisia versioita sillä on olemassa samasta geenistä. Tämä mahdollistaa rodun yksilöiden geenipareihin heterotsygotiaa, joka antaa niille yleistä elinvoimaa ja suojaa monen perinnöllisen vian ja sairauden puhkeamiselta. Monimuotoisuus on tärkeää myös immuunijärjestelmässä, jonka geenikirjon kapeneminen voi johtaa esimerkiksi tulehdussairauksiin, autoimmuunitauteihin ja allergioihin. Jalostus ja perinnöllinen edistyminenkin ovat mahdollisia vain, jos koirien välillä on perinnöllistä vaihtelua.

Suurilukuinenkin koirarotu on monimuotoisuudeltaan suppea, jos vain pientä osaa rodun koirista ja sukulinjoista on käytetty jalostukseen tai jos rodussa on koiria, joilla on rodun yksilömäärään nähden liian suuret jälkeläismäärät. Tällaiset koirat levittävät haitalliset mutaatioalleelinsa vähitellen koko rotuun, jolloin jostakin yksittäisestä mutaatiosta saattaa syntyä rodulle uusi tyyppivika tai -sairaus. Vähitellen on vaikea löytää jalostukseen koiria, joilla ei tätä mutaatiota ole. Ihannetilanteessa jalostukseen käytetään koiria tasaisesti rodun kaikista sukulinjoista.

Monimuotoisuutta turvaava suositus yksittäisen koiran elinikäiselle jälkeläismäärälle on pienilukuisissa roduissa enintään 5 % ja suurilukuisissa enintään 2–3 % laskettuna rodun neljän vuoden rekisteröintimääristä. Jos rodussa rekisteröidään neljän vuoden aikana yhteensä 1 000 koiraa, ei yksittäinen koira saisi olla vanhempana useammalle kuin 20–50 koiralle. Toisen polven jälkeläisiä koiralla saisi pienilukuisissa roduissa olla korkeintaan 10 % ja suurilukuisissa 4–6 % laskettuna neljän vuoden rekisteröinneistä. *(Lähde: MMT Katariina Mäki, Perinnöllinen monimuotoisuus ja jalostuspohja, artikkeli 5.8.2013, julkaistu Suomen Kennelliito ry:n kotisivuilla)*

Merkittävä osa Suomessa kasvatetuista apsoista päätyy ulkomaille. Tämän vuoksi on tärkeää monimuotoisuuden kannalta, että syntyy tarpeeksi pentueita. Mikäli apsojen monimuotoisuutta turvaavat suositukset enimmäisjälkeläismääräksi olisivat ensimmäisessä polvessa (2–3 %) 7–10 ja toisessa polvessa (4–6 %) 14–20 pentua, pentuemäärät laskisivat eikä populaatio pysyisi monimuotoisena. Suomalaiset lhasa apso-kasvattajat tekevät laajasti ulkomaista yhteistyötä.

4.1.1. POPULAATION RAKENNE JA SUKUSIITOS

Rekisteröintimäärät Suomessa

Taulukko 5. *Vuositilasto – rekisteröinnit vuosina 2015–2024 lhasa apson rekisteröintivuoden mukaan*

	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015
Pennut (kotimaiset)	58	72	105	86	61	62	87	61	63	63
Tuonnit	3	-	3	2	2	2	6	3	8	1
Rekisteröinnit yht.	61	72	108	88	63	64	93	64	71	64
Pentueet	14	17	25	21	14	18	20	16	16	14
Pentuekoko	4,1	4,2	4,2	4,1	4,4	3,4	4,4	3,8	3,9	4,5
Kasvattajat	8	10	12	12	10	10	5	8	9	6

(Taulukko Suomen Kennelliitto ry:n jalostustietojärjestelmästä 5/2025)

Jakautuminen linjoihin

Lhasa apso ei ole jakautunut eri linjoihin karvan laadun, koiran koon, käyttötarkoituksen tai muun vastaavan ominaisuuden perusteella.

Tuontikoirien vuosittainen lukumäärä

Taulukko 6. *Rekisteröityjen tuontikoirien vuosittainen lukumäärä vuosina 2014–2024*

	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015
Tuonnit	2	-	3	2	2	2	6	3	8	1

(Taulukko Suomen Kennelliitto ry:n jalostustietojärjestelmästä 5/2025)

Tuontikoirien rekisteröintien määrät ovat vuosia 2015–2024 koskevalla tarkastelujaksolla vaihdelleet nollan ja kahdeksan välillä. Vuonna 2023 ei ole rekisteröity lainkaan koirien tuonteja.

Ulkomaantuonneilla voidaan olettaa olevan myönteinen vaikutus lhasa apsojen jalostuspohjaan, vaikkakin tuontikoirien taustalta saattaa sukupolvien takaa löytyä samoja sukulinjoja, joita on entuudestaan suomalaisessa jalostuspohjassa. Jalostukseen käytetään myös lhasa apsoja, joita ei rekisteröidä Suomen Kennelliitto ry:n rekisteriin.

Vuonna 2016 ulkomailta tuotujen lhasa apsojen määrä oli noin 11 % kaikista rekisteröinneistä. Muina vuosina ulkomailta tuotujen ja Suomessa rekisteröityjen lhasa apsojen määrät ovat jääneet alle 7 %:n kaikista rekisteröinneistä.

Rodun jalostusurosten ja -narttujen ikä

Taulukko 7. *Jalostukseen käytettyjen apsourosten ja -narttujen ikä vuosina 2015–2024*

	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015
jalostukseen käytetyt eri urokset										
- kaikki	10	14	15	18	10	13	12	11	13	10
- kotimaiset	9	14	13	16	10	8	8	7	11	6
- tuonnit	0	0	1	2		3	1	3	1	2
- ulkomaiset	1	0	1	0	0	2	3	1	1	2
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	5 v 10 kk	4 v 11 kk	5 v 5 kk	5 v	4 v 5 kk	4 v 5 kk	5 v 2 kk	5 v 2 kk	3 v 8 kk	3 v 9 kk
jalostukseen käytetyt eri nartut										
- kaikki	14	16	24	21	14	18	20	16	16	14
- kotimaiset	14	12	19	17	13	14	14	12	11	14

- tuonnit	0	4	5	4	1	4	6	4	5	
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	2 v 6 kk	3 v 10 kk	4 v 2 kk	3 v 8 kk	3 v 10 kk	4 v 3 kk	3 v 11 kk	3 v 6 kk	3 v 11 kk	4 v

(Taulukko Suomen Kennelliitto ry:n jalostustietojärjestelmästä 5/2025)

Tarkastelujaksolla 2015–2024 jalostukseen käytettyjen urosten keskimääräinen ikä on vaihdellut kolmen vuoden kahdeksan kuukauden ja viiden vuoden viiden kuukauden välillä. Narttujen keskimääräinen ikä on vaihdellut kahden vuoden kuuden kuukauden ja neljän vuoden kolmen kuukauden välillä. Kokonaisuudessaan urosten keskimääräinen jalostuskäytön ikä on ollut hieman narttujen ikää korkeampi. Jalostusurosten ja -narttujen keskimääräisessä jalostuskäytön iässä ei ole ollut suuria vuosittaisia vaihteluja.

Esimerkiksi tarkastelujakson aikana nuorin jalostukseen käytetty uros ja narttu ovat olleet vuoden ja kolmen kuukauden ikäisiä. Vanhin jalostukseen käytetty uros on ollut 11 vuotta ja neljä kuukautta vanha, ja vanhin narttu kahdeksan vuotta ja seitsemän kuukautta vanha.

On tärkeää, että jalostuksessa ei käytetä liian nuoria koiria ja että sekä urosten että narttujen käyttö jakautuisi usean vuoden ajalle. Näin voidaan seurata, millaisia ominaisuuksia koirat periyttävät, ja tarkkailla myös koiran terveydentilan muutoksia sen vanhetessa.

Tietoa sukusiitoksesta

Sukusiitosaste on todennäköisyys sille, että satunnaisesti valitun geeniparin molemmat alleelit ovat peräisin samalta esivanhemmalta, mikä vähentää geeniparien heterotsygotiaa ja lisää haitallisten alleelien ilmenemistä. Esimerkiksi isä-tytär-parituksessa jälkeläisten sukusiitosaste on 25 %, puolisisarparituksessa 12,5 % ja serkusparituksessa 6,25 %. Sukusiitoksella on pyritty tuottamaan tasalaatuisia eläimiä, mutta se lisää myös haitallisten alleelien esiintymistä. Tutkimusten mukaan sukusiitoksen haittavaikutukset alkavat näkyä sukusiitosasteen ylittäessä 10 %, jolloin hedelmällisyys ja elinvoima heikkenevät. Suositellaan, että neljän-viiden sukupolven perusteella laskettu sukusiitosaste pysyy alle 6,25 % *(Lähde: Tietoa jalostuksen tueksi, Sukusiitos, artikkeli Suomen Kennelliitto ry:n kotisivuilla)*

Rodun vuosittainen sukusiitosaste

Taulukko 8. *Rodun vuosittainen sukusiitosaste vuosina 2014–2023*

	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014
Sukusiitosprosentti	3,16	2,63 %	2,52 %	4,10 %	5,01 %	4,05 %	2,13 %	1,50 %	2,61 %	3,57 %	1,92 %

(Lähde: Suomen Kennelliitto ry:n jalostustietojärjestelmä 5/2025)

Sukusiitosasteen suuruus riippuu laskennassa mukana olevien sukupolvien määrästä. Vain sellaisia sukusiitosasteita voi verrata keskenään, jotka on laskettu täsmälleen samalla sukupolvimäärällä.

Jalostustietojärjestelmässä sukusiitosaste on laskettu puutteellisen sukutaulutiedon mukaan, joten se on aliarvio todellisesta tilanteesta. Kehittymissuunnan seuraaminen on kuitenkin tärkeää. Esimerkiksi kuudennessa sukupolvessa on sukutaulupaikkoja 64 esivanhemmalle. Jos esivanhemmista vähintään 33 kpl on tiedossa, sukusiitosaste lasketaan kuuden sukupolven mukaan. Jos taas vaikkapa emän puolella ei sukutaulutiedoissa ole esivanhempia tuossa kohtaa enää ollenkaan, on kuudennessa sukupolvessa tiedossa enintään 32 koiraa, jolloin sukusiitosaste lasketaan viiden sukupolven mukaan. *(Lähde: Tietoa jalostuksen tueksi, Sukusiitos, artikkeli Suomen Kennelliitto ry:n kotisivuilla)*

Lhasa apsojen keskimääräinen sukusiitosaste on tarkastelujaksolla 2015–2024 pysynyt tilastollisesti Suomen Kennelliitto ry:n suosittamaa sukusiitosasteen enimmäismäärää eli 6,25 prosenttia pienempänä, ollen yksittäisinä vuosina matalimmillaan 1,5 % vuonna 2017 ja korkeimmillaan 5,01 vuonna 2020 *(Lähde: Omakoira 5/2025).*

4.1.2. JALOSTUSPOHJA

Taulukko 9 esittää jalostuspohjan vuosien 2015–2024 mukaan. Pelkästään suomalaisen populaation tarkastelussa on huomioitava, että kasvatustyö on kansainvälistä ja poikkeuksellisen iso osa suomalaista lhasa apsoista viedään ulkomaille, mikä vaikuttaa rekisteröintinäkymän kokonaiskuvaan. Suomalaisten lhasa apsojen taso nähdään kansainvälisesti korkeana ja lähes 30 % lhasa apsoista päätyy ulkomaille *(lähde: Jalostustoimikunnan arvio).*

Taulukko 9. *Jalostuspohja per vuosi ja per sukupolvi (4 vuotta), vuodet 2015–2024 rekisteröintien mukaan*

	2024	**2023**	**2022**	**2021**	**2020**	**2019**	**2018**	**2017**	**2016**	**2015**
Per vuosi										
pentueet	14	17	25	21	14	18	20	16	16	14
jalostukseen käytetyt eri urokset	10	14	15	18	10	13	12	11	13	10

jalostukseen käytetyt eri nartut	14	16	24	21	14	18	20	16	16	14
isät/emät	0,71	0,88	0,62	0,86	0,71	0,72	0,60	0,69	0,81	0,71
tehollinen populatio	16 (57 %)	20 (59 %)	27 (54 %)	27 (64 %)	16 (57 %)	21 (58 %)	22 (55 %)	19 (59 %)	20 (62 %)	16 (57 %)
uroksista käytetty jalostukseen	0 %	0 %	2 %	8 %	3 %	23 %	17 %	14 %	21 %	8 %
nartuista käytetty jalostukseen	0 %	0 %	6 %	15 %	17 %	18 %	29 %	21 %	37 %	39 %
Per sukupolvi (4 vuotta)										
pentueet	77	77	78	73	68	70	66	64	67	71
jalostukseen käytetyt eri urokset	37	38	39	43	39	40	39	39	43	44
jalostukseen käytetyt eri nartut	*53*	49	52	56	51	54	55	54	54	56
isät/emät	0,70	0,78	0,75	0,77	0,76	0,74	0,71	0,72	0,80	0,79
tehollinen populatio	62 (40 %)	60 (39 %)	62 (40 %)	68 (47 %)	62 (46 %)	64 (46 %)	65 (49 %)	64 (50 %)	66 (49 %)	68 (48 %)
uroksista käytetty jalostukseen	5%	6%	9%	14 %	15%	18%	15%	15%	15%	14%

nartuista käytetty jalostukseen	14%	18%	21%	24 %	23%	27%	32%	31%	32%	28%

(Lähde: Suomen Kennelliitto ry:n jalostustietojärjestelmä 5/2025)

LHASA APSOJEN HETEROTSYGOTIA

Lhasa apsoja geenitestataan yhä suuremmissa määrin. Geenitestauksessa puhutaan heterotsytogiasta ja se tarkoittaa sitä, että koiralla on geeniparissa kaksi erilaista alleelia, eli yksi emältä ja toinen isältä.

Jalostustoimikunta on testannut omat lhasa apsonsa ja yli kahdenkymmenen lhasa apson tulokset ovat olleet hyviä heterotsygotian suhteen. Siltä osin, kun lhasa apsoille on viime vuosina tehty geenitestejä, on niiden tulos ollut 35% ja yli. Kansainvälisesti rodun monimuotoisuusluku on testattujen koirien osalta 29–39%. Tämä vaikuttaa hyvältä verrattuna kansainvälisiin lhasa apso -populaatioihin ja tuloksiin muissa roduissa. (Donner et al, 2023). Kuitenkin tulee muistaa, että iso osa lhasa apsoista jää varmasti edelleen geenitestien ulkopuolelle.

Jalostussuositus: Kannustetaan kasvattajia ja lhasa apson omistajia ottamaan edelleen aktiivisesti geenitestejä ja jakamaan tiedot tuloksista jalostustoimikunnalle.

Jalostukseen käytettyjen urosten ja narttujen osuus syntyneistä

Vuosien 2014–2021 välisenä kahdeksan vuoden ajanjaksona keskimäärin 14 prosenttia uroksista ja keskimäärin 27 prosenttia nartuista käytettiin jalostukseen. Näin ollen tuona ajanjaksona uroksista 86 prosenttia ja nartuista 73 prosenttia jäi jalostuskäytön ulkopuolelle. Nuorempia koiria käytetään jalostukseen vielä myöhemmin, joten vuosien 2022–2024 prosenttilukuja ei ole otettu mukaan tarkasteluun.

Jalostuskäytön ulkopuolelle jäävien lhasa apsojen määrä on jonkin verran kasvanut vuonna 2021–2025 voimassa olleen jalostuksen tavoiteohjelman tilanteesta. Tuolloin on todettu, että ajanjaksolla 1999–2015 jalostuskäytön ulkopuolelle on jäänyt uroksista 85 prosenttia ja nartuista 70 prosenttia.

Suomen Kennelliitto ry:n vuosille 2024–2028 hyväksytyn yleisen jalostusstrategian mukaan jalostuksen ohjauksessa tulee varmistaa, että kaikki kriteerit huomioon ottaen vähintään 50 prosenttia rodun populaatiosta jää jalostuskäyttöön. Jalostusta rajoittavien toimenpiteiden (esimerkiksi PEVISA tai rotukohtaiset erityisehdot) jälkeen tulee jalostuskäyttöön valittaviksi jäädä riittävä määrä koiria. Tähän verrattuna varsinkin urosapsoja, mutta myös narttuja jää jalostuskäytön ulkopuolelle huomattavan paljon. Lhasa apsojen populaation jalostuskäyttöä tulisi näin ollen lisätä.

Isät/emät -luku

Mitä lähempänä isien lukumäärä on emien lukumäärää, sitä suurempi populaation tehollinen koko ja perinnöllinen monimuotoisuus on. Kun isien ja emien lukumäärän suhde (isien lukumäärä jaettuna emien lukumäärällä) on yksi, uroksia käytetään yhtä paljon kuin narttuja, ja perinnöllinen vaihtelu säilyy tehokkaimmin.

Lhasa apsoilla isien lukumäärän suhde emien lukumäärään on vaihdellut hieman riippuen tilastointitavasta. Vuosina 2015–2024 vaihteluväli per vuosi on ollut 0,60–0,88 ja per sukupolvi 0,71–0,84. Tilannetta voidaan pitää suhteellisen hyvänä, joskin jalostusyhdistelmiä suunniteltaessa tulisi edelleen etsiä ja jalostusvalinnoissa suosia sellaisia uroksia, jotka eivät vielä ole mukana jalostuksessa.

Tietoa tehollisesta populaatiokoosta

Tehollinen populaatiokoko on laskennallinen arvio rodun perinnöllisestä monimuotoisuudesta, ja se on aina pienempi kuin rodun yksilöiden kokonaismäärä. Korkea tehollinen koko säilyttää perinnöllisen vaihtelun ja estää sukusiitosasteen nousua, kun taas matala tehollinen koko lisää nopeasti rodun sukulaisuutta ja vähentää geneettistä monimuotoisuutta. Perinnöllisen vaihtelun säilyttämiseksi jalostukseen tulisi käyttää mahdollisimman laajaa koirakantaa, ja yksittäisten yksilöiden runsasta jalostuskäyttöä tulee välttää. Tehollisen koon tulisi lyhyellä aikavälillä olla vähintään 100 ja pitkällä aikavälillä jopa 1000 yksilöä, jotta sukusiitos ei rappeuttaisi rotua, mutta alle 50:n tehollinen koko on kriittinen taso, jossa geenimuotoja häviää nopeasti. Paras tapa säilyttää tehollinen koko on tasapainottaa jälkeläismääriä, hyödyntää ulkomaista geenimateriaalia ja suunnitella jalostuskoirien valinnat huolellisesti. *(Lähde: MMT Katariina Mäki, Tehollinen populaatiokoko, artikkeli 31.10.2013, päivitetty 14.1.2016, Suomen Kennelliitto ry:n kotisivuilla)*

Rodun tehollinen populaatiokoko

Vuodet:	**2024**	**2023**	**2022**	**2021**	**2020**	**2019**	**2018**	**2017**	**2016**	**2015**
- tehollinen populaatio	62 (40%)	60 (39%)	62 (40%)	68 (47%)	62 (46%)	64 (46%)	65 (49%)	64 (50%)	66 (49%)	68 (48%)

(Lähde: Suomen Kennelliitto ry:n jalostustietojärjestelmä 5/2025)

Lhasa apsojen tehollisen populaation koko on ollut vuosien 2015–2024 välisen tarkastelujakson aikana kaikkina vuosina ylittänyt kriittisen 50:n rajan, mutta se on kuitenkin jäänyt selvästi alle 100:n. Tämä tarkoittaa, että lhasa apsojen tehollinen populaatio on liian pieni, jotta pitkällä aikavälillä voitaisiin välttyä sukusiitosprosenttien kohoamiselta. Tavoitteena on pitää tehollinen koko

mahdollisimman suurena. Toiveena on käyttää rodun koiria sekä sukulinjoja jalostukseen mahdollisimman laajasti. Tavoitteena on myös huolehtia, että koirien jälkeläismäärät pysyvät tasaisina. Jalostuksessa tarvitaan erilaista geenimateriaalia mukanaan tuovia tuontikoiria, jotta sukusiitokseen liittyviltä haitoilta vältytään.

Taulukko 10. *Viimeisen 10 vuoden aikana (rekisteröintivuosi 2015–2024) jalostukseen runsaimmin käytetyt 15 urosta)*

Tilastointiaikana					Toisessa polvessa		Yhteensä			
#	Uros	Urokse n syntymävuo si	Pent ueit a	Pen tuja	%-osu us	kum ulat. %	Pent ueit a	Pen tuja	Pent ueit a	Pen tuja
1	CHIC CHOIX BLACK PEPPER	2016	9	36	5,01%	5%	19	80	9	36
2	CHIC CHOIX DREAM COME TRUE	2017	8	32	4,46%	9%	2	11	9	37
3	FIRE FUN DAR TIBETU	2016	7	29	4,04%	14%	6	24	7	29
4	CHIC CHOIX ALEXANDER THE GREAT	2010	9	28	3,90%	17%	22	84	13	43
5	YARMILAN MURPHY'S IRISH RED	2015	4	28	3,90%	21%	3	18	5	33
6	LA-RI-SAN SOME LIKE IT HOT AT KUMI KIAN	2012	5	25	3,48%	25%	17	59	5	25
7	CHIC CHOIX KUMI KIAN MARCO POLO	2015	6	23	3,20%	28%	3	9	7	26
8	COLOMBIAN FRIEND'S YOU DRIVE ME CRAZY	2016	5	22	3,06%	31%	1	6	5	22

9	KUMI KIAN NIKO SUAVE	2012	6	21	2,92%	34%	3	7	6	21
10	TARA HUFF EDREY LIVING LEGEND	2012	4	19	2,65%	37%	4	9	4	19
11	TAIVASKATSEEN URMAS LÄRVÄTSALO	2019	3	18	2,51%	39%	2	11	3	17
12	CHIC CHOIX THREE D CURVES	2018	3	17	2,37%	42%	8	28	3	17
13	SIIMLINE CHIC TUXEDO	2013	4	15	2,09%	44%	1	1	4	15
14	CHIC CHOIX PARTI ALEXANDER	2008	4	14	1,95%	46%	36	134	11	44
15	CHIC CHOIX DREAM LIKE A KING	2010	3	14	1,95%	47%	12	50	3	14

(Lähde: Suomen Kennelliitto ry:n jalostustietojärjestelmä 12/2025)

Ajanjaksolla 2015–2024 kaikkiaan 16 urosta on käytetty tuottamaan 50 % ajanjakson pennuista. Aikaisemmalla tarkastelujaksolla vuosina 2009–2018, kaikkiaan 19 urosta on käytetty tuottamaan vastaava määrä pentuja.

Vuosina 2015–2024 aikaisempaa hieman pienempi urosmäärä on tuottanut puolet lhasa apsojen jälkeläisistä. Tämä osoittaa, että tietyt urokset ovat erittäin suosittuja jalostuksessa, mikä voi johtaa geneettisen monimuotoisuuden kaventumiseen. Jalostuksessa tulisi pyrkiä käyttämään laajasti rodun koiria ja sukulinjoja, jotta perinnöllinen monimuotoisuus säilyisi ja sukusiitoksen haittavaikutuksilta vältyttäisiin.

Taulukko 11. *Viimeisen 10 vuoden aikana (rekisteröintivuosi 2015–2024) jalostukseen runsaimmin käytetyt 15 narttua*

Tilastointiaikana						Toisessa polvessa		Yhteensä	
#	Narttu	Nartun syntymävuosi	Pentueita	Pentuja	%-osuus	Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja

1	CHIC CHOIX FLEUR DE CHAMPAGNE	2013	4	20	2,79%	9	48	4	20
2	FLY FLY TIPSY IN PARIS	2013	4	19	2,65%	6	20	4	19
3	YARMILAN MIKÄ IHANA PIRPANA	2018	3	18	2,51%	3	13	3	18
4	NICE CHOICE SHES SO SHINING	2016	5	17	2,37%	5	20	5	17
5	CHIC CHOIX DIAMELLA INSPIRATION	2012	3	17	2,37%	8	33	3	17
6	TÖRNBERGET'S SECOND OPINION	2019	2	15	2,09%	2	8	3	21
7	NOTHING COMPARES TO YOU ERRO BARBATUS	2015	4	15	2,09%	6	19	4	15
8	CHIC CHOIX LOVE'S LABOUR'S LOST	2017	3	13	1,81%	1	1	3	13
9	CREEKSONG'S WILDLING	2017	4	13	1,81%	13	62	4	13
10	CHIC CHOIX PARDON MY CURVES	2018	2	12	1,67%	0	0	2	12
11	ASKATSEEN ENOHELEMA	2015	2	12	1,67%	5	32	2	12

12	KAI-LA-SHASWEET SALSA	2013	2	12	1,67%	1	7	2	12
13	TAIVASKATSEEN JASMINERUUSU	2013	2	12	1,67%	1	6	2	12
14	CHIC CHOIC CONCORDIA AUGUSTA	2014	3	11	1,53%	1	4	3	11
15	CHIC CHOIX CREEKSONG SANAPIA	2019	2	10	1,39%	3	11	3	15

(Lähde: Suomen Kennelliitto ry:n jalostustietojärjestelmä 12/2025)

Jalostuskoirien käyttömäärät

Yksittäisen koiran elinikäinen jälkeläismäärä suurilukuisissa roduissa tulisi olla enintään 2–3 % rodun neljän vuoden rekisteröintimääristä. Toisen polven jälkeläisiä saisi olla 4–6 %. Tämän määrän mukaan yksittäisen lhasa apson elinikäinen jälkeläismäärä saisi olla kuudesta kymmeneen pentua. Toisen polven jälkeläisiä saisi olla 13–19 pentua.

Edellä todetun perusteella voidaan esimerkkinä käyttää vuosien 2021–2024 välistä neljän vuoden ajanjaksoa ja tuona aikana rekisteröityjen pentujen yhteismäärää. Noina vuosina on rekisteröity yhteensä 314 kotimaista lhasa apso -pentua.

Yleinen suositus on, että yhdenkään koiran elinikäinen jälkeläismäärä ei ylitä viittä prosenttia rodun populaatiossa yhden sukupolven eli neljän vuoden jaksolla rekisteröidyistä pennuista. Vuosien 2020–2023 välisen neljän vuoden ajanjakson mukaan laskettuna yksittäisen apson elinikäinen jälkeläismäärä saisi olla enintään 15 pentua.

Jälkeläisten suositeltu enimmäismäärä vaihtelee myös jonkin verran riippuen siitä, paljonko pentuja on milläkin laskennan perusteena käytettävällä ajanjaksolla rekisteröity. Voidaan kuitenkin yleisellä tasolla todeta, että eniten käytettyjen lhasa apsojen jälkeläismäärät ylittävät selkeästi viiden prosentin rajan ja ovat niin suuria, että rodun monimuotoisuuden voidaan tästä näkökulmasta tarkastellen katsoa heikkenevän.

Merkittävä osa Suomessa kasvatetuista apsoista päätyy ulkomaille. Tämän vuoksi on tärkeää monimuotoisuuden kannalta, että syntyy tarpeeksi pentueita. Mikäli apsojen monimuotoisuutta turvaavat suositukset enimmäisjälkeläismääräksi olisivat ensimmäisessä polvessa (2–3 %) 7–10 ja toisessa polvessa (4–6 %) 14–20 pentua, pentuemäärät laskisivat eikä populaatio pysyisi monimuotoisena. Suomalaiset lhasa

apso-kasvattajat tekevät laajasti ulkomaista yhteistyötä.

Jalostuskoirien keskinäinen sukulaisuus

Muutamalla eniten jalostukseen käytetyistä lhasa apsoista on keskinäinen sukulaisuussuhde, mutta joukossa on myös esimerkiksi sellaisia tuontikoiria, joilla ei näyttäisi olevan sukupuussaan samoja koiria, kuin suomalaisten, eniten käytettyjen koirien sukupuissa.

Laskettaessa rodun tehollista populaatiokokoa jalostuskoirien lukumääriin perustuva arvio ei ota huomioon jalostusyksilöiden keskinäisiä sukulaisuussuhteita. Lhasa apsoilla todellista tehollista populaatiokokoa pienentää jonkin verran käytettyjen jalostuskoirien keskinäinen sukulaisuus.

Eniten käytettyjen urosten ja narttujen joukossa on muutamia sukulaisuuksia.

Huomioitavaa on, että listalla eniten käytetyn uroksen Chic Choix Black Pepperin isä on Chic Choix Parti Alexander ja se on listalla sijalla 14. Chic Choix Black Pepperin emä on ulkomailta tuotu narttu, joka tuo uutta verta populaatioon. Listalla neljäntenä on Chic Choix Alexander The Great, jonka isä on myös Chic Choix Parti Alexander. Listalla toisena on Chic Choix Dream Come True, jonka isän on listalla sijalla 15 Chic Choix Dream Like a King. Kolmantena listalla löytyy ulkomaalainen jalostuslainakoira Fire Fun Dar Tibetu, joka osaltaan tuo uutta verta Suomen apsokantaan. Yarmilan Murphys Irish Red on viidentenä ja sen urosjälkeläinen on listan sijalla 11. Kuudes on tuontikoira Yhdysvalloista La-Ri-San Some Like It Hot At Kumi Kian, jonka poika on seitsemäntenä Chic Choix Kumia Kian Marco Polo, jonka emä on tuontikoira Yhdysvalloista. Kahdeksantena on Colombian Friend’s You Drive Me Crazy, jolla ei ole läheisiä sukulaisuussuhteita muihin listan koiriin. Yhdeksäntenä on Kumi Kian Niko Suave, joka on yhdysvaltalainen tuontikoira. Kymmenentenä on Yhdysvalloista tuontikoira Tara Hudd Edrey Living Legend, joka tuo uutta mielenkiintoista verta suomalaisiin apsoihin. Yhdentenätoista on Taivaskatseen Urmas Lärvätsalo, joka on viidennen koiran jälkeläinen, mutta on emän puolelta erisukuinen. Kahdentenatoista on Chic Choix Three D Curves, jonka isä on eniten käytetty Chic Choix Black Pepper. Kolmantenatoista on Siimline Chic Tuxedo, jolla ei ole käytetyimpien koirien listalla läheisiä sukulaisia.

Narttujen eniten käytetty koira on Chic Choix Fleur De Champagne, jonka poika on urosten 12. ja sen tytär on narttujen listalla numerona 10, Chic Choix Pardon My Curves. Huomioitavaa on, että listalla on neljä hyvin eri sukuista tuontikoiraa. Listalla yhdeksäntenä on Creeksong Wildling, jonka tytär on listalla 15. Chic Choix Creeksong Sanapia. Listalla 12. on Kai-La-Sha Sweet Salsa, joka on tuonut myös uutta verta Suomen apsokantaan.

Positiivisena löydöksenä voidaan mainita, että käytettyjä yhdistelmiä ei jalostustietokannan mukaan toistettu kertaakaan. Uusintayhdistelmien tekeminen ei ole rotua eteenpäin vievää jalostustyötä vaan olemassa olevan geenipohjan köyhdyttämistä ja koiramäärän lisäämistä.

Yleisellä tasolla voidaan todeta, että osalla eniten jalostukseen käytetyistä apsoista on olemassa keskinäistä sukulaisuutta, mutta osalla taas sukulaisuutta ei ole. Laskettaessa rodun tehollista populaatiokokoa jalostuskoirien lukumääriin perustuva arvio ei ota huomioon jalostusyksilöiden keskinäisiä sukulaisuussuhteita. Lhasa apsoilla todellista tehollista populaatiokokoa pienentää runsaimmin käytettyjen jalostuskoirien keskinäinen sukulaisuus.

4.1.3. RODUN POPULAATIOT MUISSA MAISSA

Alla olevissa taulukoissa on esitetty rekisteröityjen lhasa apsojen määriä eri vuosina Ruotsissa, Norjassa ja Tanskassa. Lisäksi tarkastelussa on mukana lhasa apson vastuumaa Iso-Britannia, ja Yhdysvallat, vaikka siellä on voimassa erilainen rotumääritelmä kuin FCI:n jäsenmaissa. Lisäksi tarkasteluun on otettu mukaan lhasa apsojen rekisteröintimäärät Saksassa monipuolistamaan vertailua.

Taulukko 12a. *Lhasa apsojen rekisteröintimääriä eri maissa 2014–2023 (ilman ulkomaantuonteja)*

Maa	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Suomi	82	63	63	61	87	62	61	86	105	72
Ruotsi	96	72	94	69	80	72	96	156	44	41
Norja	100	79	145	113	98	99	102	196	105	90
Tanska	84	83	65	83	69	93	105	99	118	50
Saksa	54	60	32	22	47	41	34	60	34	*

*(Lähteet: Svenska Kennelklubben, SKK Avelsdata, lhasa apso, tiedot haettu 7/2024; Norsk Kennel Klub, Dokumenter, Statistikk, 2023 Registreringstall for alle raser siden 2001, tiedot haettu 7/2024; Dansk Kennel Klub, Årlige registrerinstal, tiedot haettu 7/2024; Verband für das Deutsche Hundewesen VDH, Welpenstatistik , * tietoa ei saatavilla 7/2024)*

Lhasa apsojen rekisteröintien määrät vuosittain Suomessa, Ruotsissa, Norjassa ja Tanskassa ovat olleet suunnilleen samaa kokoluokkaa eli sadan rekisteröinnin molemmin puolin vuosittain lukuun ottamatta vuotta 2021, jolloin Ruotsissa ja Norjassa rekisteröityjä apsopentuja on ollut huomattavasti enemmän. Ruotsissa rekisteröityjen lhasa apsojen määrä on ollut tavanomaista pienempi vuosina 2022 ja 2023, samoin Tanskassa vuonna 2023. Kaikissa maissa on vuosittaista vaihtelua jonkin verran. Saksassa lhasa apsojen rekisteröintien määrä on laskenut

tarkastelujakson aikana alle viiteenkymmeneen. Lhasa apsojen populaatioita voidaan pitää kaikissa mainituissa maissa pieninä.

Taulukko 12b. *Lhasa apsojen rekisteröintimääriä eri maissa 2014–2023 (ilman ulkomaantuonteja)*

Maa	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Iso-Britannia	3 394	2 719	2 231	1 926	1 588	1 304	1 220	1 314	885	605
Yhdysvallat	1 004	997	886	810	941	812	901	850	*	*

*(Lähteet: The Kennel Klub, Media Centre, Breed registration statistics, 10-yearly breed statistics, Comparative tables of registration for the years 2014–2023 inclusive, tiedot haettu 7/2024; The American Lhasa Apso Club, ALAC Yearbook 2020–2021, * tietoja ei saatavilla 7/2024)*

Lhasa apsojen rekisteröintien määrän pitkän ajan kehitys Yhdysvalloissa ja Iso-Britanniassa on poikennut Suomen lhasa apsojen rekisteröintimääristä huomattavasti siten, että lhasa apsojen rekisteröintimäärät ovat olleet sekä pitkällä että lyhyellä aikavälillä huomattavasti Suomen rekisteröintimääriä suuremmat. Myös Yhdysvaltojen ja Iso-Britannian tilanteet ovat poikenneet huomattavasti toinen toisistaan. Lähempää tarkastelua varten kehitystä Yhdysvalloissa ja Iso- Britanniassa on kuvattu pitkällä aikavälillä liitteessä 3. Lhasa apsojen populaatioiden koko on pienentynyt merkittävästi suurimmista vuosistaan niin Yhdysvalloissa kuin Iso-Britanniassakin. Molemmissa maissa lhasa apsoja on kasvatettu myös niin kutsutuissa pentutehtaissa, mistä on löydettävissä uutisia aivan viime ajoiltakin.

Saatavilla olevien tietojen perusteella voidaan todeta sekä Iso-Britannian että Yhdysvaltojen osalta, että lhasa apson rekisteröintien määrä on sekä pitkällä aikavälillä että lyhyellä aikavälillä merkittävästi alentunut. Lhasa apsojen kasvatus ja rekisteröinnit ovat lisääntyneet huomattavasti Itä-Euroopan alueella, erityisesti Puolassa, Venäjällä, Unkarissa, Tsekeissä ja Slovakiassa. Näissä maissa apsoja rekisteröidään suuria määriä.

4.1.4. YHTEENVETO POPULAATION RAKENTEESTA JA JALOSTUSPOHJASTA

Rodun jalostuspohjan laajuus

Suomalaisissa lhasa apsoissa on suhteellisen paljon sukulaisuutta. Yhdistelmien sukusiitosaste on kuitenkin pysynyt keskimääräisesti riittävän hyvällä tasolla suhteellisen pienestä populaatiosta huolimatta. Lhasa apsojen kotimaista ja

ulkomaista geenipohjaa tulisi käyttää laajemmin rodun monimuotoisuuden säilyttämiseksi. Suomeen on tuotu viimeisen kolmenkymmenen vuoden aikana yli 100 lhasa apsoa ja kansainvälinen yhteystyö on aktiivista usean eri suomalaisen ja ulkomaalaisen kasvattajan välillä. Suomalaiset kasvattajat ovat valveutuneita, teettävät kiitettävästi terveystutkimuksia ja ovat kiinnostuneita kokonaisvaltaisesta terveydestä tutkimusten lisäksi, joten PEVISA:a ei ole katsottu tarpeelliseksi.

Tärkeimmät jalostuspohjaa kaventavat tekijät

Jalostukseen käytetään jonkin verran samoja yksilöitä, ja monimuotoisuutta turvaava suositus ylittyy erityisesti joidenkin urosten kohdalla. Tiettyjen urosten laajamittaista käyttöä on ollut rodussa koko sen historian ajan Suomessa, mutta myös ulkomailla. Tästä aiheutuvat haitat ovat olleet tiedossa pitkään ja siihen on kiinnitetty huomiota Suomessa jo rodulle laaditussa vuoden 1991 jalostuksen tavoiteohjelmassa. Kun apsopopulaatio on pieni kotimaassa ja lähimmissä maissa ja pienenemässä myös Yhdysvalloissa ja rodun vastuumaassa Iso- Britanniassa, urosten liikakäyttöä voidaan pitää aikaisempaa haitallisempana populaation monimuotoisuudelle.

Yhteistyötä muihin maihin pitää edelleen laajentaa uuden geenipohjan löytämiseksi. Tuontikoirien kohdalla riskit mahdollisista perinnöllisistä sairauksista voidaan ainakin joiltakin osin ennaltaehkäistä ennen jalostuskäyttöä tehdyillä geenitesteillä ja terveystarkastuksilla. Yksittäisen tuontikoiran jalostuskäytön tulee olla hallittua.

Edelliseen jalostuksen tavoiteohjelmaan verrattuna käytetyimpien urosten ja narttujen lista on monipuolistunut, eikä läheisiä sukulaisuussuhteita ole niin paljon kuin aiemmin. Tuontiurosten määrä listalla on 5 kpl ja narttujen 4 kpl, joka osaltaan kertoo monimuotoisuuden kasvusta.

4.2. LUONNE JA KÄYTTÄYTYMINEN SEKÄ KÄYTTÖOMINAISUUDET

4.2.1. ROTUMÄÄRITELMÄN MAININNAT LUONTEESTA JA KÄYTTÄYTYMISESTÄ SEKÄ RODUN KÄYTTÖTARKOITUKSESTA

Lhasa apso on iloinen ja itsetietoinen seurakoira. Se on valpas ja vakaa, mutta hieman pidättyväinen vieraita kohtaan. Lhasa apso ei kuitenkaan saa olla vihainen eikä liian arka eikä se saa olla käyttäytymiseltään muutoinkaan selvästi epänormaali.

4.2.2. JAKAUTUMINEN NÄYTTELY- JA KÄYTTÖLINJOIHIN

Lhasa apso ei ole jakautunut näyttely- ja käyttölinjoihin.

4.2.3. PEVISA-OHJELMAAN SISÄLLYTETTY LUONTEEN JA KÄYTTÄYTYMISEN JA/TAI KÄYTTÖOMINAISUUKSIEN TESTAUS JA/TAI KUVAUS

Lhasa aspolla ei ole PEVISA-ohjelmaa, johon olisi sisällytetty luonteen tai käyttäytymisen taikka käyttöominaisuuksien testaaminen tai kuvaus.

4.2.4. LUONNE JA KÄYTTÄYTYMINEN PÄIVITTÄISTILANTEISSA

Lhasa apsot ry on toteuttanut kolme kyselyä vuosina 2006, 2013 ja 2019 kartoittaakseen lhasa apsojen terveyttä ja käyttäytymistä. Ensimmäiset kaksi kyselyä kohdistettiin yhdistyksen jäsenille, ja vuoden 2019 kysely oli avoin kaikille rodun omistajille. Vastausmäärät vaihtelivat 34:stä 126:een. Kysymykset ovat pysyneet pääosin samoina vertailukelpoisuuden säilyttämiseksi.

Tulosten mukaan lhasa apsot ovat yleisesti ystävällisiä, mutta hieman varautuneita. Pelokas tai vihamielinen käytös on harvinaista. Monet koirat vahtivat kotiaan haukkumalla. Vuoden 2019 kyselyssä lähes 70 % koirista suhtautui vieraisiin ystävällisesti tai avoimesti, ja noin 24 % hieman varautuneesti. Luonnetta kuvattiin muun muassa iloiseksi, itsevarmaksi, rauhalliseksi ja huumorintajuiseksi. Harvinaisissa tapauksissa koiria kuvattiin mustasukkaisiksi tai säikyiksi.

Rotumääritelmässä hylkäävinä luonteenpiirteinä mainitaan vihaisuus, liiallinen arkuus ja selvästi epänormaali käyttäytyminen, kuten jatkuva seksuaalinen ylivirittyneisyys.

Lhasa apsolle on hyväksytty käyttäytymisen ihanneprofiili 1.3.2025 alkaen.

Luonnekysely

Vuonna 2022 Lhasa apsot ry toteutti ensimmäisen luonnekyselyn, joka keskittyi yksinomaan lhasa apsojen luonteeseen ja jonka on tarkoitus toistua kolmen vuoden välein. Kyselyyn vastasi 157 omistajaa, ja suurin osa kuvasi koiraansa rauhalliseksi, uskolliseksi ja voimakastahtoiseksi, mutta suhtautuminen vieraisiin ja koviin ääniin jakautui selvästi. Luonnekyselyn yhteenveto on esitetty liitteessä 4.

Luonnekyselyn tulkinnassa on huomioitava, että koiranomistajilla on erilainen kokemus koirista, niiden laumakäyttäytymisestä ja niiden kasvatuksesta. Kokemus ei

kerro geneettisestä luonteesta.

Luonnetesti ja MH-luonnekuvaus

Luonnetestin tarkoitus on arvioida ja kirjata koiran käyttäytyminen tilanteessa, joissa sen hermosto joutuu rasitetuksi. Testitulosta voidaan hyödyntää koiran luonnekuvan määrittämiseen ja koulutuskelpoisuuden arviointiin. Testitulos antaa myös viitteitä koiran jalostuskelpoisuudesta rotujärjestöille ja kasvattajille. *(Lähde: Kennelliiton kotisivut, Koiran luonne ja käyttäytyminen, Luonnetesti, artikkeli)*

Lhasa apsoja ei jalostustietojärjestelmän tulostilaston perusteella ole osallistunut luonnetesteihin vuosina 2015–2024.

MH-luonnekuvauksen tarkoitus on kerätä aineistoa koiran käyttäytymisestä ohjeen määrittelemissä tilanteissa. Kuvaustuloksia roduittain yhdistelemällä saadaan tietoa rodulle tyypillisestä luonteesta. Yksittäisen koiran MH kuvaa tällöin koiran ominaisuuksia sekä yksilönä että rodulle tyypilliseen ja ihanneprofiiliin verrattuna. MH-luonnekuvauksessa koira käy läpi kymmenen eri osiota, jossa kuvataan koiran 31 eri käyttäytymisreaktiota. *(Lähde: Kennelliiton kotisivut, Koiran luonne ja käyttäytyminen, MH-luonnekuvaus, artikkeli)*

Lhasa apsoja ei jalostustietojärjestelmän tulostilaston perusteella ole osallistunut myöskään MH- luonnekuvauksiin vuosina 2015–2024.

Jalostustarkastus

Lhasa apsolle on laadittu käyttäytymisen ihanneprofiili, jonka Suomen Kennelliitto ry on hyväksynyt 1.3.2025 alkaen. Tämä mahdollistaa käyttäytymisen jalostustarkastusten järjestämisen rodulle. Tarkastusten tavoitteena on kerätä jalostuksellisesti merkityksellistä tietoa yksilöiden käyttäytymisestä eri tilanteissa, tukea rodun jalostustavoitteita (JTO) ja löytää lisää jalostukseen soveltuvia lhasa apsoja.

Suomalaiset koirat osallistuvat aktiivisesti näyttelyihin, ja jalostustarkastus voidaan järjestää tarpeen mukaan. Yhdistyksellä on valmius tarkastusten toteuttamiseen, mutta toistaiseksi kiinnostusta osallistumiseen ei ole ollut.

Näyttelyt

Lhasa apsojen näyttelykäyntien määriä ja laatuarvosteluja on tarkasteltu lähemmin jäljempänä kohdassa 4.4.2.

Lhasa apsojen näyttelyarvosteluissa luonnetta on kuvattu usein positiivisesti, kuten "ihana temperamentti" tai "miellyttävä käytös". Vuosina 2009–2023 koirille kertyi 4 371 näyttelytulosta, joista vain 12 johti arvostelun epäämiseen tai hylkäykseen

(EVA tai HYL) – eli hyvin harvoin, vain noin 0,2 % tapauksista.

Erot eri maiden populaatioiden välillä

Populaatioiden muiden ominaisuuksien ja eroavuuksien tarkastelua ei ole tullut mahdollista tehdä, koska tutkimusaineistoa ei ole saatavilla.

Sukupuolten väliset erot

Lhasa apsoille vuonna 2006, 2013, 2019, 2022 ja 2023 suunnatuissa terveyttä ja käyttäytymistä koskevissa kyselyissä ei ole tullut esille eroavuuksia rodun sukupuolten välillä.

4.2.5. KÄYTTÖ- JA KOEOMINAISUUDET

Rodun alkuperäinen käyttö

Lhasa apsot ovat toimineet alkujaan vahtikoirina ja seurakoirina. Vahtikoiraominaisuuteen voidaan liittää rodun kekseliäisyys, itsenäisyys ja liikunnallisuus, mitkä piirteet ovat havaittavissa rodun yksilöissä edelleen. Nykypäivänä seurakoirana toimiminen lienee tärkeämpää kuin vahtikoirana toimiminen.

Käyttöominaisuuksien säilyttäminen

Lhasa apson käyttöominaisuudet saadaan säilytettyä kiinnittämällä jalostuksessa huomiota koirien itsevarman luonteen säilyttämiseen, itsenäiseen käyttäytymiseen ja terveyteen. Koirien kekseliäisyyttä ja liikunnallisuutta voidaan käyttää hyväksi harrastuksissa kuten agilityssä.

Vertailu rodun kotimaahan ja muihin tärkeisiin maihin

Lhasa apsot ovat kaikkialla ensisijaisesti seurakoiria.

Kokeet

Alla olevassa taulukossa ovat lhasa apsojen agilitytulokset vuosina 2015–2024 esitettynä kappalemäärittäin siten, että jokainen tulos näkyy erikseen. Lhasa apsot ovat kilpailleet joko pikkuminiluokassa tai miniluokassa riippuen koiran säkäkorkeudesta. Virallisia agilitytuloksia on saavuttanut tarkastelujaksolla kaikkiaan kuusi lhasa apsoa.

Taulukko 13. *Viralliset agilitytulokset 2014–2023*

	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015

Mini-1									10 tulosta	
Mini1 -									8 – tulosta	
Pikkumini- 1		3 tulosta	15 tulosta	3 – tulosta	9 – tulosta	37 tulosta	13 tulosta			
Yhteensä	**5**	**9**	**57**	**38**	**83**	**85**	**23**	**0**	**18**	**0**

(Lähde: Suomen Kennelliitto ry:n jalostustietojärjestelmä 5/2025)

Virallisia rally-tokotuloksia on ajanjaksolla 2014–2018 saavuttanut kolme lhasa apsoa. Sittemmin laji on siirtynyt Suomen Palveluskoiraliitto ry:n toiminnan piiriin eikä myöhempiä tuloksia ole saatavana roduittain.

Hyötykoira-, virka- tai muu työkäyttö

Muutamat lhasa apsot toimivat kaverikoirina.

Alkuperäiset, rodunomaiset käyttäytymistarpeet ja niiden täyttäminen

Lhasa apso on seurakoira, jota on alkujaan Tiibetissä käytetty myös vahtikoirana. Esi-isiltä peritty vartiointivaisto on edelleen tallella, ja vieraita kohtaan lhasa apsot saattavat olla edelleenkin varautuneita. Lhasa apsojen omistajille suunnatuissa terveyttä ja käyttäytymistä koskevista kyselyistä ilmenee, että useimmat lhasa apsot vahtivat pihapiiriään ja kotiaan haukkumalla. Vastauksista ei ilmene, että lhasa apsot ryhtyisivät tilanteissa muihin toimiin, vaan jättävät tilanteet ihmisten hoidettaviksi. Vastauksista ei myöskään ilmene, että lhasa apson haukkuminen johtuisi jostakin ei-toivotusta syystä kuten arkuudesta tai vihaisuudesta.

Useat lhasa apsot pitävät liikunnasta, minkä vuoksi ulkoilu niiden kanssa on yleensä vaivatonta. Joillekin lhasa apsoille sopii hyvinkin vauhdikas toiminta kuten agility.

4.2.6. KÄYTTÄYTYMINEN KOTONA SEKÄ LISÄÄNTYMISKÄYTTÄYTYMINEN

Yksinoloon liittyvät ongelmat

Lhasa apsoille vuosina 2006, 2013 ,2019 ja 2023 toteutetuissa terveyttä ja käyttäytymistä koskevissa kyselyissä ei ole kartoitettu yksinoloon liittyviä tekijöitä suorilla kysymyksillä. Kyselyissä ei ole tullut esille yksinoloon liittyviä ongelmia vapaasti muotoilluissa kommenteissa.

Vuoden 2022 luonnekyselyssä ei ollut suoraa kysymystä yksinolosta, mutta noin osa vastaajista mainitsi ongelmallisia pelkoja, kuten eroahdistuksen tai yksin jäämisen, mikä viittaa siihen, että yksinoloon liittyvät ongelmat lhasa apsoilla ovat harvinaisia.

Lisääntymiskäyttäytyminen

Vuoden 2022 luonnekyselyssä 70 % vastaajista kuvasi lhasa apson käyttäytymistä astutustilanteessa innokkaaksi, kun taas välinpitämättömiä oli 13 % ja yli-innokkaita tai pelokkaita kumpiakin vain 2,7 %, mikä viittaa pääosin myönteiseen suhtautumiseen tilanteeseen.

Jalostustietojärjestelmän mukaan ylivoimaisesti suurin osa astutuksista tapahtuu luonnollisesti. Keisarinleikkauksiin joudutaan jalostustietojärjestelmän mukaan turvautumaan synnytyksissä vain satunnaisesti.

Sosiaalinen käyttäytyminen

Lhasa apsojen vuosina 2006, 2013 ja 2019 toteutetuissa kyselyissä on selvitetty niiden suhtautumista vieraisiin ihmisiin ja tilanteisiin, mutta sosiaalista käyttäytymistä ei ole kartoitettu laajemmin suorilla kysymyksillä. Vapaamuotoisista vastauksista ilmenee kuitenkin, että apsot ovat pääosin avoimia, sosiaalisia, uskollisia ja kiintyvät syvästi omistajiinsa, viihtyen ihmisten ja muiden koirien seurassa.

Vuoden 2022 luonnekyselyssä 157 vastaajan apsoista noin 66 % eli useamman koiran kanssa ja 80 % suhtautui perheenjäseniinsä iloisesti ja innokkaasti. Yli 90 % suhtautui perheen muihin koiriin myönteisesti, ja vain pieni osa osoitti varautuneisuutta tai aggressiivisuutta. Vieraisiin ihmisiin ja koiriin apsot suhtautuivat pääosin iloisesti tai rauhallisesti, mutta noin 30 % oli varautuneita ja muutamat pelokkaita tai aggressiivisia. Vastauksissa korostuivat lhasa apsojen ihmisläheisyys, leikkisyys ja uteliaisuus.

Pelot ja ääniherkkyys

Aiemmissa kyselyissä lhasa apsojen pelkoja ja ääniherkkyyttä ei ole erikseen kartoitettu, eikä vapaissa vastauksissa ole noussut esiin näihin liittyviä huolia. Vuoden 2022 luonnekyselyn perusteella valtaosalla apsoista ei ole arjessa ongelmia aiheuttavia pelkoja, ja yli puolet suhtautuu koviin ääniin iloisesti tai rauhallisesti, mikä viittaa pääosin tasapainoiseen ja sopeutuvaisuuteen viittaavaan käyttäytymiseen.

Ikään liittyvät käytöshäiriöt

Aiemmissa kyselyissä ei ole kartoitettu ikääntymiseen liittyviä käytösmuutoksia, mutta vuoden 2022 luonnekyselyn mukaan suurin osa ikääntyneistä lhasa apsoista

on joko rauhoittunut tai säilynyt ennallaan, ja osa on muuttunut entistä

ihmislähtöisemmiksi, mikä viittaa pääosin myönteisiin tai neutraaleihin muutoksiin iän myötä. Pieni osa koirista on vanhemmiten alkanut vahtia aiempaa enemmän tai muuttunut epäluuloisemmaksi tai ärtyneemmäksi.

Rakenteelliset tai terveydelliset seikat, jotka voivat vaikuttaa koirien käyttäytymiseen

Lhasa apsoilla ei ole tiedossa olevia rakenteellisia tai terveydellisiä seikkoja, jotka voisivat vaikuttaa niiden käyttäytymiseen.

4.2.7. YHTEENVETO RODUN KÄYTTÄYTYMISEN JA LUONTEEN KESKEISIMMISTÄ ONGELMAKOHDISTA SEKÄ NIIDEN KORJAAMISESTA

Keskeisimmät ongelmakohdat

Lhasa apsot ry on toteuttanut vuosina 2006, 2013 ja 2019 kyselyitä, joissa on kartoitettu rodun terveyttä ja käyttäytymistä, ja vuoden 2022 luonnekysely on tuottanut vastauksia 157 koiran omistajalta. Kyselyjen perusteella lhasa apsoilla ei ole havaittu laajamittaisia käyttäytymiseen tai luonteeseen liittyviä ongelmia, vaikka yksittäisissä vastauksissa on mainittu esimerkiksi ääniarkuutta ja eroahdistusta.

Ongelmien syyt ja vähentäminen

Jalostuksessa tulee huomioida lhasa apson luonteen ja käyttäytymisen piirteet Kennelliiton yleisen jalostusstrategian mukaisesti, jonka mukaan jalostukseen ei tule käyttää arkoja tai vihaisia koiria, ja seurakoiran tulee olla sosiaalinen ja tasapainoinen. Lhasa apson käyttäytymistä seurataan luonnekyselyillä ja mahdollisuuksien mukaan käyttäytymisen jalostustarkastuksilla, jotta jalostusvalinnat tukevat rodun hyvinvointia ja toivottuja ominaisuuksia

4.3. TERVEYS JA LISÄÄNTYMINEN

4.3.1. PEVISA-OHJELMAAN SISÄLLYTETYT SAIRAUDET JA VIAT

Lhasa apsolla ei ole ollut PEVISA-ohjelmaa

PEVISA-ohjelman voimaantulovuosi sekä ohjelman muutokset

Lhasa apsolla ei ole ollut PEVISA-ohjelmaa.

4.3.2. MUUT RODULLA TODETUT MERKITTÄVÄT SAIRAUDET JA VIAT

Lhasa apsojen terveystiedot perustuvat Kennelliiton virallisiin terveystutkimustilastoihin sekä Lhasa apsot ry:n terveyskyselyihin. Vain pieni osa lhasa apsoista on osallistunut virallisiin terveystutkimuksiin, joten kattavaa virallista tietoa rodun terveyden kokonaistilanteesta ei ole. On myös mahdollista, että lhasa apsoja ei ole tutkittu enempää, koska tarvetta yksittäisten korien tutkimukselle ei ole ollut. Osiossa on otettu esille joitakin yksittäisiä sairauksia ja vikoja, joita tiedetään virallisten terveystutkimusten tai kyselytulosten perusteella todetun lhasa apsoilla.

ATOPIA JA ALLERGIA

Atopia

Atopia on geneettisestä taipumuksesta aiheutuva tulehduksellinen ja kutiseva allerginen ihosairaus, joka periytyy vahvasti ja aiheuttaa merkittävää hyvinvointihaittaa 1. Atooppista tai allergista koiraa ei saa käyttää jalostukseen 1. Atopia on elinikäinen vaiva, joka on kontrolloitavissa, muttei parannettavissa.

Allergia

Ruoka-allergian oireita ovat ihon kutina, punoitus, korvatulehdukset ja suolistovaivat ja diagnoosi tehdään eläinlääkärin ohjeiden mukaan eliminaatiodieetillä.

Jalostussuositus: Atooppista tai allergista koiraa ei saa käyttää jalostukseen.

ENNENAIKAINEN VÄLILEVYN RAPPEUMASAIRAUS

Välilevyn rappeutuminen on koirilla yleinen ikääntymiseen liittyvä ilmiö, mutta joillakin roduilla voi esiintyä perinnöllistä, ennenaikaista rappeutumista, jonka taustalla on kromosomin 12 FGF4-retrogeeni (CDDY). Myös lhasa apsolla on tunnistettu tämä geenivirhe. Tämä geenivirhe altistaa kivuliaalle ja uusiutuvalle välilevytyrälle, ja sitä voidaan tunnistaa geenitestillä; vuoden 2023 terveyskyselyssä on raportoitu joitakin tapauksia lhasa apsoilla, mikä korostaa tarvetta huomioida geenivirhe jalostusvalinnoissa ja suosia yksilöitä, joilla ei ole CDDY-geeniä.

Todennäköisyystaulukko 12FGF4-retrogeenin (CDDY) periytymisestä liitteenä 5.

Jalostussuositus: Mikäli jalostukseen käytettävällä koiralla on yksi kopio geenistä, sille tulisi käyttää koiraa, joka on N/N.

SPONDYLOOSI

Virallinen spondyloositutkimus on tehty vuosina 2004–2014 yhteensä 19 lhasa apsolle, joista yhdellä on todettu lieväasteinen (aste 1) mukainen spondyloosi. Terveyskyselyssä 2023 spondyloosi on tullut esiin muutamassa vastauksessa lhasa aspolla todettuna sairautena.

Spondyloosi on selkärangan rappeumasairaus, jossa nikamien väliin muodostuu luupiikkejä tai -siltoja, ja vaikka sitä on aiemmin pidetty oireettomana ikääntymismuutoksena, on havaittu, että se voi aiheuttaa koiralle jäykkyyttä, kipua ja liikkumishaluttomuutta; lhasa apsolla spondyloosia ei ole todettu perinnölliseksi sairaudeksi

Välimuotoinen lanne-ristinikama

Välimuotoista lanne-ristinikamaa koskeva virallinen tutkimus on tehty vuosina 2020–2024 kaikkiaan 21 lhasa apsolle, joista 14 apson tulos on ollut normaali, kuudella on ollut lieviä, oireettomia muutoksia ja yhdellä muutoksia, jotka saattavat altistaa lanne-ristiluualueen rappeutumissairauksille. Taulukkona esitettynä tulokset jakautuvat seuraavasti:

Vuosi / tulos	normaali	LTV1	LTV2-4	Yhteensä
2020	1 lhasa apso	---	---	1
2021	3 lhasa apsoa	---	---	3 lhasa apsoa
2022	2 lhasa apsoa	---	---	2 lhasa apsoa
2023	3 lhasa apsoa	3 lhasa apsoa	1 lhasa apso	7 lhasa apsoa
2024	5 lhasa apsoa	3 lhasa apsoa	-	8 lhasa apsoa
Yhteensä	14 lhasa apsoa	6 lhasa apsoa	1 lhasa apso	21 lhasa apsoa

Tiedot Suomen Kennelliitto ry:n jalostustietojärjestelmästä 5/2025)

Välimuotoinen lanne-ristinikama (lumbosacral transitional vertebra, LTV) on yleinen synnynnäinen ja perinnöllinen nikamaepämuodostuma, jonka periytymismekanismia ei tunneta. LTV:llä tarkoitetaan nikamaa, jossa on sekä lanne- että ristinikaman piirteitä. LTV altistaa lanne-ristiluuliitosalueen varhaiselle rappeutumiselle, minkä seurauksia voivat olla takaselän kivut ja pahimmassa tapauksessa takajalkojen halvausoireet. Hoitona käytetään lepoa ja kipulääkkeitä ja vakavimmissa tapauksissa leikkaushoitoa. LTV-muutosten yleisyydestä eri roduissa ei juurikaan ole vielä tietoa.

Jalostussuositus: Suositellaan jättämään oireilevat koirat pois jalostuksesta. Kaikkia oireettomia koiria voi käyttää, mutta LTV1–LTV4-tuloksen saaneet koirat suositellaan yhdistämään vain LTV0-koirien kanssa. Tällaisten yhdistelmien jälkeläisiä suositellaan kuvattavaksi, jotta LTV-muutosten periytymisestä ja merkityksestä saadaan lisää tietoa.

Selkänikamien epämuotoisuus

Selkänikamien epämuotoisuutta koskeva virallinen tutkimus on tehty vuosina 2020–

2024 samoin 21 lhasa apsolle. Yhden tutkimustulos on ollut ’aste 1, lievä’, muiden normaali. Selkärangan nikamien epämuodostumia (vertebral anomaly, VA) esiintyy useilla koiraroduilla. Nikamien epämuodostumista voi saada lausunnon 12 kuukautta täyttänyt koira.

KYYNÄRNIVELEN INKONGRUENSSI JA KASVULEVYJEN ENNENAIKAINEN SULKEUTUMINEN

Kyynärnivelen inkongruenssi

Koiran kyynärnivelen kasvuhäiriöitä on eri muotoja. Kyynärnivelen inkongruenssilla tarkoitetaan nivelpintojen epäyhdenmukaisuutta. Sitä pidetään tärkeänä syynä kaikkiin muihin kyynärnivelen kasvuhäiriöihin, ja myös se lasketaan kyynärnivelen kasvuhäiriöksi. Kyynärnivelen kasvuhäiriöihin vaikuttaa useita eri geenejä. Nykykäsityksen mukaan perinnöllisillä tekijöillä on suurin osuus kyynärnivelen kasvuhäiriön synnyssä, mutta ympäristötekijöillä on osuutensa sen ilmenemisessä. Kaikkien kyynärnivelen kasvuhäiriöiden seurauksena on ainakin hoitamattomana yleensä nivelrikko. Kyynärnivelen nivelrikko invalidisoi koiraa yleensä pahemmin kuin esim. lonkkien nivelrikko, koska koiran painosta noin 60 % on etuosalla.

Kennelliitto on vuonna 2016 antanut ohjeen matalaraajaisten ja pienikokoisten rotujen kyynärnivelen inkongruenssin röntgenkuvauksista ja luokituksesta. Lhasa apso on yksi roduista, joille Kennelliitto on alkanut antaa inkongruenssiohjeen mukaisia kyynärnivellausuntoja 1.1.2019 lukien. Ohjeen mukaan kondrodystrofisten ja muiden matalaraajaisten ja eräiden pienikokoisten koirien perinnöllisiä eturaajan kasvuhäiriöitä tutkitaan röntgenkuvauksilla ja koirien kyynärnivelet luokitellaan jalostustiedon keräämistä varten.

Epäyhdenmukaisuus (inkongruenssi) arvioidaan asteikolla INC0 – INC3, jossa INC 0 on yhdenmukainen ja INC3 on voimakkaasti epäyhdenmukainen nivel. Kondrodystrofisilla roduilla INC1 on vielä ”normaali”, mutta INC2- ja INC3-kyynärnivelet ovat selvästi epänormaaleja ja altistavat kyynärnivelen nivelrikolle. INC3-nivelinen koira asetetaan jalostuskieltoon ja myös sen jälkeläiset saavat ei-jalostukseen merkinnän.

Lhasa apsoille tehdyt jalostusjärjestelmään merkityt viralliset kyynärnivelen kasvuhäiriön INC-ohjeen mukaiset tutkimukset on merkitty vuosien 2020–2024 osalta taulukkoon.

Vuosi / tulos	0/0	0/1 tai 1/0	1/1	0/2 tai 2/0	yhteensä
2021	2 tulosta	---	---	---	2 tulosta
2022	---	----	1 tulos		1 tulos
2023	3 tulosta	2 tulosta	2 tulosta	1 tulos	8 tulosta
2024	2 tulosta	1 tulos	3 tulosta	-	6 tulosta

Yhteensä	5 tulosta	2 tulosta	3 tulosta	1 tulos	17 tulosta

(Tiedot Suomen Kennelliitto ry:n jalostustietojärjestelmästä 6/2025)

Lhasa apsoille on tehty virallinen kyynärniveltutkimus vasta pienelle määrälle, ja tutkimustulokset ovat valtaosaltaan normaaleja tai ainakin normaalin puitteissa.

Jalostussuositus: Jalostuskoirien valinnassa olisi hyvä suosia INC0- ja INC1-nivelisiä koiria. INC2- nivelisiä koiria käytettäessä ne pitäisi yhdistää INC0:n kanssa. INC3 tuloksen saanutta koiraa ei tule käyttää jalostukseen.

Kasvulevyjen ennenaikainen sulkeutuminen

Lyhytraajaisilla koirilla esiintyy sekä etu- että takaraajojen taipumista, joiden syynä on kasvulevyjen ennenaikainen sulkeutuminen. Kyynärluun alapään kasvulevyn ennenaikainen sulkeutuminen johtaa liian aikaiseen kyynärluun kasvun tyrehtymiseen. Tästä taas aiheutuu kyynär- ja värttinäluiden eriaikainen kasvu. Värttinäluun jatkaessa kasvuaan luiden mittasuhteet muuttuvat epänormaaleiksi. Kyynärluuhun nähden liian pitkä värttinäluu muodostaa portaan nivelpintaan tai värttinäluusta tulee liioitellun käyrä. Se kiertyy kyynärluun ympärille ja aiheuttaa raajan kiertymisen ulospäin keskiakselista. Näin muodostuu lyhytraajaisille koirille tyypillinen asento: tassut kiertyvät ulospäin ja ranteet taipuvat sisäänpäin. Joskus värttinäluun yläpää menee osittain sijoiltaan.

Näyttelyarvosteluissa tuomari on voinut todeta lhasa apson etujaloista esimerkiksi, että ”eturaajat saisivat olla suoremmat”, ”voimakkaasti taipuneet eturaajat”, ”ulkokierteiset eturaajat”, ”etujalat eivät aivan yhdensuuntaiset”, ”ristiin astuva kierteinen etuliike”, ”eturaajat käyrät” tai että lhasa apso ”seisoo ranteet yhdessä ja tassut uloskiertyneenä”.

Sääriluun kasvulevyn liian aikainen sulkeutuminen aiheuttaa takajalan taipumisen kintereestä sisäänpäin. Tila kehittyy noin puolen vuoden iässä ja siihen voi liittyä myös polvilumpion sijoiltaanmeno. Näyttelyarvosteluista ei ole juurikaan löydettävissä huomautuksia lhasa apson takajalkojen taipumisesta kintereestä sisäänpäin. Joskus tuomari on saattanut kirjata arvosteluun maininnan, että lhasa apso on ”takaa ahdas”.

Kondrodystrofisilla roduilla taipumus kasvulinjan liian aikaiseen sulkeutumiseen on perinnöllinen ja siksi sitä voidaan vastustaa jalostusvalinnoilla.

LONKKANIVELEN KASVUHÄIRIÖ

Lonkkaniveltutkimus on tehty ajanjaksolla 2015–2024 kaikkiaan 23 lhasa apsolle (2015–2024 syntyneistä koirista tehty 3%), joiden tulokset on esitetty alla olevassa

taulukossa. Lhasa apsoilla ei ole ilmennyt ongelmia, josta myös vähäinen tutkimustarve johtuu.

Lonkkanivelen kasvuhäiriö eli lonkkavika (engl. hip dysplasia, HD) on koirien yleisin luuston ja nivelten kasvuhäiriö, joka määritellään perinnölliseksi lonkkanivelen löysyydeksi. Muutokset alkavat jo pennun ensimmäisten elinviikkojen aikana ja johtavat usein nivelrikkoon, jonka kehittymiseen vaikuttavat rotukohtaiset ja yksilölliset erot. Perimmäistä syytä ei tiedetä, mutta periytymiseen vaikuttaa useita geenejä ja ympäristötekijöitä. Koirien lonkkanivelen kasvuhäiriötä tutkitaan röntgenkuvauksilla ja lonkat luokitellaan FCI:n arvosteluasteikon mukaan: A ei muutoksia, B lähes normaali, C lievä dysplasia, D kohtalainen dysplasia ja E vaikea dysplasia.

Lhasa apsoille on tehty vuosina 2017–2024 virallisia lonkkaniveltutkimuksia lausuntovuoden mukaan seuraavasti:

Vuosi	A	B	C	D	E	Yhteensä
2017	0	1	0	0	0	1
2020	1	0	0	0	0	1
2021	1	2	0	0	0	3
2022	2	0	1	0	0	3
2023	5	4	0	0	0	9
2024	2	3	1	0	0	6
Yhteensä	11	10	2	0	0	23

(Tiedot Suomen Kennelliitto ry:n jalostustietojärjestelmästä 6/2025)

Kahta poikkeusta lukuun ottamatta tutkittujen lhasa apsojen lonkissa ei ole todettu muutoksia tai ne ovat olleet lähes normaalit.

POLVILUMPION SIJOILTAANMENO ELI PATELLALUKSAATIO

Patellaluksaatiossa polvinivelen rakenteelliset heikkoudet altistavat polvilumpion sijoiltaan menolle, ja vika on periytyvä. Pienikokoisilla roduilla polvilumpio luksoituu yleensä sisäänpäin, ja luksaatio jaetaan neljään asteeseen vakavuuden perusteella. I-asteen luksaatio on oireeton, II- ja III-asteen luksaatioissa koiralla on liikkumisvaikeuksia, ja IV-asteen luksaatiossa polvilumpio on pysyvästi pois paikoiltaan. Lievien muotojen hoidoksi riittää lepo ja kipulääkitys, mutta vaikeimmissa tapauksissa tarvitaan kirurgisia toimenpiteitä, ja ennuste voi olla huono.

Jalostusta varten tehty tutkimus on lopullinen 3-vuotiaalla koiralla. Tätä ennen saatu tulos on voimassa kaksi vuotta. Riskirotujen-, jalostuslinjojen ja -koiratyyppien yksilöitä suositellaan käytettävän jalostukseen vasta 3-vuotiaasta lähtien.

Jalostussuositus: Jalostukseen ei saa käyttää lhasa apsoa, jonka polvilumpio on yleensä tai pysyvästi sijoiltaan (asteet III ja IV). Jalostukseen ei saa käyttää lhasa apsoa, jonka polvikulmaus on lähes suora (180 astetta). Jalostukseen ei suositella lhasa apsoa, jolla on asteen II sijoiltaanmeno, eikä kahta koiraa, jolla on polvilumpion sijoiltaanmeno, suositella yhdistettäväksi keskenään. Optimaalisinta olisi käyttää jalostukseen vain koiria, joiden polvilumpio ei luksoidu (Aste 0).

Alla olevassa taulukossa on yhteenveto lhasa apsojen patellaluksaatiotilastoista valittuna siten, että koiran syntymävuosi sijoittuu ajalle 2015–2024. Ensimmäisestä taulukosta ilmenevät tehdyt tutkimukset lukumäärinä ja toisessa prosenttiosuuksina kunakin vuonna syntyneiden lhasa apsojen määristä.

***Taulukko 17**. Patellaluksaatiotutkimukset, lhasa apson syntymävuosi 2015–2024*

Vuosi	Syntyneitä	0	1	2	3	4	Operoitu	Yhteensä
2015	41	10	0	0	1	0	0	11
2016	76	13	3	0	0	0	0	16
2017	48	5	1	0	0	0	0	6
2018	100	17	1	1	0	0	0	19
2019	60	17	1	0	0	0	0	18
2020	72	15	0	0	0	0	0	15
2021	85	9	2	0	0	0	0	11
2022	103	23	0	0	0	0	0	23
2023	70	5	0	0	0	0	0	5
2024	78	0	0	0	0	0	0	0
Yhteensä	733	114	8	1	1	0	0	124

(Tiedot Suomen Kennelliitto ry:n jalostustietojärjestelmästä 6/2025)

***Taulukko 18.** Patellaluksaatiotutkimukset prosenttiosuuksina 2012–2021 syntyneistä lhasa apsoista*

Vuosi	Tutkittu	0	1	2	3	4	operoitu
2012	16%	100 %	0%	0%	0%	0%	0%
2013	17%	80%	20%	0%	0%	0%	0%
2014	13%	64%	36%	0%	0%	0%	0%
2015	27%	91%	0%	0%	9%	0%	0%
2016	21%	81%	19%	0%	0%	0%	0%
2017	12%	83%	17%	0%	0%	0%	0%
2018	19%	89%	5%	5%	0%	0%	0%
2019	30%	94%	6%	0%	0%	0%	0%
2020	21%	100%	0%	0%	0%	0%	0%
2021	21%	89%	11%	0%	0%	0%	0%
Yhteensä	19%	88%	11%	1%	1%	0%	0%

(Tiedot Suomen Kennelliitto ry:n jalostustietojärjestelmästä 4/2024)

Keskimäärin noin 19% prosentille kunakin vuonna syntyneistä lhasa apsoista on tehty patellaluksaatiotutkimus. Tutkittujen apsojen polvet ovat olleet enimmäkseen eli 88 prosentilla täysin terveitä. Muilla tutkituilla luksaatiot ovat olleet pääsääntöisesti I-asteen luksaatioita, jotka tavallisesti ovat oireettomia eivätkä kaipaa hoitoa.

Vaikka pienelle joukolle tehtyjen polvitutkimusten tulokset ovat hyviä, on toivottavaa, että aikaisempaa useamman lhasa apson polvet tutkitaan laajemman kuvan saamiseksi.

Lhasa apsojen omistajia tulee edelleen näin ollen kannustaa tutkituttamaan koiriensa polvet. On huomioitava, että alle kolmen vuoden iässä annettu polvitutkimuslausunto on voimassa vain kaksi vuotta. Jos polvitutkimus tehdään yli kolmen vuoden iässä, ei tutkimusta tarvitse uusia. Jos koira saa tutkimuksissa eriävät lausunnot, on niistä huonompi voimassa kuten edellä selvitettiin.

YLEISIMPIÄ PERINNÖLLISIÄ SILMÄSAIRAUKSIA

Taulukko 15*. Lhasa apsoille tehdyt silmätutkimukset, lhasa apson syntymävuosi 2012–2021*

Vuosi	Syntyneitä	Tutkittu	Tutkittu %	Terveitä	Terveitä %
2012	96	17	18%	16	94%
2013	90	17	19%	12	71%
2014	87	12	14%	9	75%
2015	41	12	29%	10	83%
2016	76	11	14%	9	82%
2017	48	7	15%	5	71%
2018	100	17	17%	14	82%
2019	60	12	20%	9	75%
2020	72	13	18%	12	92%
2021	85	16	19%	10	62%

(Tiedot Suomen Kennelliitto ry:n jalostustietojärjestelmästä 6/2025)

Taulukko 16. *Silmätutkimusten diagnoosit, lhasa apson syntymävuosi 2012–2021*

Diagnoosi	Esiintymiä
Caruncular trichiasis, Todettu	1
Distichiasis, todettu	12
Distichiasis/Ektooppinen cilia, todettu	3
Ei todettu perinnöllisiä silmäsairauksia	105
Keratiitti, todettu	1
Kortikaalinen katarakta, todettu	2
Muu vähämerkityksellinen kaihi, todettu	1
PPM, iris-iris, todettu	1
PRA, epäilyttävä	1
Puutteellinen kyynelkanavan aukko, todettu	6
RD, multifokaali, todettu	1
Sarveiskalvon dystrofia/degeneraatio, todettu	5
Silmämuutosten vakavuus, lievä	7
Vilkkuluomen rauhasen esiinluiskahdus, operoitu	2

(Tiedot Suomen Kennelliitto ry:n jalostustietojärjestelmästä 6/2025)

Silmätutkimuksia on tehty noin 17–18 prosentille kunakin vuonna syntyneistä. Keskimäärin noin 80 prosentilla tutkituista lhasa apsoista ei ole todettu silmäsairauksia. Niillä, joilla jokin sairaus on todettu, silmämuutosten vakavuus on ollut enimmäkseen lievä.

Vaikka pienelle joukolle tehtyjen silmätarkastusten tulokset ovat hyviä, jalostustoimikunta suosittelee aikaisempaa useamman lhasa apson silmät tukittavaksi laajemman kuvan saamiseksi rodun tilanteesta. Lhasa apsojen tilanne on pysynyt verrattain hyvänä.

Lhasa apsojen omistajia suositellaan edelleen tutkituttamaan koiriensa silmät koiran iästä riippumatta, kuitenkin ennen jalostuskäyttöä ja myös uudelleen vanhemmalla iällä (esim. 5 ikävuoden jälkeen). Alle vuoden iässä tehty silmätarkastus on kaikilla roduilla voimassa vain vuoden.

Distichiasis (ylimääräiset ripset)

Lhasa apsoilla silmäsairauksista eniten on tarkastelujaksolla todettu distichiasis -tapauksia, kaikkiaan 13 tapausta (12%). Ylimääräisten ripsien (distichiasis ja ektooppinen cilia) karvatuppi sijaitsee luomirauhasessa tai sen vieressä. Distichiasiksessa, joka on näistä lievempi, karva kasvaa ulos luomen vapaasta reunasta. Oireet riippuvat karvan paksuudesta ja kasvusuunnasta. Ohuet, ulospäin suuntautuvat karvat aiheuttavat tuskin lainkaan oireita, paksummat ja silmän pintaan osuvat karvat sitä vastoin voivat aiheuttaa eriasteisia ärsytysoireita: lievää vuotamista ja räpyttelyä tai voimakkaampia kipuoireita ja jopa sarveiskalvovaurioita. Ripsiä voi irrota ja kasvaa takaisin karvan vaihtumisen yhteydessä.

Ektooppinen cilia kasvaa luomen sisäpinnan sidekalvon läpi ja aiheuttaa lähes aina voimakkaat kipuoireet (siristys, hankaaminen ja vetistys) ja sarveiskalvovaurioita.

Jalostussuositus: Ylimääräisten ripsien merkitys koiralle on usein melko vähäinen, jolloin koiria voi perustellusta syystä käyttää jalostukseen, mutta mieluiten terveen kumppanin kanssa. Vakavia tapauksia (ektooppinen cilia ja selkeitä oireita aiheuttavat distichiat) ei kuitenkaan pidä käyttää jalostukseen.

Kortikaalinen katarakta (perinnöllinen harmaakaihi)

Kahdella lhasa apsolla on todettu kortikaalinen katarakta. Perinnöllinen harmaakaihi (ent. hereditäärinen katarakta, HC) samentaa silmän linssin osittain tai kokonaan. Useimpien muotojen periytymismallia ei vielä tiedetä. Sairauden alkamisikä vaihtelee suuresti. Perinnöllinen kaihi on yleensä molemminpuolinen ja johtaa sokeuteen, jos linssien samentuminen on täydellinen. Jos kaihisamentuma jää hyvin pieneksi, sillä

ei ole vaikutusta koiran näkökykyyn. Edennyt kaihi aiheuttaa silmän sisäistä suonikalvontulehdusta ja siten voi aiheuttaa kipua.

Katarakta eli kaihi voi olla perinnöllinen tai ei-perinnöllinen, synnynnäinen tai hankittu. Syntymän ja 8 viikon iän välillä todetut kataraktat ovat synnynnäisiä. Esimerkkinä hankitusta kataraktasta on sokeritautiin liittyvä, usein hyvin nopeasti täydelliseksi kaihiksi kehittyvä diabeettinen katarakta.

Jalostussuositus: Perinnöllinen kaihi -diagnoosin saanutta koiraa ei saa käyttää jalostukseen. Poikkeuksena ovat perinnölliseksi todetut ja oletetut muut vähämerkitykselliset linssin kaihimuutokset, joita saa käyttää jalostukseen terveen kumppanin kanssa.

PPM, iris-iris

PPM (persistent pupillary membranes) ovat synnynnäisiä sikiöaikaisten verisuonten ja kalvojen jäänteitä iiriksessä eli värikalvossa. Tavallisimmin jäänteet ovat harmittomia lankamaisia rihmoja värikalvon pinnalla (iris-iris PPM). Vakavissa tapauksissa (iris-linssi PPM, iris-kornea PPM) jäänteet kiinnittyvät linssin etupinnalle ja/tai sarveiskalvon sisäpinnalle, jolloin ne voivat vaikuttaa pupillin toimintaan ja näkökykyyn.

Jalostussuositus: Lieviä tapauksia (iris-iris PPM) voi käyttää jalostukseen. Vakavia tapauksia (linssin etupinnan / sarveiskalvon sisäpinnan muutoksia) ei pidä käyttää jalostukseen.

PRA (etenevä verkkokalvon surkastuma) ja PRA4

PRA (progressiivinen retina atrofia) eli etenevä verkkokalvon surkastuma tuhoaa silmän valoa aistivia soluja. Kyseessä on ryhmä sairauksia, jotka ovat eri geenien aiheuttamia. PRA:ta on montaa tyyppiä, eri rotujen PRA:t ovat erilaisia ja jopa samassa rodussa voi olla useita eri muotoja. PRA voi esiintyä millä tahansa rodulla. Yleisin periytymismekanismi on autosomaalinen resessiivinen.

Kliinisten oireiden ilmenemisikä ja eteneminen vaihtelevat liittyen PRA-muodon syntymekanismiin. Hyvin nuorella koiralla esiintyvä PRA:n muoto liittyy epänormaaliin näköhermosolujen kehitykseen. Myöhemmällä iällä alkavassa PRA:ssa sen sijaan näköhermosolut kehittyvät normaalisti, mutta alkavat rappeutua. PRA:han ei ole hoitoa.

Yhtä PRA:n muotoa kutsutaan PRA4:ksi ja sitä esiintyy vain lhasa apsoilla. PRA4 tulee esille myöhään ja sitä on diagnostisoitu lhasa apsoilla, jotka ovat 5–9 vuotta vanhoja. Ensimmäiset PRA4-tapaukset todettiin lhasa apsoilla Ruotsissa vuonna 1996. Vuoden 1998 alkuun mennessä PRA-tapauksia oli löytynyt kaikkiaan 18, joista uotsissa neljä tapausta, Norjassa kuusi tapausta, Uudessa-Seelannissa yksi tapaus

ja Iso-Britanniassa seitsemän tapausta. Myöhemmin tapauksia on löydetty lisää eri maista.

Suomessa PRA-tapauksia ei ole tullut ilmi. PRA4-geenimutaation löytämiseksi on kehitetty DNA-testi, joka on ollut käytössä vuodesta 2017 lähtien. Testin avulla lhasa apso voidaan luokitella normaaliksi PRA4- vapaaksi, geenimutaation kantajaksi tai geneettisesti PRA4-, kantajaksi tai sairaaksi. Geenimutaation kantajat eivät itse sairastu geenimutaation takia, mutta ne periyttävät geenimutaation jälkeläisilleen 50 prosentin todennäköisyydellä. Geneettisesti PRA4-sairas lhasa apso sairastuu itse lähes varmuudella jossain elämänsä vaiheessa. Lhasa apson PRA4-geenitestin tuloksia on alettu julkaista Kennelliiton jalostustietojärjestelmässä 16.5.2024 alkaen.

Jalostussuositus: PRA- tai PRA4- sairasta koiraa ei saa käyttää jalostukseen. Geenitestillä kantajaksi todettua koiraa voidaan käyttää jalostukseen geneettisesti terveen kumppanin kanssa.

Atresia Punctae (puutteellinen kyynelkanavan aukko)

Kuudella (4,5% tutkituista) lhasa apsolla on tarkasteluajanjaksolla todettu puutteellinen kyynelkanavan aukko. Kysymyksessä on synnynnäinen kehityshäiriö, jossa ala- ja / tai yläluomen kyynelkanavan aukko puuttuu tai on selvästi normaalia pienempi. Tyypillinen oire on normaalia runsaampi kyynelehtiminen. Hoitona on tarvittaessa aukon kirurginen avaus.

Jalostussuositus: Atresia punctae -diagnoosin saanutta koiraa voi perustellusta syystä käyttää jalostukseen terveen parituskumppanin kanssa.

RD, multifokaali (verkkokalvon kehityshäiriö)

Verkkokalvon kehityshäiriö (RD) esiintyy kolmessa muodossa, joista lievin ei yleensä vaikuta koiran näköön, keskivaikea voi heikentää näkökykyä, ja vakavin johtaa sokeuteen. Merkitys koiran elämänlaadulle riippuu häiriön muodosta.

Tarkastelujaksolla yhdellä lhasa apsolla on todettu verkkokalvon kehityshäiriö.

Jalostussuositus:

mRD -koiria voi käyttää jalostukseen terveen kumppanin kanssa.

gRD-koiria suositellaan käytettäväksi jalostukseen vain terveen parituskumppanin kanssa

tRD -koiria ei pidä käyttää jalostukseen.

Sarveiskalvon dystrofia/degeneraatio (sarveiskalvon aineenvaihduntahäiriö)

Viidellä (4% tutkituista) apsolla on todettu sarveiskalvon dystofia. Sarveiskalvon dystrofiaa eli aineenvaihduntahäiriötä on kolmea eri muotoa (epiteliaalinen eli pintakerroksen, stromaalinen eli keskikerroksen ja endoteliaalinen eli sisäkerroksen muutos), joista yleisimmässä eli epiteliaalisessa dystrofiassa on kyseessä molemmissa silmissä ilmenevä rasvakertymä sarveiskalvon pintaosassa. Se ilmenee yleensä keski-ikään mennessä, on paljain silmin havaittavissa, mutta aiheuttaa vain harvoin koiralle näkö- tai muita ongelmia. Ruokinta ja hormonaaliset tekijät saattavat osaltaan vaikuttaa vaivan ilmenemiseen.

Pinnallinen dystrofia ja usein myös stromaalinen dystrofia ovat koiran elämän kannalta useimmiten vähämerkityksillisiä.

Jalostussuositus: Etenkin roduissa, joissa sitä ei ole oletettu perinnölliseksi ongelmaksi, tapauksia voidaan käyttää jalostukseen.

Endoteliaalinen dystrofiaa esiintyy kääpiöroduilla ja se ilmenee usein vanhemmalla iällä. Vaiva johtaa usein sarveiskalvon täydelliseen samentumiseen ja pahimmillaan sen kivuliaaseen haavautumiseen.

Jalostussuositus: Endoteeli dystrofia -sairasta koiraa ei pidä käyttää jalostukseen.

Vilkkuluomen rauhasen esiin luiskahdus (cherry eye eli kirsikkasilmä)

Kahdella lhasa apsolla on operoitu vilkkuluomen rauhasen esiin luiskahdus. Kolmannen silmäluomen eli vilkkuluomen tyvessä sijaitsevan kyynelrauhasen ”esiin pullahdus” on usein nuorilla koirilla (3 kk-1 v) esiintyvä perinnölliseksi oletettu silmäsairaus. Rauhasen tyven sidekudoksen heikkous mahdollistanee rauhasen esiintulon. Esille tultuaan rauhanen usein ärtyy ja muuttuu entistä turpeammaksi ja punaisemmaksi, muistuttaen tällöin kirsikkaa. Hoitona on esiin pullahtaneen rauhasen mikrokirurginen ”paikalleen taskutus”. Tällöin sen toiminta (kyynelen eritys) jatkuu normaalisti.

Jalostussuositus: Cherry eye -diagnoosin saanutta koiraa voi perustellusta syystä käyttää jalostukseen terveen parituskumppanin kanssa.

Kuivasilmäisyys

Lhasa apsoille suunnatuissa terveyskyselyissä on raportoitu kuivasilmäisyyttä (keratokonjunktivitis sicca, KCS), joka on useilla roduilla perinnölliseksi epäilty sairaus. Siinä kyynelnesteen tuotanto heikkenee, mikä voi aiheuttaa sarveiskalvon ja sidekalvon tulehdusta, kipua ja näön heikkenemistä. Kuivasilmäisyyttä esiintyy erityisesti kääpiöroduilla, ja sen taustalla voivat olla perinnöllinen alttius, tietyt lääkkeet, hermotuksen häiriöt, aineenvaihduntasairaudet, infektiot tai

autoimmuunisairaudet. Todennäköisin syy on paikallinen, perinnölliseksi oletettu autoimmuunireaktio tiettyä kudostyyppiä kohtaan.

Jalostussuositus: Kuivasilmäistä yksilöä, mikäli syyksi voidaan epäillä perinnöllistä kuivasilmäisyyttä, ei pidä käyttää jalostukseen.

HAMMASPUUTOKSET

Koiran normaaliin hampaistoon kuuluu 42 hammasta, joista 12 on etuhampaita (kuusi yläleuassa ja kuusi alaleuassa). Rotumääritelmän mukaan lhasa apson leuat ovat leveät ja etuhampaat mahdollisimman suorassa linjassa. Lhasa apsolla on suotavaa olla täysi hampaisto. Terveyskyselyissä on lhasa apsoilla tullut esille jonkin verran hampaiden osalta etuhampaiden puutoksia.

Jalostukseen käytettävien lhasa apsojen osalta on hyväksytty vakiintunut käytäntö, jonka mukaan apsolla tulee olla kuusi yläetuhammasta ja vähintään viisi alaetuhammasta. Jos alaetuhampaita on vain viisi, tulee yhdistelmän toisella osapuolella alaetuhampaita olla kuusi.

NAPATYRÄ

Yhdistyksen terveyskyselyissä lhasa apsoilla on tullut esille napatyrä, josta on vuoden 2006 kyselyssä ilmoittanut 6 prosenttia vastaajista, vuoden 2013 kyselyssä 9 prosenttia vastaajista ja vuoden 2019 kyselyssä 12 prosenttia vastaajista. Vuoden 2023 terveyskyselyn vastaajista yli 26 prosenttia ilmoitti apsollaan olevan napatyrä. Vaikka vastauksissa saattaa olla epätarkkuutta, napatyrän prosentuaalinen esiintyvyys on kasvanut yli nelinkertaiseksi vuosien 2006–2023 välisenä aikana ja yli kaksikertaiseksi vuosien 2019–2023 välisenä aikana.

Napatyrä on synnynnäinen poikkeavuus, jossa vatsaontelon seinämä ei sulkeudu normaalisti napanuoran kohdalta (napa). Tämän seurauksena navan alueelle jää avauma, josta rasva ja suolet voivat pullahtaa lihasten välistä ihon alle. Napatyrän syntyyn voi vaikuttaa myös sattuma tai muut tekijät, kuten napanuoran katkeaminen liian lyhyeksi tai napainfektio.

Napatyrää pidetään periytyvänä ongelmana, vaikkakaan sen tarkka aiheuttaja ei ole tiedossa. Eläimiä, joilla on todettu napatyrä, ei suositella käytettäväksi jalostukseen. Vaikka jotkin tyrät voivat aiheuttaa ongelmia, useimmat napatyrät ovat pieniä eivätkä aiheuta suuria ongelmia, ja eläin voi elää normaalia, tervettä elämää. On tärkeää seurata napatyrän tutkineen eläinlääkärin suosituksia, koska kaikki napatyrät eivät ole samanlaisia.

Jalostussuositus: Lhasa apsoa, jolla on todettu napatyrä, ei suositella käytettäväksi jalostukseen.

NIVUSTYRÄ

Nivustyrä on myös tavallisimmin synnynnäinen. Tyrä muodostuu ns. nivuskanavan aukkoon, jos se on liian suuri. Suureen aukkoon pääsee valahtamaan vatsaontelon kudoksia, tavallisimmin rasvakudosta, mutta myös suolta voi päästä mahtumaan, jos aukko on niin suuri. Nivuskanavan aukot ovat normaalisti pienet reiät vatsaontelon seinämässä, josta uroksella tapahtuu kivesten laskeutuminen vatsaontelon sisältä kivespusseihin, ja narttukoiralla maitorauhasiin kulkevat suuret verisuonet sekä uroksilla siemenjohtimet kulkevat näiden aukkojen kautta.

Jalostussuositus: Lhasa apsoa, jolla on todettu nivustyrä, ei suositella käytettäväksi jalostukseen.

SYDÄNSAIRAUDET

Vuosina 2013–2024 kolmelletoista lhasa apsolle on tehty virallinen sydäntutkimus.

Sydäntutkimuksen tarkoituksena on kartoittaa koirilla esiintyviä sydänsairauksia ja tukea niiden vastustamista. Sydäntutkimukseen kuuluvat auskultaatiotutkimus eli sydämen kuuntelu tai ultraäänitutkimus, johon kuuluu sydämen ultraäänitutkimuksen lisäksi auskultaatio ja sydänfilmitutkimus.

Tilastotietojen perusteella lhasa apsoille on tehty vain sydämen kuuntelututkimuksia. Tutkimuksissa yhdelläkään apsolla ei ole todettu sivuääniä. Myöskään terveyskyselyssä 2023 ei tullut esille sydänsairauksia.

MUITA SAIRAUKSIA JA VIKOJA

Ientulehdukset

Gingiviitti eli ientulehdus ja vakavampi suun tulehduksen muoto parodontiitti ovat koirien yleisimpiä tulehdussairauksia. Molempien alkusyynä on hampaiden pinnalle kertyvä bakteeriplakki, joka koostuu syljen proteiinien muodostamasta kalvomaisesta rakenteesta. Ellei plakkia poisteta, se kovettuu ja mineralisoituu syljen vaikutuksesta muuttuen hammaskiveksi. Hammaskivi tarjoaa hyvän tartuntapinnan bakteeriplakille.

Gingiviitin oireena on ikenien punoitus, turvotus ja verenvuoto. Ientulehdus paranee täysin, kun plakki ja hammaskivi poistetaan hampaiden pinnalta ja ientaskuista. Hoitamaton ientulehdus etenee usein parodontiitiksi, joka tuhoaa hampaan kiinnityskudoksia. Oireina ovat hengityksen paha haju, ienvetäymät, hampaiden liikkuvuuden lisääntyminen sekä kipu.

Varsinkin alkuvaiheessa oireet voivat olla hyvin lieviä. Erityisesti pienillä roduilla pitkälle edennyt parodontiitti voi johtaa alaleuan murtumaan tai oronasaalifistelin

syntymiseen. Parodontiitti ei ole vain suun ongelma, vaan bakteereita voi levitä verenkierron mukana kaikkialle elimistöön aiheuttaen tulehduksia maksassa, munuaisissa, sydänlihaksessa ja sydänläpissä. Parodontiitin aste määritetään nukutuksessa hampaiden puhdistuksen jälkeen tehtävällä ientaskujen mittauksella ja hampaiden röntgenkuvauksella. Hampaat, joiden kohdalla muutokset ovat pitkälle edenneitä, poistetaan. Mikäli kotihoito onnistuu, voidaan lievempiä muutoksia kokeneet hampaat säästää.

Hiiva- ja korvatulehdukset

Lhasa apsoille suunnatuissa terveyskyselyissä on tullut esille joitakin hiiva- ja korvatulehdustapauksia.

Hiivat (Malassezia-lahkon sienet) ja eräät bakteerit (etenkin stafylokokit) kuuluvat sopivissa määrin koiran ihon normaaliflooraan, mutta tietyissä tilanteissa niiden määrä voi kasvaa liiallisen suureksi aiheuttaen ryppään klassisia oireita; märkäiset ihotulehdukset etenkin poimuisissa ihon osissa, huulissa ja varvasväleissä, kutina, karvanlähtö ja paha haju. Joskus vaikea tassujen tulehdustila voi johtaa furunkuloosiin eli karvatuppien tulehdukseen. Tällöin varvasväleihin tyypillisesti muodostuu punoittavia pieniä paiseita, jotka voivat olla hyvinkin kipeitä. Heikentynyt immuunipuolustus ja tietyt perussairaudet (mm. Cushingin tauti, kilpirauhasen ongelmat) voivat altistaa hiivatulehduksille samoin kuten esimerkiksi pitkät antibioottikuurit. Lisäksi esimerkiksi ruoka-aineallergiat ovat usein yleistyneen hiivaongelman takana.

Hiivan ylikasvulle otolliset elinolosuhteet luovat koiran iholla ja korvakäytävissä lisääntynyt kosteus ja lämpötila. Anatomiset tekijät, jotka lisäävät riskiä hiivatulehduksen kehittymiselle ovat ihopoimut, ahtaat korvakäytävät, raskaat luppakorvat ja runsaat korvakarvat. Korvissa on usein punoitusta, turvotusta, kutinaa ja vahamaista eritettä hiivan aiheuttaman ulkokorvantulehduksen yhteydessä.

Hengitystiet: kollapsi (trakeakollapsi) ja reverse sneezing Kollapsi

Trakeakollapsissa koiran henkitorven rakenne on heikentynyt, mikä aiheuttaa hengitysvaikeuksia ja yskää. Oireet ilmenevät usein koiran vetäessä hihnassa tai innostuessa. Trakeakollapsia esiintyy enimmäkseen pienten rotujen vanhemmilla yksilöillä. Trakeakollapsi on krooninen sairaus, joka yleensä pahenee iän myötä, mutta ennuste vaihtelee koirasta toiseen. Osa koirista voi hyvin ilman hoitoa, kun taas toiset voivat saada voimakkaita oireita eivätkä aina saa apua saatavilla olevasta hoidosta.

Reverse sneezing on kramppimainen niiskutuskohtaus, jossa koira vetää rajusti ilmaa sisäänpäin sierainten kautta. Kohtaus voi kestää usean minuutin ajan.

Niiskutuskohtaus voi johtua esimerkiksi nenäpunkeista.

Maksashuntti (portosysteeminen shuntti)

Portosysteeminen shuntti on verisuoniepämuodostuma, joka johtaa verenkierron maksakudoksen ohi. Normaalisti laskimoveri kulkee vatsaontelon sisäelimistä porttilaskimon kautta maksaan. Shunttisuoni yhdistää porttilaskimon verenkierron suoraan maksan ohi systeemiseen verenkiertoon. Näin suolesta imeytyneet ravintoaineet kuormittavat systeemistä verenkiertoa, eivätkä ole maksan käytettävissä.

Maksa ei kehity normaalisti. Shunttisuoni voi sijaita maksan ulkopuolella tai maksan sisällä. Shuntti voi olla synnynnäinen tai hankittu.

Portosysteeminen shuntti on sairautena melko harvinainen. Epänormaali verenkierto aiheuttaa hermostollisia eli neurologisia oireita, mahasuolikanavan oireita, lisääntynyttä juomista ja pissaamista ja toistuvia tulehduksia. Yleisiä oireita ovat huono kasvunopeus, painon lasku ja lääkeaineyliherkkyys. Koiralla voi olla horjumista, väsymistä, käytöshäiriöitä ja sokeutumista. Ruokahaluttomuus, oksentelu ja ripuli ovat tavallisia oireita.

Maksashuntti on joillakin roduilla perinnöllinen. Sen perinnöllisyydestä lhasa apsoilla ei ole satavissa tutkimustietoa.

Virtsakivet

Terveyskyselyissä on tullut esille joitakin tapauksia, joissa lhasa apsolla on ollut virtsakiviä.

Koirien virtsatievaivat ovat yleisiä ja voivat johtua muun muassa virtsakiteiden tai -kivien muodostumisesta, joita esiintyy erityisesti virtsarakossa mutta myös muissa virtsateiden osissa. Oireet vaihtelevat lievästä verivirtsaisuudesta ja virtsaamiskivuista hengenvaaralliseen virtsaumpiin, mutta osa kivistä voi olla täysin oireettomia. Kivien syntyyn vaikuttavat monet tekijät, kuten ravinto, sukupuoli, perinnöllisyys ja virtsan koostumus

4.3.3. YLEISIMMÄT KUOLINSYYT

Taulukko 19. *Lhasa apsojen kuolinsyyt (-15.12.2025)*

Kuolinsyy	Keskimääräinen elinikä	Yhteensä
IMMUNOLOGINEN SAIRAUS	8v 3kk	2
KADONNUT	6v 2kk	1

KASVAINSAIRAUDET, SYÖPÄ	11v 1kk	46
KUOLLUT ILMAN SAIRAUDEN DIAGNOSOINTIA	13v 4kk	6
LOPETUS ILMAN SAIRAUDEN DIAGNOSOINTIA	9v 7kk	14
LOPETUS KÄYTÖS- TAI KÄYTTÄYTYMISHÄIRIÖIDEN VUOKSI	4v 0kk	3
LUUSTO- JA NIVELSAIRAUS	6v 10kk	3
MAKSAN JA RUOANSULATUSKANAVAN SAIRAUS	11v 10kk	5
MUU SAIRAUS, JOTA EI OLE LISTALLA	10v 0kk	14
PENNUN SYNNYNNÄINEN VIKA TAI EPÄMUODOSTUMA	3v 1kk	1
PETOVAHINKO	1v 3kk	1
SELKÄSAIRAUS	8v 5kk	3
SILMÄSAIRAUS	6v 4kk	3
SISÄERITYSRAUHASTEN SAIRAUS	9v 9kk	3
SYDÄNSAIRAUS	12v 6kk	8
TAPATURMA TAI LIIKENNEVAHINKO	6v 6kk	16
VANHUUS (LUONNOLLINEN TAI LOPETUS)	14v 4kk	139
VIRTSATIE- JA LISÄÄNTYMISELINTIEN SAIRAUS	10v 8kk	11
KUOLINSYYTÄ EI OLE ILMOITETTU	10v 6kk	65
KAIKKI YHTEENSÄ	11v 9kk	343

(Tiedot Suomen Kennelliitto ry:n jalostustietojärjestelmästä 12/2025)

Yleisin lhasa apsojen tilastoitu kuolinsyy on vanhuus. Rodun keski-ikä on 11 v 10 kk ja vanhuuden keski ikä on 14 v 4 kk, joka on verrattain korkea. Seuraavaksi yleisin kuolinsyy ovat erilaiset kasvainsairaudet kuten syöpä (13%), joka liittyy osin rodun pitkäikäisyyteen. Muita sairauksia, jotka tilastojen valossa nousisivat kuolinsyinä keskeisiksi, ei voida havaita.

Voidaan olettaa, että läheskään kaikki edesmenneiden lhasa apsojen omistajat eivät ole ilmoittaneet Suomen Kennelliiton rekisteriin koiransa kuolemaa eikä sen syytä. Taulukon tiedot eivät siten todennäköisesti anna täyttä kuvaa kuolleiden lhasa apsojen määrästä eikä kuoleman syystä vuosina 2015–2024.

4.3.4. LISÄÄNTYMINEN

Keskimääräinen pentuekoko

	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015
Pentuekoko	4,1	4,2	4,2	4,1	4,4	3,4	4,4	3,8	3,9	4,5

(Tiedot Suomen Kennelliitto ry:n jalostustietojärjestelmästä 6/2025).

Vuosien 2015–2024 välisenä kymmenen vuoden ajanjaksona lhasa apsojen keksimääräinen pentuekoko on vaihdellut 3,4 ja 4,5 välillä. Pentueiden keskimääräinen pentumäärä on pysynyt tarkastelujakson aikana tasaisena.

Astumisvaikeudet

Vuoden 2023 terveyskyselyn (n=20) perusteella valtaosa apsouroksista on astunut normaalisti. Ne ovat onnistuneet astutuksissa hyvin ja tuottaneet jälkeläisiä.

Tiinehtymisvaikeudet

Vuoden 2023 terveyskyselyssä ei ole tullut esille tiinehtymisvaikeuksia.

Synnytysongelmat

Apsonartut ovat vuoden 2023 terveyskyselyn mukaan (n=24) synnyttäneet pennut valtaosaltaan normaalisti. Jalostustietojärjestelmään on ilmoitettu yksittäisiä keisarinleikkauksia. Muita erittelemättömiä ongelmia on vuoden 2023 terveyskyselyn mukaan ollut satunnaisesti.

Pentujen hoitamiseen liittyvät ongelmat nartuilla

Valtaosa nartuista on vuoden 2023 terveyskyselyn (n=24) mukaan hoitanut pentunsa hyvin. Erityisiä ongelmia on tullut esille vain satunnaisesti.

Pentukuolleisuus

Vuoden 2023 terveyskyselyssä pentukuolleisuutta koskevaan kysymykseen on vastannut 26 vastaajaa. Näistä kolmessa vastauksessa on tullut esille pentukuolemia.

Synnynnäiset viat ja epämuodostumat

Vuoden 2023 terveyskyselyn vastauksesta ilmenee, että yksi pentu on kuollut vakavan napatyrän vuoksi. Muutoin vastauksissa on mainittu pennun heiveröisyys ja kuolema viikon tai muutaman viikon jälkeen syntymästä. Lisäksi on mainittu pennun tai pentujen kuolleen jo ennen syntymää.

4.3.5. SAIRAUKSILLE JA LISÄÄNTYMISONGELMILLE ALTISTAVAT ANATOMISET PIIRTEET

Ulkomuotoon liittyvät anatomiset piirteet, jotka altistavat rodun yksilöt sairauksille tai lisääntymis- ja hyvinvointiongelmille

Rotumääritelmän mukaisella lhasa apsolla ei ole erityisiä sairauksille tai lisääntymis- ja hyvinvointiongelmille altistavia anatomisia piirteitä.

Pohjoismainen Kennelunioni on vuonna 2023 tarkistanut rotukohtaiset ohjeet (RKO) liioiteltujen piirteiden huomioimisesta ulkomuotoarvostelussa. Vaikka lhasa apso ei ole tarkkailtavien rotujen joukossa, sitä koskevat kaikkia rotuja koskevat ohjeet. Näistäkään ohjeista ei ole pääteltävissä, että lhasa apsolla olisi sairauksille tai lisääntymis- ja hyvinvointiongelmille altistavia anatomisia piirteitä.

Lhasa apso ei ole myöskään muissa tarkastelun kohteena olevissa maissa (Ruotsi, Norja, Tanska, Saksa, Iso-Britannia ja Yhdysvallat) erityisen tarkkailun alaisena anatomisten piirteidensä tai muunkaan syyn vuoksi.

4.3.6. YHTEENVETO RODUN KESKEISIMMISTÄ ONGELMISTA TERVEYDESSÄ JA LISÄÄNTYMISESSÄ

Keskeisimmät ongelmakohdat

Lain mukaan eläinjalostuksen tavoitteena on elinvoimaisten, terveiden ja toimintakykyisten eläinten tuottaminen. Lhasa apso on Suomessa pieni rotu, jolta ei ole saatavilla laajoja terveystutkimuksia, mutta yhdistyksen terveyskyselyihin on vastattu aktiivisesti ja virallisten tutkimusten perusteella rodun tilanne vaikuttaa hyvältä. Tiedon lisääntyessä jalostuksessa on huomioitava yhä useampia tekijöitä. Silmien ja polvien tutkimista suositellaan ennen jalostuskäyttöä. Vuoden 2023 terveyskyselyssä on noussut esiin napatyrän yleistyminen sekä ensimmäiset tapaukset vakavista välilevysairauksista, joita voidaan ehkäistä geenitestauksella. Yhdistys seuraa rodun terveyttä terveyskyselyin ja virallisin tutkimuksin, ja tiedottaa tuloksista jäsenistölleen.

4.4. ULKOMUOTO

4.4.1. ROTUMÄÄRITELMÄ

Lhasa apso kuuluu kansainvälisen kenneljärjestön FCI:n luokituksen mukaan roturyhmään 9 seurakoirat ja kääpiökoirat, alaryhmään 5 tiibettiläiset rodut. Rodun

FCI:n numero on 227. Lhasa apsolta ei vaadita käyttökoetulosta. Nykyinen rotumääritelmä on hyväksytty FCI:ssä 16.2.2011 ja sen suomenkielinen käännös Suomen Kennelliitossa 8.5.2012.

Rodun alkuperämaa on Tiibet ja vastuumaa Iso-Britannia.

LYHYT HISTORIAOSUUS: Lhasa apso on kotoisin Tiibetistä korkealta vuoristosta, missä ilmasto voi olla ankara. Selviytyäkseen näissä oloissa lhasa apson on täytynyt olla sitkeä pieni koira, mikä on vaikuttanut suuresti rodun kehitykseen. Sen pitkä, kova karva ja tiheä pohjavilla toimivat lämmöneristyksenä kylminä talvina, ja silmien eteen kaartuva karva suojaa niitä tuulelta, pölyltä ja auringon porotukselta.

Lhasa apso on yksi monista länsimaihin tuoduista itämaisista roduista. Ensimmäiset apsot tuotiin Britanniaan 1920-luvun alkupuolella, ja pian sen jälkeen niitä nähtiin jo näyttelyissä Lontoossa. Alkuaikoina ne sekoitettiin muihin runsaskarvaisiin itämaisiin rotuihin, joita kaikkia kutsuttiin "Lhasanterriereiksi". Myöhemmin rodut erotettiin toisistaan, mukaan lukien lhasa apso ja tiibetinterrieri, jonka uskotaan olleen varhaisimpien apsojen takana. Lhasa apson rotuyhdistys perustettiin Britanniassa 1933.

YLEISVAIKUTELMA: Tasapainoinen ja vankka, runsas mutta ei liioiteltu karvapeite.

TÄRKEITÄ MITTASUHTEITA: Pituus olkanivelestä istuinluun kärkeen on säkäkorkeutta suurempi.

KÄYTTÄYTYMINEN / LUONNE: Iloinen ja itsetietoinen. Valpas ja vakaa, mutta hieman pidättyväinen vieraita kohtaan.

PÄÄ: Pään karvoitus laskeutuu silmien yli mutta se ei saa estää koiraa näkemästä; runsaat ja pitkät kuonokarvat ja parta.

Kallo: Kohtuullisen kapea, ei täysin tasainen, ei myöskään holvautunut eikä omenanmuotoinen. Matalat kulmakaaret.

Otsapenger: Kohtuullinen.

Kirsu: Musta.

Kuono: Noin 4 cm pitkä, ei neliömäinen. Kuonon pituus kirsun kärjestä mitattuna on noin kolmannes pään koko pituudesta. Kuononselkä on suora.

Hampaat / purenta: Yläetuhampaat koskettavat kevyesti alaetuhampaiden sisäpintaa ts. käännetty leikkaava purenta. Leuat ovat leveät ja etuhampaat mahdollisimman suorassa linjassa. Täysi hampaisto on toivottava.

Silmät: Tummat, keskikokoiset, suoraan eteenpäin katsovat ja soikeat. Eivät suuret eivätkä ulkonevat, eivät pienet eivätkä syvällä sijaitsevat. Silmänvalkuainen ei ole näkyvissä.

Korvat: Riippuvat ja runsaskarvaiset.

KAULA: Vahva ja hyvin kaareutunut.

RUNKO: Tasapainoinen ja tiivis.

Ylälinja: Vaakasuora.

Lanne: Vahva.

Rintakehä: Kylkiluut ulottuvat pitkälle taakse.

HÄNTÄ: Ylös kiinnittynyt ja selän päälle kaartunut, mutta kaari ei saa olla liian avoin. Hännänpäässä on usein mutka. Runsaskarvainen.

RAAJAT:

ETURAAJAT:

Lavat: Viistot.

Kyynärvarret: Suorat ja runsaskarvaiset.

Etukäpälät: Pyöreät ns. kissankäpälät, runsaskarvaiset; päkiät ovat kiinteät.

TAKARAAJAT:

Yleisvaikutelma: Takaraajat ovat hyvin kehittyneet ja lihaksikkaat, hyvin kulmautuneet ja runsaskarvaiset.

Välijalat: Kintereet takaa katsottuna yhdensuuntaiset, eivät liian lähellä toisiaan.

Takakäpälät: Pyöreät ns. kissankäpälät, runsaskarvaiset; päkiät ovat kiinteät.

LIIKKEET: Vapaat ja vaivattomat.

KARVAPEITE:

Karva: Peitinkarva on pitkää, raskasta, suoraa ja kovaa; ei villavaa eikä silkkistä. Aluskarvaa on kohtuullisesti. Turkki ei saa haitata liikkumista.

Väri: Kultainen, hiekanvärinen, hunajanvärinen, tummanharmahtava (grizzle), liuskeenharmaa, savunharmaa, kirjava, musta, valkoinen tai ruskehtava. Kaikki värit ovat samanarvoisia.

KOKO: Ihannesäkäkorkeus uroksilla 25 cm, nartut ovat hieman pienempiä.

VIRHEET: Kaikki poikkeamat edellä mainituista luetaan virheiksi suhteutettuna virheen vakavuuteen ja sen vaikutukseen koiran terveyteen ja hyvinvointiin.

HYLKÄÄVÄT VIRHEET:

Vihaisuus tai liiallinen arkuus

Selvästi epänormaali rakenne tai käyttäytyminen

HUOM. Uroksilla tulee olla kaksi normaalisti kehittynyttä kivestä täysin laskeutuneina kivespussiin.

Jalostukseen tulee käyttää vain toiminnallisesti ja kliinisesti terveitä, rakenteeltaan rodunomaisia koiria.

4.4.2. NÄYTTELYT JA JALOSTUSTARKASTUKSET

Lhasa apsojen näyttelykäynnit vuosina 2015–2024

Alla olevasta taulukosta ilmenevät lhasa apsojen näyttelykäyntien lukumäärät ja näyttelyissä saavutettujen arvosanojen jakautumat Suomessa kymmenen vuoden ajalta.

2015	ERI	EH	H	T	EVA	HYL	Yhteensä
Yhteensä	535 tulosta	41 tulosta	2 tulosta	1 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	579 tulosta
2016	ERI	EH	H	T	EVA	HYL	Yhteensä
Yhteensä	544 tulosta	53 tulosta	10 tulosta	1 tulosta	1 tulosta	1 tulosta	610 tulosta
2017	ERI	EH	H	T	EVA	HYL	Yhteensä
Yhteensä	466 tulosta	69 tulosta	4 tulosta	1 tulosta	1 tulosta	0 tulosta	541 tulosta
2018	ERI	EH	H	T	EVA	HYL	Yhteensä
Yhteensä	361 tulosta	38 tulosta	4 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	2 tulosta	405 tulosta
2019	ERI	EH	H	T	EVA	HYL	Yhteensä
Yhteensä	312 tulosta	32 tulosta	3 tulosta	0 tulosta	1 tulosta	1 tulosta	349 tulosta
2020	ERI	EH	H	T	EVA	HYL	Yhteensä
Yhteensä	80 tulosta	9 tulosta	1 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	90 tulosta
2021	ERI	EH	H	T	EVA	HYL	Yhteensä
Yhteensä	208 tulosta	35 tulosta	4 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	1 tulosta	248 tulosta
2022	ERI	EH	H	T	EVA	HYL	Yhteensä
Yhteensä	447 tulosta	54 tulosta	4 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	505 tulosta
2023	ERI	EH	H	T	EVA	HYL	Yhteensä
Yhteensä	486 tulosta	58 tulosta	7 tulosta	0 tulosta	2 tulosta	0 tulosta	553 tulosta

2024	ERI	EH	H	T	EVA	HYL	Yhteensä
Yhteensä	486 tulosta	49 tulosta	5 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	4 tulosta	553 tulosta

(Tiedot Kennelliiton jalostustietojärjestelmästä 6/2025)

Lhasa apsojen näyttelykäyntimäärät ovat olleet runsaslukuisia lukuun ottamatta vuotta 2020, jonka matalammat käyntimäärät ovat johtuneet yhteiskunnallisista poikkeusoloista.

Aktiivisin näyttelyvuosi on ollut 2016, yhteensä 610 tulosta

Alla olevasta taulukosta ilmenevät lhasa apsojen saamien eri laatuarvostelujen prosenttiosuudet luokittain virallisissa koiranäyttelyissä Suomessa vuosina 2015–2024.

	ERI	EH	H	T	EVA	HYL	
Junioriluokka	82% (969 tulosta)	16% (187 tulosta)	2% (21 tulosta)	0% (1 tulosta)	0% (3 tulosta)	0% (3 tulosta)	1184 tulosta
Nuorten luokka	86% (540 tulosta)	12% (76 tulosta)	2% (10 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (1 tulosta)	0% (2 tulosta)	629 tulosta
Avoin luokka	81% (610 tulosta)	18% (134 tulosta)	1% (9 tulosta)	0% (1 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (1 tulosta)	755 tulosta
Käyttöluokka	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0 tulosta
Valioluokka	97% (1210 tulosta)	3% (36 tulosta)	0% (2 tulosta)	0% (1 tulosta)	0% (1 tulosta)	0% (2 tulosta)	1252 tulosta
Veteraaniluokka	99% (578 tulosta)	1% (5 tulosta)	0% (2 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (0 tulosta)	0% (1 tulosta)	586 tulosta
Yhteensä	89% (3907 tulosta)	10% (438 tulosta)	1% (44 tulosta)	0% (3 tulosta)	0% (5 tulosta)	0% (9 tulosta)	4406 tulosta

(Tiedot Suomen Kennelliitto ry:n jalostustietojärjestelmästä 6/2025)

Valtaosa Suomessa näyttelyissä esitetyistä lhasa apsoista on saanut arvosteluksi erinomaisen tai erittäin hyvän, mikä kertoo rodun korkeasta laadusta näyttelyissä mitattavien ominaisuuksien osalta. Arvostelujen perusteella lhasa apso kehittyy hitaasti, ja erityisesti veteraaniluokassa koirat ovat edelleen erinomaisessa kunnossa. Hylättyjä tai arvostelemattomia tapauksia on ollut vain satunnaisesti, yhteensä noin kaksi promillea kaikista arvosteluista, ja ne ovat liittyneet yksittäisiin purentavirheisiin tai käytöshäiriöihin.

Rodun koirien jalostustarkastukset

Suomen Kennelliitto ry on 16.11.2023 hyväksynyt lhasa apsolle ulkomuodon ihanneprofiilin. Tämä mahdollistaa sen, että lhasa apsoille voidaan järjestää ulkomuodonjalostustarkastuksia. Jalostustarkastusten avulla toivotaan löytyvän lisää jalostuskäyttöön sopivia lhasa apsoja. Lhasa apson ulkomuodon jalostustarkastuksen tarkoituksena on paitsi kerätä jalostuksellisesti merkityksellistä tietoa apson ulkomuodosta myös saada

tietoa eri yksilöiden ominaisuuksista ja mahdollistaa myös vertailun muihin lhasa apsoihin, rodun keskitasoon ja rodun jalostuksen tavoiteohjelmassa (JTO) määriteltyihin jalostustavoitteisiin.

Lhasa apson ulkomuodon ihanneprofiili löytyy Kennelliiton ihanneprofiilien luettelosta, kohdasta lhasa apso. Ihanneprofiili löytyy myös yhdistyksen kotisivuilta.

4.4.3. ULKOMUOTO JA RODUN KÄYTTÖTARKOITUS

Lhasa apso on pienikokoinen seurakoira, jolla ei ole liioiteltuja rotuominaisuuksia. Valppaana ja hieman pidättyväisenä vieraita kohtaan lhasa apso toimii esi-isiensä tapaan myös vahtikoirana.

4.4.4. YHTEENVETO RODUN KESKEISIMMISTÄ ULKOMUOTO- JA RAKENNEONGELMISTA

Keskeisimmät ongelmakohdat

Rotumääritelmän mukaisella lhasa apsolla ei ole erityisiä ulkomuotoon liittyviä ongelmia eikä myöskään rakenneongelmia.

Raajojen virheasennot

Lhasa apson rotumääritelmän mukaiset raajat ovat suorat. Rotumääritelmässä todetaan täsmällisemmin eturaajoista muun muassa, että apson kyynärvarret ovat suorat. Takaraajoista todetaan puolestaan muun muassa, että kintereet ovat takaa katsottuna yhdensuuntaiset eivätkä ne ole liian lähellä toisiaan.

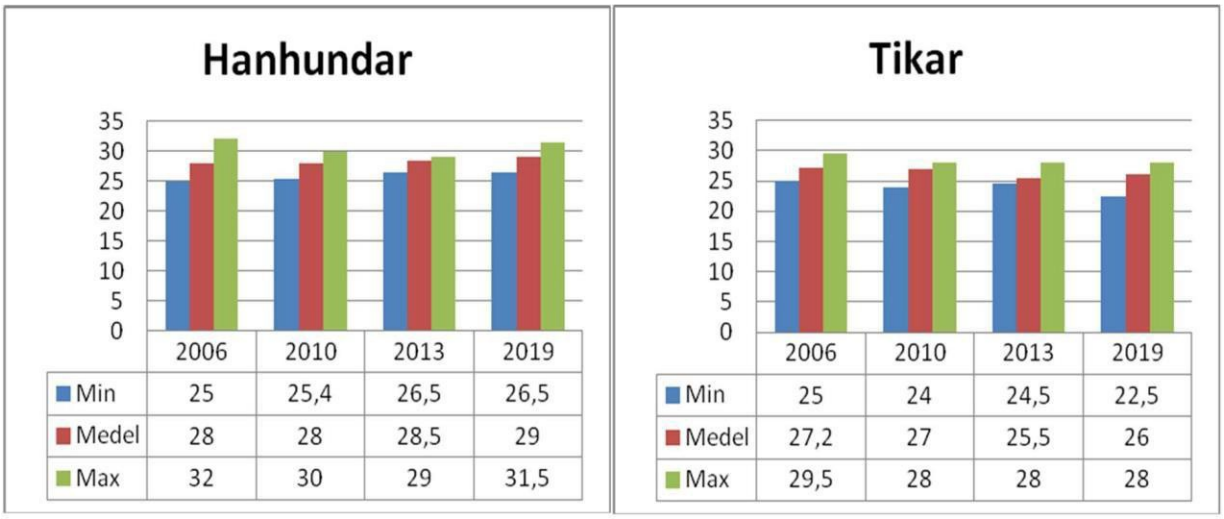
Näyttelyarvosteluista ja terveyskyselyjen vastauksista ilmenee, että joillakin lhasa apsoilla eturaajat eivät kuitenkaan ole suorat. Näyttelyarvosteluissa tuomari on voinut todeta esimerkiksi, että ”eturaajat saisivat olla suoremmat”, ”voimakkaasti taipuneet eturaajat”, ”ulkokierteiset eturaajat”, ”etujalat eivät aivan yhdensuuntaiset”, ”ristiin astuva kierteinen etuliike”, ”eturaajat käyrät” tai että lhasa apso ”seisoo ranteet yhdessä ja tassut uloskiertyneenä”. Takaraajoista vastaavia huomautuksia näyttelyarvosteluista ei ole juurikaan löydettävissä.

Lhasa apsojen rotumääritelmän mukaiseen raajojen suoruuteen tulee kiinnittää huomiota.

Lhasa apson koko

Rotumääritelmän mukaan lhasa apson ihannesäkäkorkeus uroksilla on 25 cm, ja nartut ovat hieman pienempiä. Jalostustoimikunta on jo vuonna 2008 todennut, ettei rodun koko voi kasvaa rajattomasti, ja ehdottanut kahden senttimetrin vaihteluväliä ihanteeseen nähden. Ruotsissa vuosina 2006–2019 tehdyissä mittauksissa urosten keskimääräinen säkäkorkeus on

kasvanut 28:sta 29 cm:iin, kun taas narttujen keskimitta on laskenut 27,2:sta 26 cm:iin. Kanadalaisen rotumääritelmän mukaan yli 30 cm säkäkorkeus on hylkäävä virhe.

(Lähde: Svenska Kennelklubben, Rasspecifik avelsstrategi RAS för Lhasa Apso, 2021)

Suomessa lhasa apsojen säkäkorkeutta mitataan ulkomuodon jalostustarkastusten yhteydessä, ja mittauksia voitaisiin tehdä myös koiranäyttelyissä. Vaikka tarkkaa mittatietoa ei vielä ole kertynyt, jalostuksessa on tärkeää kiinnittää huomiota rodun kokoon.

Rotukohtaiset ohjeet

Pohjoismainen Kennelunioni on vuonna 2023 tarkistanut rotukohtaiset ohjeet (RKO) liioiteltujen piirteiden huomioimisesta ulkomuotoarvostelussa. Vaikka lhasa apso ei ole tarkkailtavien rotujen joukossa, sitä koskevat kaikkia rotuja koskevat ohjeet. Koirien tulee pystyä hengittämään normaalisti, myös liikkuessaan. Kaikilla koirilla tulee olla terveet, kirkkaat silmät, joissa ei näy merkkejä ärsytyksestä. Kaikilla koirilla tulee olla terveet hampaat ja rotumääritelmän mukainen, toimiva purenta.

Leukojen tulee sulkeutua normaalisti. Ikenissä ei saa näkyä merkkejä vammoista, ärsytyksestä tai vaurioista. Yksikään koira ei saa olla lihava tai ylipainoinen tai äärimmäisen laiha. Kaikkien koirien tulee olla hyvässä lihaskunnossa. Kaikilla koirilla tulee olla terve iho, jossa ei näy merkkejä ärsytyksestä. Turkin määrän ja kunnostuksen tulee noudattaa rotumääritelmän vaatimuksia eikä turkki saa olla niin villava tai runsas, että se on haitaksi koiran hyvinvoinnille ja sen kyvylle liikkua terveesti ja vapaasti myös arkielämässään. Kaikkien koirien tulee liikkua vaivattomasti ja terveesti, rodunomaisella liikemuodolla.

Lhasa apso ei ole myöskään muissa tarkastelun kohteena olevissa maissa (Ruotsi, Norja, Tanska, Iso- Britannia ja Yhdysvallat) erityisen tarkkailun alaisena anatomisten piirteidensä tai muunkaan syyn vuoksi.

Lyhytkarvaisuus tai sileäkarvaisuus

Toisinaan pitkäturkkisen lhasa apso-yhdistelmän pentueessa saattaa olla yksi tai useampi pentu, jonka turkki on tavanomaista lyhyempi. Pentu muistuttaakin ulkonäöltään enemmän tiibetinspanielia.

Lyhytkarvaisen pennut kuonokarvat ovat sileät eikä polkuanturoiden väliin kasva karvaa. Yleensä jalkojen turkki on lyhyttä kuitenkin niin, että nilkan ja kyynärpään välillä karva saattaa olla pitempää. Samoin varpaiden välissä saattaa kasvaa pitempää karvaa. Pennulle ei kasva lhasa apsolle tyypillistä pitkää karvaa päähän eikä runkoon. Toisinaan tällaista sileäkarvaista apsoa kutsutaan ”prapsoksi” tai ”perhapsoksi” johtuen englannin kielen sanoista ”perhaps an apso”. Tiettävästi myös Suomessa on syntynyt joitakin pentueita, joissa osa pennuista on sileäkarvaisia. Näiden pentujen määrää ei kuitenkaan voida todentaa jalostustietojärjestelmästä.

Ongelmien mahdollisia syitä

Jalostuksellisilla valinnoilla voidaan vaikuttaa ulkomuoto- ja rakenneongelmiin, joiden tausta on perinnöllinen. Raajojen taipumista ja kiertymistä voidaan vähentää suosimalla jalostuksessa koiria, joilla etu- ja takaraajojen rakenne ja asento ovat normaalit.

5. YHTEENVETO AIEMMAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA

Lhasa apson edellinen jalostuksen tavoiteohjelma on ollut voimassa 2021–2025.

Lhasa apson edellä mainittu jalostuksen tavoiteohjelma on ensimmäinen rodulle vahvistettu nykymuotoinen jalostuksen tavoiteohjelma ja se on ollut voimassa vuodet 2021–2025.

5.1. KÄYTETYIMPIEN JALOSTUSKOIRIEN TASO

Taulukko 22. *Vuosina 2014–2024 eniten käytettyjen urosten viralliset polvi- ja silmätutkimukset (Tiedot Suomen Kennelliitto ry:n jalostustietojärjestelmästä 5/2025)*

	Uros	Polvilumpioluksaatio	Silmätutkimus
1	CHIC CHOIX BLACK PEPPER	0/0	X
2	YARMILAN MURPHY'S IRISH RED	0/0	X
3	CHIC CHOIX ALEXANDER THE GREAT	0/0	X
4	CHIC CHOIX DREAM COME TRUE	0/0	X
5	FIRE FUN DAR TIBETU	0/0	ei tutkittu
6	CHIC CHOIX KUMI KIAN MARCO POLO	ei tutkittu	ei tutkittu
7	LA-RI-SAN SOME LIKE IT HOT AT KUMI KIAN	ei tutkittu	ei tutkittu
8	COLOMBIAN FRIEND'S YOU DRIVE ME CRAZY	0/0	X
9	KUMI KIAN NIKO SUAVE	ei tutkittu	ei tutkittu
10	TARA HUFF EDREY LIVING LEGEND	ei tutkittu	ei tutkittu
11	TAIVASKATSEEN URMAS LÄRVÄTSALO	0/0	Distichiasis : todettu
12	CHIC CHOIX THREE D CURVES	0/0	X
13	SIIMLINE CHIC TUXEDO	0/0	ei tutkittu
14	TAIVASKATSEEN KEIKARINKORU	0/0	X
15	CHIC CHOIX PARTI ALEXANDER	0/0	X
16	CHIC CHOIX DREAM LIKE A KING	ei tutkittu	ei tutkittu
17	YARMILAN SMELL THE MAGIC	0/0	X
18	TAIVASKATSEEN AAPELIN AIKAMATKA	0/0	X
19	YANGADOO'S ACTION AND ATTRACTION	0/0	X
20	CHIC CHOIX PAX ROMANA	ei tutkittu	X

Yllä olevassa taulukossa on lueteltuna jalostukseen runsaimmin käytettyjen 20 uroksen polvilumpioluksaatio- ja silmätutkimustiedot sillä tarkkuudella, onko tutkimuksia tehty vai ei.

Eniten jalostuksessa käytetyt lhasa apso -urokset ovat pääosin näyttelymenestyneitä valioluokan koiria, joilla on useita valio- ja voittajatitteleitä eri maista. Noin 70 % näistä uroksista on tutkittu polvien ja 60 % silmien osalta, mutta ulkomaisten koirien terveystiedot eivät aina näy suomalaisessa jalostustietojärjestelmässä. Kokonaisuutena käytetyt urokset ovat sekä näyttely- että terveystulosten perusteella laadukkaita, mutta osasta ei ole saatavilla terveystietoja, mikä jättää niiden osalta tilanteen avoimeksi.

Taulukko 23. *Urosten jälkeläisten terveystiedot)*

20 eniten käytettyjen urosten jälkeläisten terveystiedot (syntymävuoden mukaan, polvet ja silmät 2014–2025):

			Pennut				Polvet				Silmät			
	Uros	Synt. vuosi	Pentueet	Yhteensä	Vuoden aikana	Toisessa polvessa	Tutkittu	Sairas	Tutkittu %	Sairas %	Tutkittu	Sairas	Tutkittu %	Sairas %
1	CHIC CHOIX DREAM COME TRUE	2017	9	37	5	11	7	0	19 %	0 %	7	0	19 %	0 %
2	CHIC CHOIX BLACK PEPPER	2016	9	36	0	80	12	0	33 %	0 %	7	3	19 %	43 %
3	YARMILAN MURPHY'S IRISH RED	2015	5	33	5	18	2	0	6 %	*	2	1	6 %	*
4	FIRE FUN DAR TIBETU	2016	8	30	0	24	6	0	20 %	0 %	3	0	10 %	0 %
5	CHIC CHOIX KUMI KIAN MARCO POLO	2015	7	26	3	9	3	1	12 %	33 %	1	0	4 %	*
6	COLOMBIAN FRIEND'S YOU DRIVE ME CRAZY	2016	5	22	0	6	2	0	9 %	*	0	0	0 %	*
7	TAIVASKATSEEN URMAS LÄRVÄTSALO	2019	3	18	0	11	2	0	11 %	0 %	2	1	11 %	50 %
8	CHIC CHOIX THREE D CURVES	2018	3	17	0	22	3	0	18 %	0 %	2	0	12 %	0 %
9	SIIMLINE CHIC TUXEDO	2013	4	15	4	1	0	0	0 %	*	0	0	0 %	*
10	YANGADOO'S ACTION AND ATTRACTION	2013	3	14	0	27	5	0	36 %	0 %	5	2	36 %	40 %
11	TAIVASKATSEEN AAPELIN AIKAMATKA	2018	3	14	0	7	3	1	21 %	33 %	2	0	14 %	0 %
12	CHIC CHOIX BLACK CORIOLANUS	2018	3	12	0	4	3	0	25 %	0 %	2	0	17 %	0 %
13	DIAMELLA NEVER HAVE I EVER	2018	2	11	0	4	2	0	18 %	0 %	2	0	18 %	0 %
14	YARMILAN MAN WITH NO EYES	2014	2	11	0	25	4	2	36 %	50 %	3	2	27 %	67 %
15	CHIC CHOIX DUX FORTIS	2021	3	11	10	0	0	0	0 %	*	0	0	0 %	*
16	CHIC CHOIX DE ALEXANDER ROMEO - MARCHELLO	2021	2	11	11	0	0	0	0 %	*	0	0	0 %	*
17	HEART-BREAKER HAT-TRICK	2013	2	10	0	32	4	1	40 %	25 %	2	0	20 %	0 %
18	CHIC CHOIX STRADIVARIUS	2013	4	10	5	0	1	0	10 %	0 %	1	0	10 %	0 %
19	DIAMELLA OH MY GOODNESS	2019	2	10	0	5	1	0	10 %	0 %	1	0	10 %	0 %
20	CHIC CHOIX BLACK PHANTOM	2018	2	9	0	0	0	0	0 %	*	0	0	0 %	*

(Tiedot Suomen Kennelliitto ry:n jalostustietojärjestelmästä 5/2025)

Urosten jälkeläisille on tehty polvi- ja silmätarkastuksia myös vaihtelevasti ja kaikkiaan vähän. Niissä tulokset vaihtelevat paljonkin, mutta tuloksissa tulee esille ongelmia niin polvien kuin silmienkin osalta. Tutkimustulosten vähäisyyden takia kattavia johtopäätöksiä ei voida tehdä.

Alla olevassa taulukossa on lueteltuna 20 käytetyintä narttua valittuna vastaavalla tavalla kuin uroksetkin eli siten, että niiden syntymävuodet ovat välillä 2007–2017. Ensimmäisessä taulukossa on narttujen omat terveystiedot (polvi- ja silmätutkimukset) ja toisessa niiden pentueiden ja pentujen tiedot valittuna siten, että pentujen ja pentueiden määrä on vähintään yksi. Haettuja tietoja ovat jälkeläistenkin osalta polvinivelten ja silmien tutkimukset.

***Taulukko 24**. Eniten käytettyjen narttujen omat viralliset polvi- ja silmätutkimukset*

	Narttu	Polvilumpioluksaatio	Silmätutkimus
1	CHIC CHOIX FLEUR DE CHAMPAGNE	ei tutkittu	ei tutkittu
2	FLY FLY TIPSY IN PARIS	0/0	X

3	YARMILAN MIKÄ IHANA PIRPANA	1/0	Sarveiskalvon dystrofia/degeneraatio : Todettu
4	CHIC CHOIX DIAMELLA INSPIRATION	0/0	X
5	NICE CHOICE SHES SO SHINING	0/0	X
6	SOLEYDAN UNIQUE OF CHIC CHOIX	ei tutkittu	ei tutkittu
7	NOTHING COMPARES TO YOU ERRO BARBATUS	ei tutkittu	ei tutkittu
8	TÖRNBERGET'S SECOND OPINION	0/0	X
9	CHIC CHOIX LOVE'S LABOUR'S LOST	ei tutkittu	ei tutkittu
10	CREEKSONG'S WILDLING	ei tutkittu	ei tutkittu
11	KAI-LA-SHA SWEET SALSA	0/0	X
12	TAIVASKATSEEN HIENOHELEMA	0/0	X
13	TAIVASKATSEEN JASMINERUUSU	1/0	X
14	CHIC CHOIX PARDON MY CURVES	0/0	X
15	CHIC CHOIX CONCORDIA AUGUSTA	0/0	X
16	CHIC CHOIX CREEKSONG SANAPIA	0/0	ei tutkittu
17	CHIC CHOIX LA DIDONE	ei tutkittu	ei tutkittu
18	SIIMLINE'S HEART-BREAKER	0/0	ei tutkittu
19	TAIVASKATSEEN YÖN KUNINGATAR	0/0	X
20	CHIC CHOIX ROXANA AT TZA-MA	0/0	X

(Tiedot Suomen Kennelliitto ry:n jalostustietojärjestelmästä 5/2025)

Eniten jalostuksessa käytetyt lhasa apso -nartut ovat pääosin Suomen muotovalioita, ja osalla on valionarvoja myös muista maista. Noin 70 %:lle on tehty polvitutkimus ja 60 %:lle silmätutkimus, joiden tulokset ovat pääosin normaalit. Näyttely- ja terveystulosten perusteella nartut ovat laadukkaita, mutta osasta ei ole saatavilla terveystietoja, mikä jättää niiden osalta tilanteen avoimeksi.

***Taulukko 25** Narttujen jälkeläisten terveystiedot*

Eniten käytettyjen narttujen jälkeläisten terveystiedot (syntymävuoden mukaan, polvet ja silmät 2014–2024):

		Pennut				Polvet					Silmät			
	Narttu	Synt. vuosi	Pentueet	Yhteensä	Vuoden aikana	Toisessa polvessa	Tutkittu	Sairas	Tutkittu %	Sairas %	Tutkittu	Sairas	Tutkittu %	Sairas %
1	YARMILAN MIKÄ IHANA PIRPANA	2018	3	18	0	13	2	1	11 %	50 %	2	0	11 %	0 %
2	NICE CHOICE SHES SO SHINING	2016	5	17	0	10	3	0	18 %	0 %	1	0	6 %	*
3	CHIC CHOIX CREEKSONG SANAPIA	2019	3	15	5	8	1	0	7 %	*	1	0	7 %	*
4	TÖRNBERGET'S SECOND OPINION	2019	2	15	0	6	3	0	20 %	0 %	2	0	13 %	0 %
5	NOTHING COMPARES TO YOU ERRO BARBATUS	2015	4	15	0	16	0	0	0 %	*	1	0	7 %	*
6	CHIC CHOIX LOVE'S LABOUR'S LOST	2017	3	13	0	1	2	0	15 %	0 %	2	0	15 %	0 %
7	CREEKSONG'S WILDLING	2017	4	13	0	44	6	0	46 %	0 %	2	1	15 %	50 %
8	CHIC CHOIX PARDON MY CURVES	2018	2	12	0	0	2	0	17 %	0 %	2	0	17 %	0 %
9	TAIVASKATSEEN HIENOHELEMA	2014	2	12	0	32	4	0	33 %	0 %	4	1	33 %	25 %
10	CHIC CHOIX CONCORDIA AUGUSTA	2014	3	11	0	4	2	0	18 %	0 %	2	0	18 %	0 %
11	SIIMLINE'S HEART-BREAKER	2015	2	10	0	7	2	1	20 %	50 %	0	0	0 %	*
12	DIAMELLA NO RULES IN FOOL'S GAME	2018	2	10	0	0	0	0	0 %	*	0	0	0 %	*
13	CHIC CHOIX LA DIDONE	2018	2	10	0	16	1	0	10 %	0 %	1	0	10 %	0 %
14	TAIVASKATSEEN YÖN KUNINGATAR	2018	2	10	0	6	1	0	10 %	0 %	1	1	10 %	100 %
15	CHIC CHOIX JULIA KAROLIINA	2015	2	9	0	0	0	0	0 %	*	0	0	0 %	*
16	EL MINJA'S DAWA	2018	2	9	0	8	5	0	56 %	0 %	5	4	56 %	80 %
17	TAIVASKATSEEN HELGANEITI	2014	1	8	0	21	2	0	25 %	0 %	2	0	25 %	0 %
18	COLOMBIAN FRIEND'S CRAZY BLACK LADY IN PARIS	2018	3	8	0	11	2	0	25 %	0 %	2	0	25 %	0 %
19	COLOMBIAN FRIEND'S GREATEST OF THEM ALL	2020	2	8	4	0	0	0	0 %	*	0	0	0 %	*
20	RAKKAUDELLA CRAZY LITTLE THING CALLED LOVE	2020	1	8	0	0	0	0	0 %	*	0	0	0 %	*

(Tiedot Suomen Kennelliiton jalostustietojärjestelmästä 5/2025)

Narttujen jälkeläisille on tehty polvitutkimuksia vaihtelevasti ja suhteellisen pienelle joukolle. Myös tuloksissa on vaihtelevuutta. Jälkeläisille on tehty silmätarkastuksia myös vaihtelevasti ja kaikkiaan vähän. Niissäkin tulokset vaihtelevat. Tuloksissa tulee esille ongelmia niin polvien kuin silmienkin osalta. Tutkimustulosten vähäisyyden takia kattavia johtopäätöksiä ei voida tehdä.

5.2. AIEMMAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMINEN

Lhasa apson jalostuksen tavoiteohjelmassa 2021–2025 on asetettu tavoitteita, jotka koskevat lhasa apson luonnetta ja käyttäytymistä, terveyttä, lisääntymistä, rakenteen ja anatomian terveyttä, käyttöominaisuuksia ja jalostuspohjaa.

Tavoite	Toimenpide	Tulos
Luonne ja käyttäytyminen		
Säilytetään lhasa apson luonne iloisena ja itsevarmana. Säilytetään rotu myös valppaana ja vakaana, mutta hieman pidättyväisenä vieraita kohtaan. Lhasa apso ei saa olla vihainen eikä liian arka eikä se saa olla käyttäytymiseltään muutoinkaan epänormaali.	Lhasa apsojen omistajille on suunnattu terveyskyselyitä, joihin on sisältynyt joitakin luonteeseen ja käyttäytymiseen liittyviä. Lhasa apsojen omistajille on suunnattu myös kysely, joka on keskittynyt pelkästään apson luonteeseen ja käyttäytymiseen.	Lhasa apson luonne on säilynyt pääsäätöisesti rotumääritelmän mukaisena.
Terveys		
Napatyrä: Jalostuksessa tulee kiinnittää huomiota napatyrän esiintyvyyden vähentämiseen. Viralliset terveystutkimukset: Jalostukseen käytettäville lhasa apsoille suositellaan tehtäväksi viralliset polvilumpioluksaatio-ja silmätutkimukset sekä tarpeen mukaan PRA4-geenitesti.	Lhasa apsojen omistajille on suunnattu terveyskyselyitä, joihin on sisältynyt napatyrää koskeva kysymys. Jalostustietojärjestelmästä seurataan virallisten terveystutkimusten määrää ja tuloksia.	Rodulle tehdyn terveyskyselyn (n=157) 87 % vastaajista oli vastannut, että koiran terveydentila on erinomainen tai erittäin hyvä. Napatyrä on yleistynyt lhasa apsoilla hieman. Vuoden 2023 terveyskyselyn vastaajista yli 26 % on ilmoittanut apsollaan olevan napatyrä. Kaikille jalostukseen käytetyistä lhasa apsoista ei ole tehty virallisia polvilumpioluksaatio- eikä silmätutkimuksia. Tutkimusten määrä ei ole juurikaan kasvanut edellisen jalostuksen tavoiteohjelman tilanteesta. Esille on tullut uusia perinnöllisiä silmäsairauksia. Terveyskyselyssä 2023 on tullut esille **yksi** perinnöllinen ennenaikainen välilevyn rappeuma ja välilevytyrät (mäyräkoirahalvaus). 14% terveyskyselyn 2023 vastaajista on ilmoittanut apsollaan olevan ruoka-aineyliherkkyyttä tai hiiva.

Lisääntyminen		
Rotumääritelmän mukaisella lhasa apsolla ei ole erityisiä lisääntymisongelmille altistavia piirteitä. Säilytetään tilanne hyvänä tulevaisuudessa.	Käytetään jalostuksessa yksilöitä, joilla ei ole esiintynyt lisääntymisongelmia. Seurataan tilannetta terveyskyselyillä.	Terveyskyselyissä ei ole ilmennyt erityisiä lisääntymiseen liittyviä ongelmia. Tilanne on pysynyt hyvänä.

Rakenteen ja anatomian terveys		
Lhasa apson rotumääritelmä ei sisällä piirteitä, jotka altistaisivat apsot hyvinvointiin liittyville rakenteellisille tai anatomisille piirteille. Lhasa	Vältetään liioiteltujen piirteiden esille tuloa. Kiinnitetään huomiota lhasa apson kokoon, turkin laatuun, leukojen leveyteen ja rotumääritelmän	Lhasa apson koosta ei ole kerättyä tietoa. Terveyskyselyistä 2023 saatavien tietojen perusteella
apson tulee olla yleisvaikutelmaltaan tasapainoinen ja vankka. Säilytetään tilanne hyvänä tulevaisuudessa ilman liioiteltuja piirteitä.	mukaiseen hampaistoon. Suositaan jalostuksessa mahdollisimman tervepolvisia yksilöitä.	valtaosalla lhasa apsoista ei ole huomautettavaa leukojen rakenteesta tai hampaistosta. Valtaosalla tutkituista lhasa apsoista polvet ovat terveet.
Käyttöominaisuudet		
Lhasa apso on seurakoira, jolla on alkuperämaassaan ollut tehtävä myös ympäristön poikkeavuuksista haukkumalla ilmoittavana vahtikoirana.	Vaalitaan lhasa apson ominaisuuksia ottamalla huomioon rodun alkuperä.	Lhasa apson käyttöominaisuudet seura- ja vahtikoirana ovat pysyneet hyvinä.
Jalostuspohja		
Pidetään lhasa apsojen sukusiitosaste kauttaaltaan maltillisena. Jalostusyhdistelmiä suunniteltaessa tulee ottaa huomioon rodun monimuotoisuuden säilyttäminen ja jalostuspohjan laaja käyttö. Yksittäisen lhasa apson elinikäinen jälkeläismäärä saisi olla enintään noin 14 pentua.	Lhasa apson elinikäinen jälkeläismäärä ei saisi ylittää viittä prosenttia rodun populaatiossa yhden sukupolven eli neljän vuoden jaksolla rekisteröidyistä pennuista.	Lhasa apson sukusiitosaste on pysynyt maltillisena.

Jalostuksen ulkopuolelle jäävien koirien osuus

Lhasa apson jalostuksen tavoiteohjelmassa 2021–2025 on todettu, että jalostuksen ulkopuolelle on tarkastelujaksolla jäänyt noin 70 prosenttia apsonartuista ja 85 prosenttia apsouroksista.

Tarkastelujaksolla 2014–2021 jalostuksen ulkopuolelle jäävien lhasa apsojen määrät ovat pysyneet edelleen suurina, kun uroksista 86 prosenttia ja nartuista 73 prosenttia on jäänyt jalostuskäytön ulkopuolelle.

Jalostussuositusten ja PEVISAn ajantasaisuuden arviointi

Jalostussuositusten osalta lhasa apsoilla on pyritty rajoittavien määräysten sijaan ohjaamaan jalostusta suosituksilla.

Tiedon kerääminen on osoittanut, että tilanne on polvi- ja silmäsairauksien osalta säilynyt lukumääräisesti suunnilleen samana.

Luonteen ja käyttäytymisen osalta rodun tilanne vaikuttaa hyvältä.

Näin ollen Lhasa apsoille ei ole perustelua PEVISAlle tässä vaiheessa.

6. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS

6.1. JALOSTUKSEN TAVOITTEET

Jalostuspohja

Lhasa apsojen jalostuksessa monimuotoisuuden turvaaminen tarkoittaa isien ja emien määrällisen suhteen tasapainottamista, samojen yhdistelmien toistamisen välttämistä jatkossakin. Kliinisesti sairaita tai luonteeltaan epätasapainoisia yksiköitä ei käytetä jalostukseen. Suositus on isät/emät-suhdeluvuksi vähintään 0,85 ja yhdistelmien sukusiitosprosentin pysyvän alle 3 %:ssa viidellä sukupolvella laskettuna, sukukatokerroin 4 sukupolvella on vähintään 0,9. Suositus on, että yksittäisellä koiralla on enintään 14 jälkeläistä.

Käyttäytyminen ja luonne

Jalostukseen tulee valita koiria, joilla on tasapainoinen, rotutyypillinen ja arjessa hyvin selviytyvä luonne ilman liiallista arkuutta tai aggressiivisuutta, ja lhasa apsojen kohdalla tämä tarkoittaa iloisia, itsevarmoja ja vakaaluonteisia yksilöitä, jotka ovat helposti käsiteltävissä ja riittävän sosiaalisia, eivätkä arkoja tai vihaisia. Luonteen seurantaa tehdään muun muassa omistajille suunnatuilla kyselyillä ja mahdollisilla käyttäytymisen jalostustarkastuksilla.

Käyttöominaisuudet

Lhasa apso on persoonallinen ja pitkäikäinen seurakoira. Se on historiansa alkuajoista lähtien elänyt ihmisten läheisyydessä.

Jalostukseen käytettävän koiran tulee olla käyttäytymiseltään sosiaalinen ja tasapainoinen.

Terveys ja lisääntyminen

Perinnöllisten sairauksien ja vikojen ehkäisyssä hyödynnetään polveutumistietoja, terveystutkimuksia ja geenitestejä. Suositellaan, että kaikki jalostukseen käytettävät

koirat on terveystutkittu silmien ja polvien osalta, sydänkuunneltu, sekä geenitestattu PRA4 ja CDDY:n varalta ja heterotsytogian kartoittamiseksi. Jalostusyhdistelmiä, jotka lisäävät vakavien sairauksien tai toimintarajoitteiden riskiä, tulee välttää, minkä lisäksi lhasa apsojen jalostuksessa on tärkeää yhdistää käytännön kokemus tieteelliseen tietoon ja varmistaa, että jalostukseen valitut yksilöt ovat terveitä, lisääntymiskykyisiä ja kykeneviä huolehtimaan jälkeläisistään.

Ulkomuoto

Lhasa apson jalostuksessa tulee vaalia rotumääritelmän mukaista ulkomuotoa ja pyrkiä rotumääritelmän mukaisen terveen rakenteen säilyttämiseen.

6.2. SUOSITUKSET JALOSTUSKOIRILLE JA YHDISTELMILLE

Suositukset jalostukseen käytettävien koirien ja yhdistelmien ominaisuuksista

Suomen Kennelliiton yleisen jalostusstrategian mukaan jalostukseen tulee valita rodun keskitasoa parempia yksilöitä, joilla on hyvä terveys, tasapainoinen luonne ja rotumääritelmän mukaiset ominaisuudet ilman liioiteltuja piirteitä; jalostukseen soveltuvalla koiralla ei saa olla hyvinvointia heikentäviä sairauksia tai vikoja, jotka estävät normaalia elämää tai vaativat jatkuvaa hoitoa, eikä se saa periyttää tällaisia ominaisuuksia, ja sen tulee olla sekä rakenteeltaan että käyttäytymiseltään rodunomainen ja mielellään pitkäikäisestä suvusta.

Pentueen emä

Astutettavan nartun tulee olla terve ja hyväkuntoinen eikä synnytyksestä ja pentueen hoidosta saa olla haittaa sen terveydelle.

Kennelliiton koirarekisteriohjeen 2023 mukaan nartun saa astuttaa aikaisintaan 18 kuukauden iässä ja nartulla voidaan teettää enintään viisi pentuetta.

Ensimmäistä kertaa astutettavan nartun yläikärajaksi suositellaan 5 vuotta. Kahdeksan vuotta täyttäneen nartun voi astuttaa, jos sillä on ennen astutusta annettu eläinlääkärintodistus siitä, että se on kliinisesti terve. Todistus ei astutushetkellä saa olla kuutta kuukautta vanhempi.

Kymmenen vuotta täyttänyttä narttua ei saa astuttaa.

Narttu voidaan astuttaa siten, että nartun pentueiden synnytysten väli on vähintään kymmenen kuukautta. Narttu voidaan astuttaa kerran peräkkäisistä juoksuista, mutta sen jälkeen se asetetaan vuoden mittaiseen jalostuskieltoon, jonka aikana sitä ei saa astuttaa. Peräkkäisistä juoksuista ei saa astuttaa yli 8-vuotiasta narttua edes eläinlääkärin todistuksella.

Pentueen isä

Apsouroksen tulee olla terve ja hyväkuntoinen ja sillä tulee olla normaalit kivekset.

Apsourosten jalostuskäytön alaikärajaksi suositellaan samaa kuin nartuilla eli kahta vuotta.

Vanhempien luonne

Jalostuksessa on vältettävä yhdistelmiä, joilla olemassa olevan tiedon mukaan on keskimääräistä suurempi riski periyttää epätasapainoista luonnetta. Tällaisen periytymisen riski on keskimääräistä suurempi, jos koira on itse arka, heikkohermoinen tai vihainen.

Jalostukseen käytettävän lhasa apson tulee olla mahdollisimman lähellä rodun ihannetta eli iloinen, itsevarma, valpas ja vakaa. Aggressiivista tai liian arkaa lhasa apsoa ei saa käyttää jalostukseen.

Sukusiitosaste

Lhasa apsojen jalostuskäytössä suositellaan, että yhdistelmän sukusiitosaste on korkeintaan 6,25 laskettuna 4–5 sukupolvella ja sen ensimmäisen kolmen sukupolven sukutaulussa yksittäinen lhasa apso ei esiinny kuin kerran (sukukatokerroin on 1,0 eli 100 prosenttia sukutaulusta on eri koiria). Neljän polven sukutaulussa sukukatokertoimen tulisi olla yli 0,9 (90 prosenttia sukutaulusta eri koiria).

Näyttelytulos tai jalostustarkastus

Jalostukseen käytettävällä lhasa apsolla tulisi olla virallisessa koiranäyttelyssä saatu laatuarvostelu vähintään maininnalla erittäin hyvä (EH) taikka tulos jalostustarkastuksesta.

Terveystulokset

Lhasa apson terveydentila tulee ylläpitää hyvänä sekä yleisellä että yksilötasolla. Tämä toteutetaan siten, että korostetaan virallisten terveystutkimusten, erityisesti silmätutkimusten, polvilumpioluksaatiotutkimusten ja sydänkuuntelun tärkeyttä.

Jos sairaudelle on olemassa geenitesti, tulee sitä käyttää apuna estämään sairaiden koirien syntyminen. Yhdistys kannustaa omistajia ja kasvattajia tekemään lhasa apsoilleen geenitestejä.

Kaikilla jalostukseen käytettävillä lhasa apsoilla tulisi olla astutushetkellä voimassa oleva virallinen silmätutkimustulos perinnöllisten silmäsairauksien varalta, sydänkuuntelutulos ja polvilumpioluksaatiotulos. Ilman virallisia terveystutkimustuloksia rodun tosiasiallista terveydentilaa on mahdotonta seurata.

Silmäsairaudet

Lhasa apsoa voidaan tietyissä tapauksissa käyttää jalostukseen, mikäli kyseessä on lievä tai vähämerkityksellinen silmäsairaus tai rakennepoikkeama ja parituskumppani on terve. Vakavasti sairaita yksilöitä, kuten perinnöllistä kaihia, PRA:ta, tRD:tä tai

merkittäviä hyvinvointihaittoja aiheuttavia silmämuutoksia sairastavia koiria ei saa jalostukseen.

Polvilumpioluksaatio

Lhasa apsojen jalostuksessa tulisi ensisijaisesti suosia yksilöitä, joiden polvet ovat terveet (0/0), eikä jalostukseen tule käyttää koiria, joiden polvilumpio on pysyvästi sijoiltaan (asteet III ja IV) tai joiden polvikulmaus on lähes suora; lievän patellaluksaation (aste I) omaavaa koiraa voidaan käyttää jalostukseen vain tervepolvisen kumppanin kanssa, kun taas asteen II sijoiltaanmenoa ei suositella jalostukseen, eikä kahta polvivikaista koiraa tule yhdistää. Jalostuksellisessa arvioinnissa huomioidaan aina huonompi polvitulos.

Välimuotoinen lanne-ristinikama

Oireilevia koiria ei saa käyttää jalostuksessa. Kaikkia oireettomia lhasa apsoja voi käyttää, mutta LTV1–LTV4-tuloksen saaneet koirat suositellaan yhdistämään vain LTV0-koirien kanssa.

Atopia ja allergia

Atooppista tai allergista lhasa apsoa ei saa käyttää jalostukseen.

Hampaat ja purenta

Lhasa apsolla tulee olla kuusi yläetuhammasta ja kuusi alaetuhammasta. Lhasa apsoa, jolla on vain neljä etuhammasta, ei tule käyttää jalostukseen. Lhasa apsolle, jolla on muita puutteita purennassa, suositellaan valittavaksi yhdistelmän toiseksi osapuoleksi lhasa apso, jolla on rotumääritelmän mukainen purenta.

Ulkomaisen lhasa apson käyttö jalostuksessa

Ulkomaisen lhasa apson jalostuskäytössä tulisi noudattaa samoja suosituksia kuin kotimaisen apson käytössä. Ulkomaisen jalostusuroksen kivestodistukseksi voidaan rotujärjestön pyynnöstä hyväksyä myös ulkomainen virallisen jalostustarkastuksen lausunto, jossa todetaan kivesten olevan normaalit. Muutoin ulkomaisten koirien osalta noudatetaan Suomen Kennelliitto ry:n kulloinkin voimassa olevia ohjeita.

Suositus yksittäisen koiran maksimijälkeläismäärälle

Jalostuksessa turvataan lhasa apso- rodun perinnöllinen monimuotoisuus. Rodun eri yksilöitä käytetään jalostukseen monipuolisesti.

Yksittäisten lhasa apsojen jälkeläismäärien ei anneta kasvaa liian suureksi. Kennelliiton yleisen jalostusstrategian mukainen suositus on, että yksittäisen koiran elinikäinen jälkeläismäärä ei ylitä 5 prosenttia laskettuna koiran neljän vuoden rekisteröintimääristä. Urosten jälkeläismäärän tulee jakautua mahdollisimman tasaisesti eri vuosille.

6.3. ROTUJÄRJESTÖN TOIMENPITEET

Lhasa apsot ry on rotuyhdistys, joka on Suomen Kääpiökoirat ry:n jäsen. Suomen Kääpiökoirat ry puolestaan on Suomen Kennelliitto ry:n virallisessa järjestöorganisaatiossa toimiva rotujärjestö. Suomen Kääpiökoirat ry huolehtii edustamiensa rotujen edunvalvonnasta Suomen Kennelliitto ry:ssä.

Rotujärjestö huolehtii rotujensa ulkomuototuomarikoulutuksesta, minkä lisäksi toimintaan kuuluvat jäsenistölle järjestettävät kasvattaja- ja muut koulutustapahtumat. Rotujärjestöllä on oma edustajansa Suomen Kennelliiton valtuustossa. Se ottaa aktiivisesti kantaa kennelharrastukseen liittyvissä kysymyksissä.

Lhasa apsot ry:n sääntöjen mukaan yhdistyksen toiminnan tarkoituksena on edistää puhdasrotuisten lhasa apsojen harrastusta ja jalostusta Suomessa sekä ohjata jäseniään hoitamaan ja kasvattamaan koiransa oikein. Sääntöjensä mukaan yhdistys pyrkii toteuttamaan tarkoitustaan järjestämällä jäsenille opastusta ja neuvontaa, koiranäyttelyitä, kursseja sekä valistus- ja esitelmätilaisuuksia yms. yhdistyksen tarkoitusperiä edistävää toimintaa sekä harjoittamalla julkaisutoimintaa. Yhdistys seuraa omalta osaltaan rotuun liittyvää kenneltoimintaa ja sen kehitystä sekä Suomessa että ulkomailla.

6.4. UHAT JA MAHDOLLISUUDET SEKÄ VARAUTUMINEN ONGELMIIN

Rodun jalostuksen suurimmat uhat ja mahdollisuudet

Uhat

- mielenkiinto rotua kohtaan vähenee, kun kiinnostus siirtyy muihin rotuihin
- uusia vakavia sairauksia tulee rotuun
- lhasa apson sairauksien ja vikojen salailu
- pentukysyntä ohjaa jalostusta, olettamus taloudellisesta hyödystä
- tuontikoirien terveystaustojen tuntemattomuus
- suunnittelematon jalostus
- sukusiitosprosentin nouseminen
- kasvattajien ”sokeutuminen” oman kasvatustyön heikkouksille
- kasvattajat eivät sitoudu yhteisiin tavoitteisiin
- jalostusvalintojen tekeminen väärin perustein esimerkiksi painottamalla jotain yksittäistä ominaisuutta
- jalostuspohjan kapeneminen
- rodun laadun tason laskeminen
- yhteiskunnalliset muutokset, jotka lisäävät koirakielteisyyttä
- ilmastomuutos, joka pakottaa vähentämää koiramäärää
- kasvatus tulevaisuudessa entistä harvempien käsissä

- kaupallinen kasvatus, jolloin terveystarkastukset tai muut rodulle tärkeät asiat jäävät jalostuksessa sivuosaan
- aktiivinen toiminta rotuyhdistyksessä keskittynyt harvoille, minkä seurauksena yhdistyksen toiminta koirarodun harrastajia yhdistävänä tekijänä heikkenee
- rodun etua ajavan rotuyhdistyksen jäsenmäärän väheneminen ja yhdistyksen toiminnan hiipuminen
- jäsenistön jakautuminen ”kuppikuntiin”
- Yleinen hintatason nousu, jolloin koirien pitäminen tulee harvojen mahdollisuudeksi

Mahdollisuudet

- suunnitelmallinen jalostus käyttämällä eri linjaisia uroksia ja narttuja
- vastuuntuntoiset, rodusta syvällisesti kiinnostuneet kasvattajat ja jalostuskoirien omistajat
- kriittisten jalostusvalintojen kautta rotu pysyy terverakenteisena ja hyväluonteisena
- jalostukseen käytetään liioittelemattomia yksilöitä
- tuontikoirat ja ulkomaan astutukset rikastuttavat geenipohjaa
- pentujen hankkijoista saattaa kehittyä uusia kasvattajia
- pienikokoisena rotuna lhasa apsot eivät ole kielteisen yhteiskunnallisen keskustelun ja arvostelun kohteena samoin kuin isommat rodut
- lhasa apso on historiallisen taustansa takia kestävä rotu, jonka voidaan olettaa sopeutuvan ilmastonmuutoksen mukanaan tuomiin haasteisiin
- kiinnostus rotua kohtaan voi lisääntyä rodun terveyden, kestävyyden ja luonteen vuoksi. Monissa muissa roduissa lisääntyvät ongelmat saattavat lisätä lhasa apson kiinnostavuutta, kun terveysasiat ovat paljon keskusteluissa
- lhasa apson turkin voi leikata lyhyeksi, jos pitkän turkin hoito on vaivalloista
- kotikoirien omistajien kannustaminen koiriensa terveystutkimuksiin
- kotikoirien löytäminen jalostukseen
- ilmapiiri rodun harrastajien ja kasvattajien piirissä on rakentava ja asiallinen ja rotuyhdistys on aktiivinen
- kasvattajien ja harrastajien yhteistyön lisääminen ja kehittäminen
- rotuyhdistys on vakavarainen ja sen kirjanpito, jäsenrekisteri ja kotisivut ovat ajanmukaiset
- yhdistyksen jäsenlehti on ilmestynyt säännöllisesti kaksi kertaa vuodessa
- rotuyhdistyksen hallituspaikat on saatu täytettyä

Varautuminen ongelmiin

Erilaisiin ongelmiin voi varautua seuraamalla aktiivisesti ja kattavasti rodun tilanteen kehittymistä niin Suomessa kuin ulkomaillakin. Rodun kasvattajien, lhasa apsojen omistajien ja rotua harrastavan yhdistyksen jatkuva keskinäinen avoin ja rakentava

keskustelu edistää tiedon kulkua ja mahdollistaa puuttumisen haitallisiin ilmiöihin mahdollisimman varhain.

Rotuyhdistyksen toiminta tulee pitää kattavana, avoimena ja vireänä. Yhdistystoimintaan tulee pyrkiä saamaan mukaan lisää lhasa apsojen kasvattajia ja apsoharrastajia.

6.5. TOIMINTASUUNNITELMA JA TAVOITEOHJELMAN SEURANTA

Vuosi	Tehtävä tai projekti
2026	Julkaistaan päivitetty jalostuksen tavoiteohjelma Järjestetään jalostustarkastus kerran vuoden aikana, mikäli siihen on kiinnostusta. Aktivoidaan jäsenistöä teettämään apsoilleen virallisia terveystutkimuksia ja geenitestejä. Aktivoidaan jäsenistöä ilmoittamaan lhasa apsojensa kuolema Suomen Kennelliitto ry:n jalostustietojärjestelmään.
2027	Järjestetään jalostustarkastus kerran vuoden aikana, mikäli siihen on kiinnostusta. Järjestetään lhasa apsojen terveys- ja luonnekysely, jolla kartoitetaan erityisesti jalostuksen tavoiteohjelmassa tarvittavia tietoja lhasa apson luonteesta. Aktivoidaan jäsenistöä teettämään apsoilleen virallisia terveystutkimuksia ja geenitestejä. Aktivoidaan jäsenistöä ilmoittamaan lhasa apsojensa kuolema Suomen Kennelliitto ry:n jalostustietojärjestelmään.
2028	Järjestetään jalostustarkastus kerran vuoden aikana, mikäli siihen on kiinnostusta. Aktivoidaan jäsenistöä teettämään apsoilleen virallisia terveystutkimuksia ja geenitestejä. Aktivoidaan jäsenistöä ilmoittamaan lhasa apsojensa kuolema Suomen Kennelliitto ry:n jalostustietojärjestelmään.
2029	Perehdytään jalostuksen tavoiteohjelman ja PEVISAn ajantasaisiin ohjeisiin ja aloitetaan niiden uusiminen vuosille 2031–2035 Kennelliiton ohjeiden mukaisesti. Järjestetään jalostustarkastus kerran vuoden aikana, mikäli siihen on kiinnostusta. Aktivoidaan jäsenistöä teettämään apsoilleen virallisia terveystutkimuksia ja geenitestejä Aktivoidaan jäsenistöä ilmoittamaan lhasa apsojensa kuolema Suomen Kennelliitto ry:n jalostustietojärjestelmään.

2030	Lhasa apsot ry:n 50. toimintavuosi ja Lhasa apso- jäsenlehden 40. julkaisuvuosi! Tiedotetaan uuden jalostuksen tavoiteohjelman ja PEVISAn voimaatulosta ja sisällöstä. Aktivoidaan jäsenistöä teettämään apsoilleen virallisia terveystutkimuksia ja geenitestejä. Järjestetään jalostustarkastus kerran vuoden aikana, mikäli siihen on kiinnostusta. Aktivoidaan jäsenistöä ilmoittamaan lhasa apsojensa kuolema Suomen Kennelliitto ry:n jalostustietojärjestelmään.

JTO:n vaikutuksen seuraaminen

Rotuyhdistys Lhasa apsot ry seuraa jatkuvasti jalostuksen tavoiteohjelman toteutumista ja rodun kokonaisvaltaista kehitystä hyödyntämällä käytettävissä olevia tietolähteitä. Yhdistys toteuttaa vähintään kerran JTO-kaudella terveyskyselyn ja luonnekyselyn, joiden tulokset julkaistaan yhdistyksen lehdessä ja verkkosivuilla. Lhasa apsojen luonteet ja terveys on pysynyt vakaalla tasolla, mistä syystä ei nähdä tarvetta tämän tiheämpiin kyselyihin. Koska jäsenmäärä on pieni, myös yhdistykseen kuulumattomia lhasa apsojen omistajia kannustetaan osallistumaan kyselyihin, jotta rodusta saadaan mahdollisimman kattavaa tietoa.

7. LÄHTEET

Kirjat

Cunliffe Juliette: The Lhasa Apso, Pet Book Publishing Company Limited (2013)

Haapasaari Eila: Lhasa apsot ry ja sen historian alkuvaiheet, Lhasa apso-pikkuleijona, artikkelisarja Lhasa apsot- lehdessä 1990–1991

Sähköiset lähteet

American Kennel Club: Digital Library & Archives, Dog Registration Statistics, Lhasa Apso

Animal Health Trust: Progressive Retinal Athropy (PRA4) in the Lhasa Apso, artikkeli osoitteessa https://www.ahatdnatesting.co.uk/test-breeds/lhasa-apso/

Baumann Leslie, de la Rosa Cassandra, Rothman Debby: A Landrace Breed, artikkeli AKC Gazette -nimisessä lehdessä 6/2010

Kirjoittajat ovat jäseninä American Lhasa Apso Club's Native Stock -osastossa

Dansk Kennel Klub:

Årlige registreringstal, https://www.dkk.dk/om-dkk/love-instrukser-og-blanketter/%C3%A5rlige- registreringstal (tiedot kerätty 6/2024)

Donner ym.

Genetic prevalence and clinical relevance of canine Mendelian disease variants in over one million dogs, tutkimus February 27 2023 osoitteessa https://doi.org/10.1371/journal.pgen.1010651 ja tähän liittyvä taulukko Supplementary Table 3. Summary of disease allele frequencies across breeds, osoitteessa

https://figshare.com/articles/dataset/Summary_of_disease_allele_frequencies_across_breeds_/22185786/1, lhasa apsoja koskevat tiedot riveillä 335 ja 336

Evidensia: Koirien selkäsairaudet, Välilevyrappeuma ja välilevytyrä, artikkeli 9.1.2023

FirstVet: Koiran napatyrä, artikkeli 5.6.2022

Hallituksen esitys HE 186/2022 vp: Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eläinten hyvinvoinnista ja siihen liittyviksi laeiksi, 25 §:ää koskevat yksityiskohtaiset perustelut

Jurdbruksvärket, Ruotsi: Statistik ur hundregistret

Kansainvälinen kennelkeskusjärjestö FCI : FCI:n kansainvälinen jalostusstrategia

Kares Juha: Lhasa apso-rodun historiaa Lhasa apsot ry:n kotisivuilla ja rotutietoa Suomen Kennelliitto ry:n kotisivuilla

Kivuton Eläintohtori /Verkkokauppa, 18.10.2019: Koiran tassut ja hiiva, blogikirjoitus osoitteessa https://vetapet.fi/blogs/blogi/koiran-tassut-ja-hiiva?_pos=1&_sid=b458fd80f&_ss=rut%20ja%20hiiva

Koira-Kissaklinikka: Portosysteeminen shuntti eli maksashuntti, artikkeli 8/2024

Lappalainen Anu, ELT, artikkeli Suomen Kennelliitto ry:n kotisivuilla: Polvilumpion sijoiltaanmeno (patellaluksaatio), päivitetty 8.11.2016 Kyynärnivelen kasvuhäiriöt

Kyynärnivelen inkongruenssi Lonkkanivelen kasvuhäiriö Välimuotoinen lanne-ristinikama Nikamaepämuodostumat

Selkänikamien välilevyjen rappeutuminen ja välilevykalkkeutumat

Omaeläinklinikka, Koiran hiivatulehdus, artikkeli 12.1.2021

Sympaattiset asiantuntijaeläinlääkärit, Ientulehdus ja parodontiitti, artikkeli

Lemmetti Hanna: Koiran iho-oireet - allergiaa vai atopiaa?, blogikirjoitus 24.6.2024, Eläintohtori Kivuton

Lhasa apso klubben (Ruotsi): Rasspecifik avelsstrategi RAS för Lhasa Apso, päivitetty 2021, osoitteessa https://lhasaapsoklubben.se/onewebmedia/Dokument/RAS.pdf

Lhasa apsot ry: Lhasa apsojen luonnekyselyn 2022 yhteenveto, artikkeli Lhasa apsot ry:n jäsenlehdessä Lhasa apso 2/2022

Luke Luonnonvarakeskus: Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 108/2023, Eläinjalostukseen liittyvän eläinsuojelulainsäädännön toimeenpanon tehostaminen, Osa III. koiranjalostuksen ongelmat ja valvontakriteerit, Katariina Mäki ja Riitta Kempe, pysyvä osoite http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-380- 624-5

Mahlanen Nina, ELL: Koiran atopia, artikkeli Suomen Kennelliitto ry:n kotisivuilla

Marttila Jukka, pieneläinsairauksien erikoislääkäri: Koirien tyrät ja niiden kirurginen hoito, artikkeli osoitteessa https://www.delivet.net/tyrat.php

Mäki Katariina, MMT, artikkelit Suomen Kennelliitto ry:n kotisivuilla:

Perinnöllinen monimuotoisuus ja jalostuspohja

Tehollinen populaatiokoko

Mäki Katariina, MMT: Retrogeenit - yhdestä lyhytraajaisuus, toisesta ennenaikainen välilevyrappeuma, artikkeli 10.4.2022

Norsk Kennel Klub: Norsk Kennel Klub, Dokumenter, 2023 Registreringstall for alle raser siden 2001, https://www.nkk.no/registrering/registreringsstatistikk/ (tiedot kerätty 6/2024)

Parker H. G., Kim L.V., Sutter N.B., Carlson S., Lorenzen T.D., Malek T.B., Johnson G.J., DeFrance H.B., Ostrander E.A., Kruglyak L. (2004):

Genetic Structure of the Purebred Domestic Dog, Science, Vol 304, Issue 5674, 21 May 2004, 1160–1164

Patjas Aino, ELL Mikä on mukoseele?, artikkeli, Pyynikin Eläinlääkärit

Reunanen Vilma, pieneläinsairauksien erikoiseläinlääkäri: Olkanivelen osteokondroosi, artikkeli Suomen Kennelliitto ry:n kotisivuilla

Pohjoismainen Kennelunioni: Rotukohtaiset ohjeet (RKO) liioiteltujen piirteiden huomioimisesta ulkomuotoarvostelussa

Sievänen Elina, eläinlääkäri, Koiran virtsakivet ja -kiteet, artikkeli osoitteessa https://www.omaelainklinikka.fi/koiran-virtsakivet/ 30.09.2020

Suomen Kennelliitto ry:

Kennelliiton ohjeet rotujärjestöjen, rotua harrastavien yhdistyksien ja rotuyhdistysten jalostustoimikunnille, hyväksytty hallituksessa 3.10.2013, voimassa 1.1.2014 alkaen, päivitetty 2.2.2023, päivitykset voimassa 2.2.2023

Kennelliiton yleinen jalostusstrategia 2024–2028

Kennelliiton koirarekisteriohje 2023

Ohje ulkomuodon jalostustarkastukselle Kennelliiton hallituksen 3.2.2022 hyväksymä. Päivitetty 6.10.2022, päivitykset voimassa 1.1.2023 alkaen.

Kennelliiton jäsenyhdistysten asema, Kennelliiton valtuuston 28.11.2021 hyväksymä, tullut voimaan 1.1.2022.

Rotuyhdistysohjesääntö, Kennelliiton valtuuston 30.5.2021 hyväksymä, tullut voimaan 1.1.2022 Artikkelit: Luonnetesti, MH-luonnekuvaus Jalostustarkastus Koiranäyttelyt Sukusiitos

Suomen Kennelliiton silmäsairaustyöryhmä: silmätarkastuseläinlääkärit Sari Jalomäki, Elina Pietilä ja Päivi Vanhapelto Koirien perinnölliset silmäsairaudet ja niiden tutkiminen. Artikkeli päivitetty 9/2016

Svenska Kennelklubben: Avelsdata, https://hundar.skk.se/avelsdata/Flikar.aspx?sida=Ras_info&id=919 (tiedot kerätty 6/2024)

PRA4, artikkeli osoitteessa https://www.skk.se/sv/halsa/dna-tester/olika-tester/pra4/

Rasspecifik avelsstrategi RAS för Lhasa Apso, 2021, osoitteessa Microsoft Word - RAS_3.5_Lhasa_Apso (skk.se)

Sympaattiset asiantuntijaeläinlääkärit: artikkeli Ientulehdus ja parodontiitti, osoitteessa https://www.sympaatti.fi/artikkelit/ientulehdus- ja-parodontiitti

The American Lhasa Apso Club (Yhdysvallat): ALAC Yearbook 2020-2021, tiedot kerätty 6/2024

The Kennel Club (Iso-Britannia): The Kennel Klub, Media Centre, Breed registration statistics, 10-yearly breed statistics, Utility, https://kc-media-production.azureedge.net/media/tm3bsfgn/10-yearly-breeds-stats-utility.pdf

Population analysis of the Lhasa Apso breed, September 2015, analyysi osoitteessa thekennelclub.org.uk/media/686188/lhasa_apso.pdf (osoite ei ole käytössä 8/2024)

Vanhapelto Päivi, ELL, silmätarkastuseläinlääkäri: Koiran kaihi ja kaihileikkaus, artikkeli osoitteessa www.omaeläinklinikka.fi

Verband für das Deutche Hundewesen VDH (Saksa): Presse, Walpenstatistik (Presse- Informationen) Lhasa Apso, https://www.vdh.de/presse/welpenstatistik/ (tiedot kerätty 6/2024)

8. LIITTEET

Liite 1

Lhasa apsot ry:n säännöt 27.7.2021

§ Yhdistyksen nimi, kotipaikka, toiminta-alue ja kieli

Yhdistyksen nimi on Lhasa apsot ry. Yhdistyksen kotipaikka on Helsinki. Yhdistyksen toiminta-alue on koko maa. Yhdistyksen virallinen kieli on suomi. Yhdistyksen nimestä voidaan käyttää epävirallisesti muotoa Lhasa apsot Finland.

§ Yhdistyksen tarkoitus ja toiminnan laatu

Yhdistyksen toiminnan tarkoituksena on edistää puhdasrotuisten lhasa apsojen harrastusta ja jalostusta Suomessa sekä ohjata jäseniään hoitamaan ja kasvattamaan koiriansa oikein.

Yhdistys pyrkii toteuttamaan tarkoitustaan järjestämällä jäsenille opastusta ja neuvontaa, koiranäyttelyitä, kursseja sekä valistus- ja esitelmätilaisuuksia yms. yhdistyksen tarkoitusperiä edistävää toimintaa sekä harjoittamalla julkaisutoimintaa.

Yhdistys seuraa rotuun liittyvää kenneltoimintaa ja sen kehitystä sekä Suomessa että ulkomailla. 3 § Yhdistyksen suhteet muihin järjestöihin

Yhdistys on Suomen Kennelliitto - Finska Kennelklubben ry:n (jäljempänä SKL - FKK), Helsingin seudun

kennelpiiri ry:n ja Suomen Kääpiökoirayhdistys - Finlands Dvärghundsförening r.y:n (jäljempänä SKKY) jäsen.

Yhdistys voi vuosikokouksen päätöksellä liittyä myös muihin toimintansa tarkoitusperiä hyödyttäviin järjestöihin.

§ Varojen hankinta

Varoja toimintansa tukemiseksi yhdistys hankkii perimällä jäsenmaksuja, joiden suuruudet määrää yhdistyksen vuosikokous. Yhdistys voi asianmukaisella luvalla toimeenpanna myös rahankeräyksiä, arpajaisia ja tapahtumia sekä ottaa vastaan

lahjoituksia ja testamentteja.

§ Yhdistyksen jäsenet

Yhdistyksen jäseniä voivat olla joko vuosi-, perhe-, nuoriso-, pentue-, asiantuntija- tai kunniajäsenet.

Vuosijäseneksi voi liittyä yhdistyksen hallituksen hyväksymä 18 vuotta täyttänyt henkilö. Perhejäseneksi voi liittyä yhdistyksen hallituksen hyväksymä 18 vuotta täyttänyt henkilö, joka kuuluu vuosijäsenen perheeseen ja asuu tämän kanssa samassa taloudessa. Nuorisojäseneksi voi liittyä alle 18- vuotias, yhdistyksen hallituksen hyväksymä henkilö.

Yhdistyksen jäsen, joka kasvattaa lhasa apsoja, voi ilmoittaa kasvattamansa pennun 18 vuotta täyttäneen ostajan pentuejäseneksi lähettämällä yhdistyksen jäsensihteerille hallituksen tarkemmin määrittämät pennunostajan henkilö- ja osoitetiedot. Kasvattaja maksaa pentuejäsenen jäsenmaksun. Hallituksen hyväksyttyä pentuejäsenyyden, pentuejäsenyys on voimassa liittämisvuoden toimintakauden loppuun, minkä jälkeen jäsenyys jatkuu vuosijäsenyytenä.

Yhdistyksen hallituksen hyväksyttyä jäsenen jäsenyys tulee voimaan ensimmäisen jäsenmaksun suorittamisen jälkeen. Jäsenmaksu on suoritettava aina kunkin vuoden huhtikuun loppuun mennessä.

Kunniajäseneksi voidaan hallituksen esityksestä kutsua henkilö, joka merkittävällä tavalla on edistänyt yhdistyksen tarkoitusperiä. Hallituksen esitys alistetaan vuosikokouksen hyväksyttäväksi.

Kunniajäsenellä on samat oikeudet ja velvollisuudet kuin vuosi- ja perhejäsenillä, mutta hänen ei tarvitse suorittaa jäsenmaksua.

Yhdistyksen kokous voi kutsua myös kunniapuheenjohtajaksi yhdistyksen jonkun entisen puheenjohtajan. Kunniapuheenjohtajia voi samalla kertaa olla vain yksi. Kunniapuheenjohtaja on vapaa jäsenmaksun suorittamisesta, mutta hänellä on samat oikeudet kuin vuosijäsenellä.

Yhdistyksen hallitus voi kutsua asiantuntijajäseneksi kenneltyössä ansioituneen henkilön tai rodun ulkomuototuomarin. Asiantuntijajäseneltä ei peritä jäsenmaksua eikä hänellä ole äänioikeutta.

§ Jäsenen ero yhdistyksestä

Jäsen voi erota yhdistyksestä ilmoittamalla siitä kirjallisesti tai sähköisesti hallitukselle tai sen puheenjohtajalle tai suullisesti vuosikokouksen pöytäkirjaan.

Mikäli jäsen on jättänyt jäsenmaksunsa suorittamatta huhtikuun loppuun mennessä, hallitus voi katsoa hänen eronneeksi yhdistyksestä.

Yhdistyksen hallitus on oikeutettu erottamaan jäsenen, joka on toiminut vastoin näitä sääntöjä tai on menettelyllään yhdistyksessä tai sen ulkopuolella huomattavasti vaikeuttanut yhdistyksen toimintaa, toiminut hyvien kenneltapojen vastaisesti tai on erotettu SKL - FKK:sta tai SKKY:sta.

Erottamispäätöksestä jäsen voi vedota yhdistyksen vuosikokoukseen toimittamalla yhdistyksen hallitukselle, erottamispäätöksestä tiedon saatuaan, 30 päivän kuluessa, tiedoksiantopäivää lukuun ottamatta, sitä tarkoittavan valituskirjelmän.

Jäsenellä, joka eroaa tai erotetaan yhdistyksestä, ei ole oikeutta yhdistyksen varoihin tai omaisuuteen. 7 § Yhdistyksen toiminta - ja tilikausi

Yhdistyksen toiminta- ja tilikausi on kalenterivuosi.

Tilinpäätös tarvittavine asiakirjoineen on annettava tilintarkastajille viimeistään kuukautta ennen vuosikokousta. Tilintarkastajien tulee antaa kirjallinen lausuntonsa hallitukselle viimeistään 2 viikkoa ennen vuosikokousta.

§ Yhdistyksen hallintoelimet

Yhdistyksen hallinnosta huolehtii hallitus. Yhdistyksen päätäntävaltaa käyttävät yhdistyskokoukset.

§ Yhdistyskokoukset

Yhdistyksen kokouksia ovat vuosikokous ja tarvittaessa ylimääräinen yhdistyskokous. Vuosikokous pidetään helmikuussa.

Yhdistys kokoontuu ylimääräiseen yhdistyskokoukseen, kun yhdistyksen kokous niin

päättää tai hallituksen kutsusta tai mikäli vähintään 1/10 yhdistyksen äänioikeutetuista jäsenistä sitä kirjallisesti tai

sähköisesti pyytää ilmoittamansa asian käsittelyä varten. Ylimääräisessä yhdistyskokouksessa voidaan käsitellä vain kokouskutsussa mainittuja asioita.

Kokouskutsut toimitetaan kaikille jäsenille kirjallisesti tai sähköisesti viimeistään 14 vuorokautta ennen kokousta ja kutsussa on mainittava kokouksessa käsiteltäviksi tulevat asiat. Yhdistyksen jäsen voi osallistua vuosikokoukseen ja ylimääräiseen yhdistyskokoukseen tietoliikenneyhteyden avulla kokouksen aikana, jos hänen osallistumisoikeutensa ja äänten laskennan oikeellisuus voidaan selvittää tavallisessa yhdistyksen kokouksessa noudatettaviin menettelyihin verrattavalla tavalla. Yhdistyksen hallitus laatii ja hyväksyy äänestys- ja vaalijärjestyksen tietoliikenneyhteyden avulla järjestettävää kokousta varten.

Jos jäsen haluaa jonkin asian yhdistyksen kokouksen käsiteltäväksi, on siitä tehtävä hallitukselle kirjallinen tai sähköinen esitys vuosikokousta edeltävän tammikuun aikana. Yhdistyskokouksissa on jokaisella vuosi-, perhe-, pentue- ja kunniajäsenellä sekä kunniapuheenjohtajalla yksi (1) ääni, jota hän voi käyttää läsnä olevana. Valtakirjoja ei hyväksytä.

Kaikki ne asiat, joista nämä säännöt eivät toisin määrää, ratkaistaan avoimella äänestyksellä, mikäli lippuäänestystä ei kokouksessa vaadita ja kannateta, sekä yksinkertaisella äänten enemmistöllä.

Äänten mennessä tasan ratkaisee vaaleissa ja lippuäänestyksissä arpa ja muissa asioissa puheenjohtajan mielipide.

§ Yhdistyksen vuosikokouksessa käsiteltävät asiat Todetaan kokousedustajien äänivaltaisuus.

Valitaan kokoukselle puheenjohtaja, sihteeri ja kaksi (2) pöytäkirjantarkastajaa ja kaksi (2) äänten laskijaa.

Todetaan kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus. Hyväksytään kokouksen työjärjestys.

Valitaan hallituksen puheenjohtaja seuraavaksi toimintavuodeksi. Valitaan hallituksen jäsenet erovuoroisten tilalle.

Valitaan kaksi (2) tilintarkastajaa ja kaksi (2) varatilintarkastajaa.

Esitetään hallituksen toimintakertomus ja yhdistyksen taloudellista asemaa koskeva, tilinpäätökseen perustuva selvitys.

Esitetään tilinpäätös ja tilintarkastajien lausunto.

Päätetään tilinpäätöksen vahvistamisesta ja vastuuvapauden myöntämisestä hallitukselle ja muille tilivelvollisille.

Päätetään seuraavan vuoden liittymis- ja jäsenmaksuista.

Vahvistetaan hallituksen esittämä toimintasuunnitelma ja talousarvio tulevalle toimintavuodelle. Määrätään hallituksen jäsenten, edustajien sekä tilintarkastajien palkkiot.

Valitaan edustajat SKL - FKK ry:n, Helsingin seudun kennelpiiri ry:n sekä SKKY:n kokouksiin. Käsitellään hallituksen esittämät tai kokouskutsussa mainitut muut asiat.

§ Yhdistyksen hallitus

Yhdistyksen asioita ja taloutta hoitaa vuosikokouksen valitsema hallitus, jonka muodostavat puheenjohtaja ja kuusi varsinaista jäsentä.

Puheenjohtaja valitaan vuodeksi kerrallaan ja muut jäsenet kahdeksi vuodeksi siten, että kolme varsinaista jäsentä on vuosittain erovuorossa. Ensimmäisenä vuonna erovuoroiset määrätään arvalla, tämän jälkeen eroaminen tapahtuu vuoron mukaan.

Hallitus valitsee keskuudestaan varapuheenjohtajan, sihteerin, jäsensihteerin ja rahastonhoitajan. Sihteerit ja rahastonhoitaja voidaan tarvittaessa valita myös hallituksen ulkopuolelta.

Hallitus kokoontuu tarvittaessa puheenjohtajan tai hänen estyneenä ollessaan varapuheenjohtajan kutsusta.

Hallitus on päätösvaltainen puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan ja kolmen (3)

muun hallituksen jäsenen ollessa läsnä. Asiat ratkaistaan hallituksen kokouksissa yksinkertaisella äänestenenemmistöllä. Äänten mennessä tasan ratkaisee puheenjohtajan mielipide, vaaleissa kuitenkin arpa.

Yhdistyksen nimen kirjoittaa yhdistyksen puheenjohtaja yksin tai varapuheenjohtaja yhdessä sihteerin kanssa. Yhdistyksen hallitus voi määrätä rahastonhoitajan yksinään kirjoittamaan yhdistyksen nimen.

Hallituksella on oikeus käyttää asiantuntijoita ja se voi tarpeen vaatiessa asettaa avukseen erilaisia toimikuntia.

Hallitus huolehtii yhdistyksen kirjeenvaihdosta ja muista juoksevista asioista.

Hallitus kutsuu jäsenet kokouksiin ja valmistaa yhdistyskokouksille sääntöjen mukaan esitettäväksi määrätyt asiat sekä panee toimeen yhdistyskokousten päätökset.

Hallitus tekee aloitteita ja ehdotuksia yhdistyskokouksille sopiviksi katsomistaan asioista ja toimenpiteistä yhdistyksen tarkoitusperien toteuttamiseksi.

Hallitus edustaa yhdistystä, tekee sitoumuksia, kantaa ja vastaa yhdistyksen puolesta. 12 § Sääntöjen muutos

Näitä sääntöjä voidaan muuttaa vain vuosikokouksen päätöksellä. Muutosehdotuksen hyväksytyksi

tulemiselta vaaditaan 3/4 enemmistö annetuista äänistä.

§ Yhdistyksen purkaminen

Päätös yhdistyksen purkamisesta on tehtävä kahdessa peräkkäisessä yhdistyskokouksessa, joiden välillä on oltava vähintään kuukausi ja joista toinen on vuosikokous.

Purkamispäätökseen on kummassakin kokouksessa saatava vähintään ¾ enemmistö annetuista äänistä.

Jos yhdistys puretaan tai lakkautetaan, luovutetaan sen jäljelle jääneet varat viimeisen yhdistyskokouksen tekemän päätöksen mukaisesti jonkun koirien hyvinvointia tukevan toiminnan hyväksi.

§ Yhdistyslaki

Muilta osin tämän yhdistyksen toiminnassa noudatetaan yhdistyslain määräyksiä.

§ Saavutetut jäsenoikeudet Saavutetut jäsenoikeudet säilyvät.

Liite 2a

Yhdysvalloissa käytössä oleva American Kennel Clubin hyväksymä virallinen lhasa apson rotumääritelmä:

Official Standard for the Lhasa Apso General Appearance: Reflecting his Tibetan heritage as an indoor sentinel on the Tibetan Plateau, north of the Himalayan Mountains, the Lhasa Apso is a small, sturdy, well-balanced rectangular dog of moderation possessing a level topline and a tail carried well over the back. There should be neither exaggeration of any body parts nor hint of massive bone or body. A distinguishing characteristic of the Lhasa Apso is its heavy, dense, double coat that is parted in the middle from head to tail. In addition, the Lhasa Apso has good headfall and well-feathered feet and legs as these features protected this small dog against extreme temperatures and the rough terrain of his native land.

A Lhasa Apso is subject to the same requirement of soundness recommended for all breeds. Structural faults are undesirable, regardless of whether or not such faults are specifically mentioned in the standard. Any deviation from the ideal described in the standard should be penalized to the extent of the deviation.

Size: Variable, ideally between 10 and 11 inches at the shoulder. Bitches may or may not be slightly smaller but should possess feminine characteristics which easily distinguish females from males.

Head: Expression - Alert, thoughtful, intelligent. Heavy head furnishings enhance the proper Lhasa expression with good fall over eyes, good whiskers, and beard. Full depth of dark pigmentation on eye rims and lips is essential to achieve the desired softness of expression. Eyes - Dark brown, almond shaped. Round full eyes and very

small sunken eyes are undesirable. Ears - Pendant, set slightly above eye level and carried close to the cheeks, heavily feathered. Skull - Narrow, falling away behind the eyes in a marked degree, not quite flat, but not domed or appleshaped. Stop - Moderate. Muzzle - Straight foreface of fair length with the length from tip of nose to eye to be roughly one-third the total length from nose to back of skull. A square muzzle is objectionable. Nose – Black. Bite - The preferred bite is either level or slightly undershot.

Neck, Topline, Body: Neck - Moderate in length, blending smoothly into the shoulders. Body – Rectangular when viewed in profile, with the length from point of shoulder to point of buttocks being longer than the height at withers. Chest of good depth extending to or slightly below the elbow.

Prosternum well developed. Well ribbed up with the ribs extending well back towards hindquarters, strong loin, well-developed quarters and thighs. Topline - level from withers to croup, whether standing or moving. Tail - Well feathered and set sufficiently high to enable the tail to be carried well over the back in a curl lying to the side; there may be a kink at the end. Low carriage of stern is a serious fault. This means that when the Lhasa is moving, the tail is carried well over the back. A dropped tail while standing is not to be penalized.

Forequarters: Shoulders - Well laid back. Elbows close to the body. Shoulder blade and upper arm are ideally equal in length (i.e., length from point of withers to point of shoulder and point of shoulder to point of elbow should be equal.) Viewed from the front, the rib cage is oval in shape. Legs - Heavily furnished with hair. The legs are straight from elbow to pastern. The vertical distance from the withers to the elbow equals the distance from the elbows to the ground.

Pasterns - Strong, perpendicular. Dew claws - may be removed. Feet - Well feathered/heavily furnished, should be round and catlike, with good pads. The hair may be trimmed for neatness.

Hindquarters: Well-developed rear assembly. Angulation of hindquarters should be in balance with forequarters to provide equal reach and drive. Legs - Heavily furnished with hair. Hocks - Well let down, set slightly behind the point of buttocks, perpendicular to the ground and turn neither in nor out. Feet – Same as forefeet.

Coat: Double coated, heavy, straight, hard, dense, not woolly or silky, of good length.

Color: All colors equally acceptable.

Gait: The Lhasa Apso gait is smooth and effortless with good front reach and equally strong rear drive without any hint of wasted action. There is no tendency towards hackney, exaggerated lift or rolling. The rear legs reach under the body and push out well behind, carrying the body forward in balance with the front. Going away, the pads of the rear feet give evidence of good follow through, without exaggerated kickup. The legs move parallel coming and going with a tendency to converge to a centerline as the dog increases speed. The topline is level and the tail is carried well over the back and may drape to the side. A Lhasa is shown at its own natural speed, neither raced nor strung-up. It is unacceptable to reward a Lhasa that consistently moves with its tail down.

Temperament/Character: Alert and sensitive to their surroundings, Lhasas are usually gay and assertive but may be chary/aloof with strangers. Their regal attitude gives them an air of seriousness. The breed is extremely intelligent, charming and loyal.

Approved August 13th, 2019 Effective October 1st, 2019

Liite 2b

Iso-Britanniassa käytössä oleva lhasa apson virallinen rotumääritelmä:

Breed Standard

Last updated October 2009

A Breed Standard is the guideline which describes the ideal characteristics, temperament and appearance including the correct colour of a breed and ensures that the breed is fit for function. Absolute soundness is essential. Breeders and judges should at all times be careful to avoid obvious conditions or exaggerations

which would be detrimental in any way to the health, welfare or soundness of this breed. From time to time certain conditions or exaggerations may be considered to have the potential to affect dogs in some breeds adversely, and judges and breeders are requested to refer to the Breed Watch section of the Kennel Club website for details of any such current issues. If a feature or quality is desirable it should only be present in the right measure. However if a dog possesses a feature, characteristic or colour described as undesirable or highly undesirable it is strongly recommended that it should not be rewarded in the show ring.

General Appearance

Well balanced, sturdy, heavily coated, without excess.

Characteristics Gay and assertive. Temperament

Alert, steady but somewhat aloof with strangers.

Head and Skull

Head furnishings with fall over eyes, but not effecting the dog's ability to see, good whiskers and beard. Skull moderately narrow, falling away behind eyes, not quite flat, but not domed or apple headed.

Straight foreface with medium stop. Nose black. Muzzle about 4 cms (11/2 ins), but not square; length from tip of nose roughly one third total length from nose to back of skull.

Eyes

Dark. Medium size, frontally placed, oval, neither large nor full, nor small and sunk. No white showing at base or top.

Ears

Pendant, heavily feathered.

Mouth

Upper incisors close just inside lower i.e. reverse scissor bite. Incisors in a broad and as straight a line as possible. Full dentition desirable.

Neck

Strong and well arched.

Forequarters

Shoulders well laid back. Forelegs straight, heavily furnished with hair.

Body

Length from point of shoulders to point of buttocks greater than height at withers. Ribs extending well back. Level topline. Strong loin. Balanced and compact.

Hindquarters

Well developed with good muscle. Good angulation. Heavily furnished with hair. Hocks when viewed from behind parallel and not too close together.

Feet

Round, cat-like with firm pads. Well feathered.

Tail

High-set, carried well over back but not like a pot-hook. Often a kink at end. Well feathered.

Gait/Movement Free and jaunty.

Coat Top coat long, heavy, straight, hard neither woolly nor silky. Moderate undercoat. Coat never impeding action.

Colour

Golden, sandy, honey, dark grizzle, slate, smoke, parti-colour, black, white or brown. All equally acceptable.

Size

Ideal height: dogs: 25cms (10 ins) at shoulders; bitches slightly smaller.

Faults

Any departure from the foregoing points should be considered a fault and the seriousness with which the fault should be regarded should be in exact proportion to its degree and its effect upon the health and welfare of the dog and on the dog’s ability to perform its traditional work.

Note

Male animals should have two apparently normal testicles fully descended into the scrotum.

Liite 2c

Kanadassa käytössä oleva lhasa apson virallinen rotumääritelmä:

Canadian Breed Standard

published January1982

ORIGIN AND PURPOSE

Beyond the northern boundary of India, where Mt. Everest stands like a guardian sentinel, is the land of Tibet. A country of huge mountains, deep valleys, wind-swept plateaus, warm summers and cold winters, it is the home of the Lhasa Apso. It is an ancient breed and genealogical tables show them to be in existence as far back as 800 B.C. Having been bred for centuries as a special indoor sentinel, the Lhasa Apso has never lost this characteristic of keen watchfulness.

GENERAL APPEARANCE

The Lhasa Apso is a medium small, exotic, very hardy breed with a well-developed body, strong loins, good quarters and thighs. The long, straight, hard, dense coat enhances the beauty of the breed and completely covers the dog.

SIZE

Ideal size for dogs is between 10–11 in. (25 - 28cm) with up to 11 1/2 in. (30cm) permissible. Bitches should be slightly smaller. Lhasa Apsos over 11 1/2 in. (30cm) are to be disqualified. Body length from the point of the shoulder to the point of the buttocks should be slightly

longer than the height at the withers. A well-balanced type is to be preferred.

COAT AND COLOUR

The adult coat is heavy, straight, hard, not woolly or silky, of good length and dense. The coat should be parted from the nose to the root of the tail.

The head should have heavy furnishings with good fall over the eyes. Good whiskers and beard. In Obedience the hair may be tied back from the eyes.

The ears should be heavily furnished.

The legs should be well furnished.

The tail should be well furnished.

The feet should be surrounded with hair. The pads have hair between them which may be trimmed.

The forequarters, hindquarters and neck are heavily furnished.

All colours and mixtures of colours considered equal.

HEAD

SKULL: The skull is narrow, falling away from behind the eyebrow ridges to a marked degree. Cranium almost flat, not domed or apple-shaped. Viewed from the front, the top of the cranium is narrower than the width at the level of the eyes. The foreface is straight.

MUZZLE: The length from the tip of the nose to the inside corner of the eye to be roughly 1 1/2 in. (4cm) or the length from the tip of the nose to the inside corner of the eye to be roughly one-third of the total length from the tip of the nose to the back of the skull. A square muzzle is

objectionable. Nose black. The tip of the nose is level with or slightly below the lower eye rim when viewed from the front.

MOUTH: The bite is reverse scissors (upper incisors just touching the inner face of the lower incisors). Full dentition. Incisors (6) to be in a straight line.

Acceptable bite: level (the front incisors of the upper and lower jaw meeting edge to edge). Undesirable bite: overshot, excessively undershot (more than 1/8 in. (.3cm). The teeth must not show when the mouth is closed.

EYES: The eyes are dark brown. Not large or small or sunken. The iris should be of reasonable size, no white showing at the base or the top of the eye. The eyes are frontally placed in an oval-shaped black rim.

EARS: The ears are pendant. They should be well set back on the skull at eye level (not level with the topline of the skull). The leather should hang close to the head and in an adult dog should reach the level of the lower jaw.

NECK: Well set on to the shoulders. Long enough to carry the head well creating an impression of elegance. Slightly arched.

FOREQUARTERS

Shoulders strong, muscular, well laid back. The upper arm should not be "Terrier straight", allowing for the desired width and depth of the chest. Lower arm: The legs should not be bowed. From the front when the dog is standing, the legs should be straight, parallel, elbows well under the body. The forelimbs support a good share of the body weight when the dog is standing or moving at a slow pace.

The pasterns should be straight and firm when viewed from the front. Slight deviation from the perpendicular when viewed from the side.

Feet should be short, round and compact with good pads turning neither in nor out.

Nails: ideally black. In particoloured or light-coloured coats, light nails and pads are permitted. Dewclaws permissible.

HINDQUARTERS

Strongly muscled and in balance with the forequarters.

Hocks: when viewed from the reat at a stance, the hocks should be strong, straight and parallel, turning neither in nor out. When viewed from the side, they should be perpendicular to the ground and not stretched out beyond the rump of the dog.

Stifle bend: The stifle is moderately bent. Feet: same as in forequarters.

BODY TOPLINE: Level.

CHEST: Well-ribbed up, i.e., the ribs should extend well back along the body. The slightly curved ribs should not extend below the elbows.

LOIN: Too long a loin adds excess length to the back and results in a loss in strength to the forepart of the body. If the loin is too short there will be a loss of flexibility. The loin should be firmly muscled. CROUP: The angle formed by the pelvis and the backbone should not be more than 30 degrees from the horizontal. This angulation gives power for the forward propulsion.

ABDOMEN: tucked up to a shallower depth at the loin.

TAIL

Set high. Carried forward close to the back with the tip draped on either side of the body. The tail should not rise vertically. A kink in the end is permissible. A low carriage of the tail is a serious fault.

GAIT

An easy moving free-flowing trot is the normal pace of the Lhasa Apso. This trot shows the character of his movement at its best and is what should be aimed for. The pads should be seen as the dog moves away indicating a strong hind drive which is balanced by a good reach

of the forelegs. Moving too quickly in the ring throws the dog off gait and should be avoided.

TEMPERAMENT

Gay and assertive but chary of strangers.

DISQUALIFICATIONS

Lhasa Apsos over 11 1/2 in. (30 cm) are to be disqualified.

Liite 2d

Sir Lionel Jacobin laatima kuvaus Lhasan terrieristä vuodelta 1901:

Head. Distinctly Terrierlike. Skull narrow, falling away behind the eyes in a marked degree, not quite flat, but not domed or appleshaped. Fore face of fair length, strong in front of the eyes, the nose, large, prominent and pointed, not depressed; a square muzzle is objectionable. The stop, size for size, about that of a Skye Terrier.

Mouth quite level, but of the two a slightly overshot mouth is preferable to an undershot one. The teeth are somewhat smaller than would be expected in a Terrier of the size. In this respect, the breed seems to suffer to an extraordinary degree from cankered teeth. I have never yet seen an imported specimen with a sound mouth.

Ears. Set on low, and carried close to the cheeks, similar to the ears of a dropeared Skye.

Eyes. Neither very large and full nor very small and sunk, dark brown in colour.

Legs and Feet. The fore legs should be straight. In all shortlegged breeds there is a tendency to crookedness, but the straighter the legs the better. There should be good bone. Owing to the heavy coat the legs look, and should look, very heavy in bone, but in reality, the bone is not heavy. It should be round and of good strength right down to the toes, the less ankle the better. The hocks should be particularly well let down. Feet should be round and catlike, with good pads.

Body. There is a tendency in England to look for a level top and a short back. All the best specimens have a slight arch at the loin and the back should not be too short; it should be considerably longer than the height at the withers. The dog should be well ribbed up, with a strong loin and well developed quarters and thighs.

Stern. Should be carried well over the back after the manner of the tail of the Chow. All Thibetan dogs carry their tails in this way, and a low carriage of stern is a sign of impure blood.

Coat. Should be heavy, of good length and very dense. There should be a strong growth on the skull, falling on both sides. The legs should be well clothed right down to the toes. On the body, the hair should not reach to the ground, as in a show Yorkshire; there should be a certain amount of daylight. In general appearance the

hair should convey the idea of being much harder to the eye than it is to the touch. It should look hard, straight and strong, when to the touch it is soft, but not silky. The hair should be straight with no tendency to curl.

Colour. Black, dark grizzle, slate, sandy, or an admixture of these colours with white.

Size. About 10 in. or 11 in. height at shoulder for dogs, and 9 in. or 10 in. for bitches."

Liite 3

Lhasa apsojen rekisteröintimäärät Yhdysvalloissa (taulukossa USA) vuosina 1936–2009 ja Iso- Britanniassa (taulukossa GB) vuosina 1980–2009

Vuosi	USA	Vuosi	USA	Vuosi	USA	GB	Vuosi	USA	GB
		1950	44	**1970**	6 014		**1990**	24 024	2 890
		1951	29	**1971**	9 671		**1991**	23 543	2 731
		1952	79	**1972**	12 236		**1992**	20 616	2 713
		1953	56	**1973**	15 071		**1993**	17 124	2 785
		1954	68	**1974**	17 692		**1994**	14 504	3 130
		1955	71	**1975**	18 791		**1995**	12 060	3 120
1936	14	**1956**	119	**1976**	21 145		**1996**	7 220	3 475
1937	18	**1957**	146	**1977**	22 354		**1997**	7 034	3 305
1938	3	**1958**	193	**1978**	22 330		**1998**	6 807	3 283
1939	25	**1959**	212	**1979**	22 714		**1999**	6 115	3 272
1940	42	**1960**	245	**1980**	24 477	252	**2000**	8 122	3 152
1941	15	**1961**	316	**1981**	25 424	787	**2001**	6 584	2 838
1942	21	**1962**	320	**1982**	25 945	1 058	**2002**	5 259	3 152
1943	17	**1963**	438	**1983**	27 087	1 360	**2003**	4 410	3 264
1944	3	**1964**	598	**1984**	27 910	1 386	**2004**	4 316	3 641
1945	26	**1965**	859	**1985**	28 274	1 500	**2005**	3 921	3 927
1946	21	**1966**	1 110	**1986**	29 556	1 504	**2006**	3 326	4 197
1947	42	**1967**	1 657	**1987**	31 685	1 510	**2007**	2 760	4 899
1948	25	**1968**	2 400	**1988**	30 194	1 794	**2008**	2 020	4 940
1949	22	**1969**	3 544	**1989**	28 810	2 860	**2009**	1 932	4 724

Liite 4 Lhasa apsojen luonnekyselyn yhteenveto

Lhasa apsot ry on vuonna 2022 järjestänyt ensimmäisen kerran kaikille lhasa apsojen omistajille suunnatun yksinomaan luonteeseen keskittyvän kyselyn. Kysely on tarkoitus toistaa vastaisuudessa kolmen vuoden välein.

Vuoden 2022 kyselyyn vastaajia oli kaikkiaan 157, joiden apsoista 83 oli uroksia ja 73 narttua. Eniten vastauksia kertyi nuorten, enintään kolmivuotiaiden apsojen omistajilta (kaikkiaan 72 vastausta).

Vanhimmat apsot, joiden luonteesta annettiin vastauksia, ovat syntyneet vuonna 2008. Vastaajista 42 prosenttia on ensimmäisen apson omistajia. Noin neljännes vastaajista ilmoitti omistaneensa 2–4 apsoa ja muut tätä enemmän. Vastaajien apsoista noin 65 prosenttia asui toisen tai useamman koiran kanssa ja muut ainoana koirana.

Suurin osa vastaajista on kuvannut lhasa apsoaan rauhalliseksi (65 prosenttia), uskolliseksi (51 prosenttia) ja voimakastahtoiseksi (45 prosenttia). Vastaajista 35 prosenttia on kuvannut apsoaan vilkkaaksi ja 31 prosenttia pidättyväseksi vieraita kohtaan. Laiskaksi apsoa kuvattiin 13 prosentissa vastauksista ja araksi noin 11 prosentissa vastauksia. Lhasa apson vihaisuus tuli esille yhdessä vastauksessa. Suorissa vastauksissa lhasa apsoa kuvattiin muun muassa sanoilla ystävällinen, itsenäinen, itsevarma, rohkea ja utelias. Näissä vastauksissa apsoa kuvattiin myös sanoilla dominoiva, reaktiivinen, hieman arvaamaton, herkkä ja pelokas.

Kaikki kyselyn lhasa apsot suhtautuvat oman perheensä jäseniin iloisesti ja innokkaasti (77 prosenttia) tai rennosti ja rauhallisesti (23 prosenttia). Suhtautuminen oman perheen toisiin koiriin sen sijaan näyttää jakavan apsojen mielipiteitä enemmän. Noin 46 prosenttia suhtautui perheen toisiin koiriin iloisen innokkaasti, noin 47 prosenttia rennon rauhallisesti, noin viisi prosenttia varautuneesti ja noin kaksi prosenttia aggressiivisesti tai hyökkäävästi. Vielä enemmän apsojen mielipiteet jakautuivat suhtautumisessa vieraisiin aikuisiin ja lapsiin, joihin vain kolmasosa apsoista näyttää suhtautuvan iloisesti ja innokkaasti. Toinen kolmannes suhtautui vieraisiin rennon rauhallisesti. Muut apsot suhtauivat vieraisiin aikuisiin ja lapsiin vähintäänkin varautuneesti.

Noin puolet lhasa apsoista suhtautuu koviin ääniin (ilotulitukset, laukaukset) rennosti ja rauhallisesti. Toinen puoli apsoista suhtautuu koviin ääniin sen sijaan varautuneesti tai pelokkaasti. Epämiellyttävien tapahtumien toistumiseen apsojen suhtautuminen on suunnilleen samanlaista. Tiukkaan käskyttämiseen apsot suhtautuvat enimmäkseen rennon rauhallisesti (68 prosenttia) tai varautuneesti (noin 21 prosenttia). (Lähde: Lhasa apsojen luonnekyselyn 2022 yhteenveto, artikkeli Lhasa apsot ry:n jäsenlehdessä Lhasa apso 2/2022)

Liite 5

Todennäköisyystaulukko 12FGF4-retrogeenin periytymisestä

Koira, esim. lhasa apso on nk. normaali (N/N), sillä ei ole 12 FGF4 retrogeeniä eikä se niin ollen voi periyttää geenivirhettä jälkeläisilleen.	N/N
Koira on 12 FGF4-retrogeenin kantaja, jolla on yksi kopio virheellisestä geenistä (N/CDDY). Sen jalat ovat lyhyemmät verrattuna N/N-koiriin ja sillä on riski sairastua ennenaikaiseen välilevynrappeumaan ja myöhemmin välilevytyrään.	N/CDDY
Koira on 12 FGF4-retrogeenin kantaja, jolla on kaksi kopiota virheellisestä geenistä (CDDY/CDDY) Sen jalat ovat lyhyemmät verrattuna N/N-koiriin ja sillä on riski sairastua ennenaikaiseen välilevynrappeumaan ja myöhemmin välilevytyrään. Riski on suurempi kuin N/CDDY-koirilla.	CDDY/CDDY

Vanhempi 1 N/N	Vanhempi 2 N/N	Pentu 1 N/N	Pentu 2 N/N	Pentu 3 N/N	Pentu 4 N/N	Jälkeläisistä kaikki ovat normaaleja
Vanhempi 1 N/N	Vanhempi 2 N/CDDY	Pentu 1 N/N	Pentu 2 N/N	Pentu 3 N/CDDY	Pentu 4 N/CDDY	Jälkeläisistä 50 % normaaleja, 50 %:lla on yksi virhegeeni
Vanhempi 1 N/N	Vanhempi 2 CDDY/CDDY	Pentu 1 N/CDDY	Pentu 2 N/CDDY	Pentu 3 N/CDDY	Pentu 4 N/CDDY	Jälkeläisistä kaikilla on yksi virhegeeni
Vanhempi 1 N/CDDY	Vanhempi 2 N/CDDY	Pentu 1 N/N	Pentu 2 N/CDDY	Pentu 3 N/CDDY	Pentu 4 CDDY/CDDY	Jälkeläisistä 25 % normaaleja, 50 %:lla on yksi virhegeeni ja 25

						%:lla kaksi virhegeeniä
Vanhempi 1 N/CDDY	Vanhempi 2 CDDY/CDDY	Pentu 1 N/CDDY	Pentu 2 N/CDDY	Pentu 3 CDDY/CDDY	Pentu 4 CDDY/CDDY	Jälkeläisistä 50 %:lla on yksi virhegeeni ja 50 %:lla kaksi virhegeeniä
Vanhempi 1 CDDY/CDDY	Vanhempi 2 CDDY/CDDY	Pentu 1 CDDY/CDDY	Pentu 2 CDDY/CDDY	Pentu 3 CDDY/CDDY	Pentu 4 CDDY/CDDY	Kaikilla pennuilla on kaksi virhegeeniä

Lähde: https://vgl.ucdavis.edu/test/cddy-cdpa